

Kunsill
tal-Unjoni Ewropea

Brussell, 5 ta' Lulju 2023
(OR. en)

Fajl Interistituzzjonali:
2023/0257(NLE)

11485/23
ADD 2

LIMITE

COLAC 81
POLCOM 146
SERVICES 27
FDI 15

PROPOSTA

minn:	Is-Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmata mis-Sa Martine DEPREZ, Direttur
data meta waslet:	5 ta' Lulju 2023
lil:	Is-Sa Thérèse BLANCHET, Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
Nru dok. Cion:	COM(2023) 431 final
Sugġett:	ANNESS tal-Proposta għal DEĊIŻJONI TAL-KUNSILL dwar l-iffirmar, f'isem l-Unjoni Ewropea, u l-applikazzjoni provviżorja tal-Ftehim Qafas Avvanzat bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, min-naħa waħda, u r-Repubblika taċ-Ċili, min-naħa l-oħra

Id-delegazzjonijiet isibu meħmuż id-dokument COM(2023) 431 final – ANNEX 1 – PART 2/4.

Mehmuż: COM(2023) 431 final – ANNEX 1 – PART 2/4

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 5.7.2023
COM(2023) 431 final

ANNEX 1 – PART 2/4

PUBLIC

ANNEX

tal-

Proposta għal DEĊIŻJONI TAL-KUNSILL

**dwar l-iffirmar, f'isem l-Unjoni Ewropea, u l-applikazzjoni provvizorja tal-Ftehim
Qafas Avvanzat bejn l-Unjoni Ewropea u l-Istati Membri tagħha, min-naha waħda, u r-
Repubblika taċ-Ċili, min-naha l-oħra**

PARTI III

KUMMERĊ U KWISTJONIJIET RELATATI MAL-KUMMERĊ

KAPITOLU 8

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI U ISTITUZZJONALI

TAQSIMA A

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 8.1

Stabiliment ta' zona ta' kummerċ ħieles

Il-Partijiet b'dan jistabilixxu zona ta' kummerċ ħieles, f'konformità mal-Artikolu XXIV ta' GATT tal-1994 u mal-Artikolu V ta' GATS.

ARTIKOLU 8.2

Objettivi

L-objettivi ta' din il-Parti ta' dan il-Ftehim huma:

- (a) l-espansjoni u d-diversifikazzjoni tal-kummerç fil-merkanzija, f'konformità mal-Artikolu XXIV ta' GATT tal-1994, bejn il-Partijiet permezz tat-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' ostakli tariffarji u mhux tariffarji għall-kummerç;
- (b) il-faċilitazzjoni tal-kummerç fil-merkanzija, b'mod partikolari permezz tad-dispożizzjonijiet dwar il-faċilitazzjoni doganali u kummerċjali, l-istandards, ir-regolamenti tekniċi, il-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità, u l-miżuri sanitarji u fitosanitarji, filwaqt li jiġi ppreservat id-dritt ta' kull Parti li tirregola biex jintlaħqu l-objettivi tal-politika pubblika;
- (c) il-liberalizzazzjoni tal-kummerç fis-servizzi, f'konformità mal-Artikolu V tal-GATS;
- (d) l-iżvilupp ta' klima ekonomika li twassal għal zieda fil-flussi tal-investiment, it-titjib tal-kundizzjonijiet tal-istabbiliment abbażi tal-prinċipju tan-nondiskriminazzjoni filwaqt li jiġi ppreservat id-dritt ta' kull Parti li tadotta u tinforza miżuri meħtieġa biex jintlaħqu l-objettivi legittimi tal-politika;
- (e) il-faċilitazzjoni tal-kummerç fis-servizzi u tal-investiment bejn il-Partijiet inkluż permezz tat-trasferiment liberu ta' pagamenti kurrenti u permezz ta' movimenti kapitali;

- (f) l-iżvilupp ta' ambjent favorevoli għall-investment billi jiġu pprovduti regoli trasparenti, stabbli u prevedibbli li jggarantixxu trattament ġust lill-investituri u l-istabiliment ta' sistema tal-qorti biex issolvi t-tilwim bejn l-investituri u l-istat b'mod effettiv, ġust u prevedibbli;
- (g) il-ftuħ effettiv u reċiproku tas-swieq tal-akkwist pubbliku tal-Partijiet;
- (h) il-promozzjoni tal-innovazzjoni u tal-kreattività billi tiġi żgurata l-protezzjoni adegwata u effettiva tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali f'konformità mal-obbligi internazzjonali applikabbli bejn il-Partijiet;
- (i) il-promozzjoni ta' kundizzjonijiet li jrawmu kompetizzjoni mingħajr distorsjoni, b'mod partikolari fir-rigward tal-kummerċ u l-investment bejn il-Partijiet;
- (j) l-iżvilupp tal-kummerċ internazzjonali b'mod li jikkontribwixxi għall-iżvilupp sostenibbli fid-dimensjonijiet ekonomiċi, soċjali u ambjentali tiegħu; kif ukoll
- (k) l-istabiliment ta' mekkaniżmu effettiv, ġust u prevedibbli għas-soluzzjoni tat-tilwim sabiex jiġi solvut tilwim dwar l-interpretazzjoni u l-applikazzjoni ta' din il-Parti ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 8.3

Definizzjonijiet ta' applikazzjoni ġenerali

Għall-finijiet ta' din il-Parti ta' dan il-Ftehim, l-Annessi 9, 10-A sa 10-E, 13-A sa 13-H, 15-A, 15-B, 16-A, 16-B, 16-C, 17-A sa 17-I, 19-A, 19-B, 19-C, 21-A, 21-B, 25, 28-A, 28-B, 29, 32-A, 32-B, 32-C, 38-A u 38-B u l-Protokollu ta' dan il-Ftehim:

- (a) “Ftehim dwar l-Agricoltura” tfisser il-Ftehim dwar l-Agricoltura fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (b) “Ftehim dwar l-Anti-dumping” tfisser il-Ftehim dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VI tal-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (c) “dazju doganali” tfisser kwalunkwe dazju jew imposta ta' kwalunkwe tip imposta fuq l-importazzjoni ta' oġġett jew b'rabta magħha, iżda ma tinkludix:
 - (i) imposta ekwivalenti għal taxxa interna imposta f'konformità mal-Artikolu 9.4 ta' dan il-Ftehim;
 - (ii) dazju anti-dumping, dazju ta' salvagwardja speċjali, kompensatorju jew ta' salvagwardja applikat f'konformità ma' GATT tal-1994, mal-Ftehim dwar l-Anti-dumping, mal-Ftehim dwar l-Agricoltura, mal-Ftehim SCM u mal-Ftehim dwar is-Salvagwardji, kif xieraq; kif ukoll
 - (iii) tariffa jew imposta oħra imposta fuq jew b'rabta ma' importazzjoni li hija limitata fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtijin;

- (d) “CPC” tfisser il-Klassifikazzjoni Provvizorja Ċentrali tal-Prodotti (Dokumenti dwar l-Istatistika, Serje M, Nru 77, Dipartiment tal-Affarijiet Ekonomiċi u Soċjali tan-Nazzjonijiet Uniti, Uffiċċju tal-Istatistika tan-Nazzjonijiet Uniti, New York, 1991);
- (e) “jiem” tfisser jiem kalendarji, inklużi tmiem il-ġimgħa u festi;
- (f) “eżistenti” tfisser b’effett fid-data tad-dhul fis-seħħ ta’ dan il-Ftehim;
- (g) “GATS” tfisser il-Ftehim Ġenerali dwar il-Kummerċ fis-Servizzi fl-Anness 1B tal-Ftehim tad-WTO;
- (h) “GATT tal-1994” tfisser il-Ftehim Ġenerali dwar it-Tariffi u l-Kummerċ 1994 fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (i) “ogġett ta’ Parti” tfisser ogġett domestiku kif mifhum fil-GATT tal-1994, u jinkludi ogġetti li joriginaw f’dik il-Parti;
- (j) “Sistema Armonizzata” jew “SA” tfisser is-Sistema Armonizzata għad-Deskrizzjoni u l-Kodifikazzjoni tal-Merkanzija, inklużi r-Regoli Ġenerali tagħha ta’ Interpretazzjoni, Noti tat-Taqsima, Noti tal-Kapitolu u Noti tal-Intestaturi, żviluppata mill-Organizzazzjoni Dinjija Doganali;
- (k) “intestatura” tfisser l-ewwel erba’ figuri fin-numru tal-klassifikazzjoni tariffarja skont is-Sistema Armonizzata;

- (l) persuna ġuridika tfisser kwalunkwe entità legali debitament kostitwita jew organizzata mod ieħor skont il-liġi applikabbli, sew jekk tkun għal skopijiet ta' profitt jew mod ieħor, u sew jekk tkun proprjetà privata jew pubblika, fosthom kwalunkwe korporazzjoni, fond, sħubija, impriża kongunta, kumpanija b'membri wieħed jew assoċjazzjoni;
- (m) "miżura" tfisser kwalunkwe miżura fil-forma ta' liġi, ta' regolament, ta' regola, ta' proċedura, ta' deċiżjoni, ta' azzjoni amministrattiva, ta' rekwizit, ta' prattika, jew kwalunkwe forma oħra;
- (n) "miżura ta' Parti" tfisser kwalunkwe miżura adottata jew miżmuma minn:¹
- (i) il-gvernijiet u l-awtoritajiet fil-livelli kollha;
 - (ii) korpi mhux governattivi fl-eżerċitar tas-setgħat delegati mill-gvernijiet jew mill-awtoritajiet fil-livelli kollha²; jew

¹ Għal aktar ċertezza, "miżura" tinkludi ommissjonijiet ta' Parti biex tiegħu azzjonijiet li huma meħtieġa biex tissodisfa l-obbligi tagħha skont dan il-Ftehim.

² Għal aktar ċertezza, l-obbligi ta' Parti skont dan il-Ftehim għandhom japplikaw għal intrapriża tal-Istat jew għal persuna oħra meta teżerċita kwalunkwe awtorità regolatorja jew amministrattiva jew awtorità governattiva oħra delegata lilha minn dik il-Parti, bħall-awtorità li tesproprja, toħroġ liċenzji, tapprova tranzazzjonijiet kummerċjali jew timponi kwoti, tariffi jew spejjeż oħrajn.

- (iii) kwalunkwe entità li fil-fatt tagixxi fuq l-istruzzjonijiet ta' Parti jew taht id-direzzjoni jew il-kontroll tagħha fir-rigward tal-mizura¹;
- (o) “persuna fizika” tfisser:
- (i) għall-Parti tal-UE, ċittadin ta' Stat Membru, skont il-liġi tiegħu²; kif ukoll
- (ii) għaċ-Ċili, ċittadin taċ-Ċili, skont il-liġi tiegħu;
- (p) “oġġett oriġinarju” tfisser oġġett li jikkwalifika skont ir-regoli tal-orijini stabbiliti fil-Kapitolu 10;
- (q) “persuna” tfisser jew persuna fizika jew persuna ġuridika;

¹ Għal ċertezza akbar, jekk Parti tiddikjara li entità qiegħda tagixxi kif imsemmi fis-subparagrafu (iii), dik il-Parti għandha l-oneru tal-prova u tal-anqas trid tipprovdi indikazzjonijiet solidi.

² Għall-finijiet tal-Kapitolu 17 u 27, id-definizzjoni ta' “persuna fizika” tinkludi wkoll persuna fizika li ttrissjedi b' mod permanenti fir-Repubblika tal-Latvja li ma hijiex ċittadina tar-Repubblika tal-Latvja jew ta' kwalunkwe Stat ieħor iżda li hija intitolata, skont il-liġi tar-Repubblika tal-Latvja, li tirċievi passaport ta' persuna mhux ċittadina.

- (r) “*data personali*” tfisser kwalunkwe informazzjoni relatata ma’ persuna fizika identifikata jew identifikabbli;
- (s) “Ftehim ta’ Salvagwardji” tfisser il-Ftehim dwar is-Salvagwardji fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (t) “mizura sanitarja jew fitosanitarja” tfisser kwalunkwe mizura msemmija fil-paragrafu 1 tal-Anness A tal-Ftehim SPS;
- (u) “Ftehim SCM” tfisser il-Ftehim dwar is-Sussidji u l-Mizuri ta’ Kumpens fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (v) “Ftehim SPS” tfisser il-Ftehim dwar l-Applikazzjoni ta’ Mizuri Sanitarji u Fitosanitarji fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (w) “Ftehim dwar l-OTK” tfisser il-Ftehim dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (x) “Ftehim TRIPS” tfisser il-Ftehim dwar l-Aspetti tad-Drittijiet tal-Proprietà Intellettwali Relatati mal-Kummerċ fl-Anness 1C tal-Ftehim tad-WTO; kif ukoll
- (y) “il-Ftehim WTO” tfisser il-Ftehim ta’ Marrakexx li Jistabbilixxi l-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ magħmul f’Marrakexx fil-15 ta’ April 1994.

ARTIKOLU 8.4

Ir-relazzjoni mal-Ftehim tad-WTO u ma' ftehimiet eżistenti oħra li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din il-Parti ta' dan il-Ftehim

1. Il-Partijiet jaffer maw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom lejn xulxin skont il-Ftehim tad-WTO u ftehimiet eżistenti oħrajn li huma parti għalihom u li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din il-Parti ta' dan il-Ftehim.
2. Xejn f'dan il-Ftehim ma għandu jiġi interpretat fis-sens li jobbliga lil xi Parti taġixxi b'mod inkonsistenti mal-obbligi tagħha skont il-Ftehim tad-WTO.
3. F'każ ta' kwalunkwe inkonsistenza bejn dan il-Ftehim u kwalunkwe ftehim eżistenti ieħor għajr il-Ftehim tad-WTO li għalihom huma parti ż-żewġ Partijiet u li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din il-Parti ta' dan il-Ftehim, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw ma' xulxin minnufih bl-għan li jsibu soluzzjoni sodisfaċenti b'mod reċiproku.

TAQSIMA B

DISPOŻIZZJONIJIET ISTITUZZJONALI

ARTIKOLU 8.5

Funzjonijiet speċifiċi tal-Kunsill Kongunt li jaġixxi fil-konfigurazzjoni tal-kummerċ

1. Meta l-Kunsill Kongunt stabbilit skont l-Artikolu 40.1 jindirizza kwistjonijiet relatati ma' din il-Parti tal-Ftehim,¹ dan jista':

(a) jadotta deċiżjonijiet biex jemenda:

- (i) l-iskedi tariffarji fl-Appendiċijiet 9-1 u 9-2 sabiex tithaffef l-eliminazzjoni tat-tariffi;
- (ii) il-Kapitolu 10 u l-Annessi 10-A sa 10-E;
- (iii) l-Annessi 13-F u 13-G, u l-Appendiċi 13-E-1;
- (iv) l-Annessi 16-A, 16-D, 16-E, u l-paragrafu 1 tal-Anness 16-B;

¹ Għal aktar ċertezza, iċ-Ċili se jimplimenta kwalunkwe deċiżjoni adottata mill-Kunsill Kongunt li jaġixxi fil-konfigurazzjoni tal-kummerċ permezz ta' *acuerdos de ejecución* (ftehimiet eżekuttivi), f'konformità mal-liġi Ċilena.

- (v) l-Anness 21-B;
- (vi) l-Anness 29;
- (vii) id-definizzjoni ta' "sussidju" fl-Artikolu 31.2(1) sa fejn dan ikun relatat ma' intrapriži li jipprovdu servizzi, bil-ħsieb li jiġi inkorporat l-eżitu ta' diskussjonijiet futuri fid-WTO jew f'fora plurilaterali relatati dwar dik il-kwistjoni;
- (viii) l-Anness 32-A fir-rigward tar-referenzi għal-liġi applikabbli fil-Partijiet;
- (ix) l-Anness 32-B fir-rigward tal-kriterji li għandhom jiġu inklużi fil-proċedura ta' oppożizzjoni;
- (x) l-Anness 32-C fir-rigward tal-indikazzjonijiet ġeografici;
- (xi) l-Annessi 38-A u 38-B; kif ukoll
- (xii) kwalunkwe dispożizzjoni, anness, appendiċi jew protokoll ieħor, li l-emenda tiegħu hija prevista f'din il-Parti ta' dan il-Ftehim;
- (b) jadotta deċiżjonijiet biex joħroġ interpretazzjonijiet tad-dispożizzjonijiet ta' din il-Parti tal-Ftehim, li għandhom ikunu vinkolanti fuq il-Partijiet u l-korpi kollha stabbiliti skont din il-Parti tal-Ftehim u l-bordijiet imsemmija fil-Kapitoli 33 u 38;

- (c) jistabbilixxi Sottokumitati addizzjonali u korpi oħra responsabbli għal kwistjonijiet li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din il-Parti tal-Ftehim skont l-Artikolu 40.3(3); kif ukoll
- (d) jekk iqis li dan ikun xieraq, jistabbilixxi r-regoli ta' proċedura tas-Sottokumitati u ta' korpi oħra stabbiliti skont l-Artikolu 8.8 u s-subparagrafu (c) ta' dan il-paragrafu.
2. L-aġenda ta' laqgħa tal-Kunsill Kongunt li jaġixxi fil-konfigurazzjoni tal-kummerċ għandha tiġi stabbilita mill-koordinaturi għal din il-Parti tal-Ftehim, skont l-Artikolu 8.7(2).

ARTIKOLU 8.6

Funzjonijiet speċifiċi tal-Kumitat Kongunt li jaġixxi fil-konfigurazzjoni tal-kummerċ

1. Meta l-Kumitat Kongunt stabbilit skont l-Artikolu 40.2 jindirizza kwistjonijiet relatati ma' din il-Parti tal-Ftehim,¹ dan għandu:
- (a) jassisti lill-Kunsill Kongunt fit-twettiq tal-funzjonijiet tiegħu dwar kwistjonijiet ta' kummerċ u ta' investment;

¹ Għal aktar ċertezza, iċ-Ċili se jimplementa kwalunkwe deċiżjoni adottata mill-Kumitat Kongunt li jaġixxi fil-konfigurazzjoni tal-kummerċ permezz ta' *acuerdos de ejecución* (ftehimiet eżekuttivi), f'konformità mal-liġi Ċilena.

- (b) ikun responsabbli għall-implimentazzjoni xierqa ta' din il-Parti tal-Ftehim; f'dan ir-rigward, u mingħajr preġudizzju għad-drittijiet stabbiliti skont il-Kapitolu 38, Parti tista' tirreferi kwalunkwe kwistjoni relatata mal-applikazzjoni jew mal-interpretazzjoni ta' din il-Parti tal-Ftehim għal diskussjoni fi hdan il-Kumitat Kongunt;
- (c) jissorvelja l-elaborazzjoni ulterjuri tad-dispożizzjonijiet ta' din il-Parti tal-Ftehim skont kif ikun meħtieġ u jivvaluta r-riżultati miksuba mill-applikazzjoni tagħha;
- (d) ifittex modi xierqa kif jipprevjeni u jsolvi problemi li jistgħu jinqalghu mod ieħor fl-oqsma koperti minn din il-Parti tal-Ftehim;
- (e) jissorvelja l-hidma tas-Sottokumitati kollha stabbiliti skont l-Artikolu 8.8 u s-Sottokumitati stabbiliti skont l-Artikolu 40.3(3) li jwettqu kompiti speċifiċi għall-Parti III ta' dan il-Ftehim; kif ukoll
- (f) jeżamina kwalunkwe effett tal-adeżjoni ta' Stat Membru ġdid mal-Unjoni Ewropea fuq din il-Parti tal-Ftehim.

2. Il-Kumitat Kongunt li jaġixxi fil-konfigurazzjoni tal-kummerċ jista':

- (a) jstabilixxi Sottokumitati addizzjonali u korpi oħra responsabbli għal kwistjonijiet li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din il-Parti tal-Ftehim skont l-Artikolu 40.3(3);

- (b) jadotta deċiżjonijiet biex jemenda din il-Parti tal-Ftehim skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 8.5(1) u biex johroġ l-interpretazzjonijiet imsemmija fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 8.5(1) bejn il-laqgħat tal-Kunsill Kongunt, meta l-Kunsill Kongunt ma jkunx jista' jiltaqa' jew kif previst mod ieħor f' dan il-Ftehim; kif ukoll
- (c) jistabbilixxu r-regoli ta' proċedura tas-Sottokomitat u ta' korpi oħra, jekk iqis li dan ikun xieraq, stabbiliti skont l-Artikolu 8.8 u s-subparagrafu (a) ta' dan il-paragrafu.
3. L-aġenda ta' laqgħa tal-Kumitat Kongunt li jaġixxi fil-konfigurazzjoni tal-kummerċ għandha tiġi stabbilita mill-koordinaturi għal din il-Parti tal-Ftehim, skont l-Artikolu 8.7(2).

ARTIKOLU 8.7

Koordinaturi għal din il-Parti tal-Ftehim

1. Kull Parti għandha tahtar koordinatur għal din il-Parti tal-Ftehim, fi żmien 60 jum mid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, u tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta' kuntatt ta' dak il-koordinatur.
2. Il-koordinaturi għandhom jistabbilixxu b' mod kongunt l-aġenda u jwettqu t-tnejniet l-oħra kollha meħtieġa għal-laqgħat tal-Kunsill Kongunt, tal-Kumitat Kongunt, u tas-Sottokomitat u ta' korpi oħra stabbiliti skont l-Artikolu 8.8 jew stabbiliti skont l-Artikolu 40.3(3) li jwettqu kompiti speċifiċi għall-Parti III ta' dan il-Ftehim. Il-koordinaturi għandhom isegwu d-deċiżjonijiet tal-Kunsill Kongunt u tal-Kumitat Kongunt, li jaġixxu fil-konfigurazzjoni tal-kummerċ, u d-deċiżjonijiet tas-Sottokomitat fil-kazijiet previsti fl-Artikoli 17.39 u 25.20, kif xieraq.

ARTIKOLU 8.8

Sottokumitati u korpi oħra speċifiċi għal din il-Parti tal-Ftehim

1. Il-Partijiet qegħdin b'dan jistabbilixxu s-Sottokumitati li gejjin:
 - (a) is-Sottokumitat Kontra l-Korruzzjoni fil-Kummerċ u l-Investment;
 - (b) is-Sottokumitat għad-Dwana, l-Iffacilitar tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini;
 - (c) is-Sottokumitat għas-Servizzi Finanzjarji;
 - (d) is-Sottokumitat għall-Proprietà Intellettwali;
 - (e) is-Sottokumitat għall-Akkwist Pubbliku;
 - (f) is-Sottokumitat għall-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji;
 - (g) is-Sottokumitat għas-Servizzi u l-Investment;
 - (h) is-Sottokumitat għal Sistemi tal-Ikel Sostenibbli;
 - (i) is-Sottokumitat dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ;

(j) is-Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija; kif ukoll

(k) is-Sottokumitat għall-Kummerċ u l-Iżvilupp Sostenibbli.

2. L-aġenda ta' laqgħa tas-Sottokumitati u ta' korpi oħra responsabbli għal kwistjonijiet li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din il-Parti tal-Ftehim għandha tiġi stabbilita mill-koordinaturi għal din il-Parti tal-Ftehim, skont l-Artikolu 8.7(2).

KAPITOLU 9

KUMMERĊ FIL-MERKANZIJA

ARTIKOLU 9.1

Objettiv

Il-Partijiet għandhom progressivament u reċiprokament jilliberalizzaw il-kummerċ fil-merkanzija f'konformità ma' din il-Parti ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 9.2

Kamp ta' Applikazzjoni

Hlief jekk previst mod ieħor f'din il-Parti dan il-Ftehim, dan il-Kapitolu japplika għall-kummerċ fil-merkanzija ta' Parti.

ARTIKOLU 9.3

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u l-Anness 9:

- (a) “Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni” tfisser il-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;
- (b) “tranzazzjonijiet konsulari” tfisser il-proċedura sabiex tinkiseb, minn konslu tal-Parti li timporta fit-territorju tal-Parti li tesporta, jew fit-territorju ta' pajjiż terz, fattura konsulari jew viża konsulari għal fattura kummerċjali, ċertifikat ta' oriġini, manifest, dikjarazzjoni ta' esportazzjoni tal-konsenjatur jew kwalunkwe dokumentazzjoni doganali oħra b'konnessjoni mal-importazzjoni ta' oġġett;
- (c) “Ftehim dwar il-Valutazzjoni Doganali” tfisser il-Ftehim dwar l-Implimentazzjoni tal-Artikolu VII ta' GATT tal-1994 fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO;

- (d) “proċedura ta’ liċenzjar għall-esportazzjoni” tfisser proċedura amministrattiva li tirrikjedi s-sottomissjoni ta’ applikazzjoni jew ta’ dokumentazzjoni oħra minbarra dik generalment meħtieġa għall-finijiet tal-iżdoganar tal-merkanzija, lill-korp jew lill-korpi amministrattivi rilevanti bħala kundizzjoni minn qabel għall-esportazzjoni mit-territorju tal-Parti li tesporta;
- (e) “proċedura ta’ liċenzjar għall-importazzjoni” tfisser proċedura amministrattiva li tirrikjedi s-sottomissjoni ta’ applikazzjoni jew ta’ dokumentazzjoni oħra, għajr dik generalment meħtieġa għall-finijiet ta’ approvazzjoni tal-merkanzija, lill-korp jew lill-korpi amministrattivi rilevanti bħala kundizzjoni minn qabel għall-importazzjoni fit-territorju tal-Parti li timporta;
- (f) “oġġett manifatturat mill-ġdid” tfisser oġġett ikklassifikat fil-Kapitoli tas-SA 84 sa 90 jew taħt l-intestatura 94.02, ħlief oġġett ikklassifikat taħt l-intestaturi tas-SA 84.18, 85.09, 85.10, 85.16 u 87.03 jew is-subintestaturi 8414.51, 8450.11, 8450.12, 8508.1 u 8517.11, li:
- (i) ikun magħmul kompletament jew parzjalment minn partijiet miksuba minn merkanzija li ntuzat;
 - (ii) ikollu prestazzjoni u kundizzjonijiet operattivi simili meta mqabbla ma’ merkanzija ekwivalenti f’kundizzjoni ġdida; kif ukoll
 - (iii) jingħata l-istess garanzija bħal merkanzija ekwivalenti f’kundizzjoni ġdida;

- (g) “tiswija” tfisser kwalunkwe operazzjoni ta’ pproċessar imwettqa fuq oġġett sabiex jiġu rrimedjati difetti operazzjonali jew ħsara materjali u li tinvolvi l-istabbiliment mill-ġdid tal-oġġett għall-funzjoni oriġinali tiegħu jew sabiex tiġi żgurata l-konformità mar-rekwiziti tekniċi għall-użu tiegħu, li mingħajrha l-oġġett ma jkunx jista’ jibqa’ jintuza bil-mod normali għall-finijiet li kien maħsub għalihom; tiswija ta’ oġġett tinkludi restawr u manutenzjoni, iżda ma tinkludix operazzjoni jew proċess li:
- (i) jeqred il-karatteristiċi essenzjali ta’ oġġett, jew joħloq oġġett ġdid jew kummerċjalment differenti;
 - (ii) jittrasforma oġġett mhux lest f’oġġett lest; jew
 - (iii) jintuza biex itejjeb jew jaġġorna l-prestazzjoni teknika ta’ oġġett;
- (h) “kategorija ta’ stadji” tfisser il-perjodu ta’ żmien għall-eliminazzjoni tad-dazji doganali li jvarja minn zero għal 7 snin, li warajh oġġett ikun hieles mid-dazju doganali, sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor fl-iskedi fl-Anness 9.

ARTIKOLU 9.4

Trattament nazzjonali dwar it-tassazzjoni u r-regolamenti interni

Kull Parti għandha tagħti trattament nazzjonali lill-prodotti tal-Parti l-oħra f'konformità mal-Artikolu III tal-GATT 1994, inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu. Għal dak l-għan, l-Artikolu III tal-GATT tal-1994 u n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 9.5

Tnaqqis jew eliminazzjoni ta' dazji doganali

1. Sakemm ma jkunx previst mod ieħor f'dan il-Ftehim, kull Parti għandha tnaqqas jew telimina d-dazji doganali fuq il-prodotti li joriginaw mill-Parti l-oħra f'konformità mal-iskeda tagħha fl-Anness 9.
2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, ir-rata bazi tad-dazji doganali għandha tkun dik speċifikata għal kull oġġett fl-iskedi fl-Anness 9.

3. Jekk Parti tnaqqas ir-rata tad-dazju doganali tal-pajjiż l-aktar favorit tagħha (“rata MFN”), l-iskeda fl-Anness 9 ta’ dik il-Parti għandha tapplika għar-rati mnaqqsa. Jekk Parti tnaqqas ir-rata MFN applikata tagħha għal livell taħt ir-rata bazi fir-rigward ta’ linja tariffarja partikolari, dik il-Parti għandha tikkalkula r-rata preferenzjali applikabbli li taffettwa t-tnaqqis fit-tariffi fuq ir-rata mnaqqsa tal-MFN applikata, filwaqt li żżomm il-margni relattiv ta’ preferenza għal dik il-linja tariffarja partikolari sakemm ir-rata tal-MFN applikata tkun aktar baxxa mir-rata bazi. Il-margni relattiv ta’ preferenza għal kwalunkwe linja tariffarja partikolari f’kull perjodu ta’ stadji jikkorrispondi għad-differenza bejn ir-rata bazi stabbilita fl-iskeda fl-Anness 9 ta’ dik il-Parti u r-rata tad-dazju applikata għal dik il-linja tariffarja f’konformità ma’ dik l-iskeda, diviż b’ dik ir-rata bazi, u espress f’termini percentwali.

4. Fuq talba ta’ Parti, il-Partijiet għandhom jikkonsultaw lil xulxin sabiex jikkunsidraw li jaċċelleraw it-tnaqqis jew l-eliminazzjoni tad-dazji doganali stabbiliti fl-iskedi fl-Anness 9. Wara li jikkunsidra tali konsultazzjoni, il-Kunsill Kongunt jista’ jadotta deċiżjoni biex jemenda l-Anness 9 biex jaċċellera dak it-tnaqqis jew l-eliminazzjoni tat-tariffi.

ARTIKOLU 9.6

Status quo

1. Sakemm ma jkunx previst mod ieħor f’din il-Parti ta’ dan il-Ftehim, Parti ma għandhiex iżżid kwalunkwe dazju doganali li jkun stabbilit bħala r-rata bazi fl-Anness 9 jew tadotta kwalunkwe dazju doganali ġdid fuq oġġett li jorigina mill-Parti l-oħra.

2. Għal aktar ċertezza, Parti tista' żżid dazju doganali għal-livell stabbilit fl-Anness 9 għall-perjodu ta' stadji rispettiv wara tnaqqis unilaterali.

ARTIKOLU 9.7

Dazji fuq l-esportazzjoni, taxxi jew imposti oħrajn

1. Parti ma għandhiex tintroduci jew iżzomm xi dazju, taxxa jew imposta oħra ta' kwalunkwe tip, imposti fuq l-esportazzjoni ta' oġġett lejn il-Parti l-oħra, jew b'rabta magħha; jew kwalunkwe taxxa interna jew imposta oħra fuq oġġett esportat lejn il-Parti l-oħra li taqbeż it-taxxa jew l-imposta li tkun imposta fuq prodotti simili meta jkunu destinati għall-konsum domestiku.
2. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jipprevjeni lil Parti milli timponi tariffa jew imposta li hija permessa skont l-Artikolu 9.8 fuq l-esportazzjoni ta' oġġett.

ARTIKOLU 9.8

Tariffi u formalitajiet

1. It-tariffi u l-imposti l-oħrajn li jiġu imposti minn Parti fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' oġġett tal-Parti l-oħra, jew b'rabta magħhom, għandhom ikunu limitati fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtija, u ma għandhomx jirrappreżentaw protezzjoni indiretta għall-oġġetti lokali jew taxxa fuq l-importazzjonijiet jew l-esportazzjonijiet għal finijiet fiskali.

2. Parti ma għandhiex timponi tariffi jew imposti oħra fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni, jew b'rabta magħhom, fuq bażi *ad valorem*.

3. Kull Parti tista' timponi imposti jew kostijiet ta' rkupru biss fejn jingħataw servizzi speċifiċi, inkluż dawn li ġejjin:

- (a) l-attendenza, meta tintalab, ta' haddiema tad-dwana barra l-ħinijiet uffiċjali jew f'xi bini ieħor li mhux il-bini doganali;
- (b) analiżi jew rapporti ta' esperti dwar merkanzija u tariffi postali għar-ritorn ta' merkanzija lil applikant, b'mod partikolari fir-rigward ta' deċiżjonijiet relatati ma' informazzjoni vinkolanti jew l-ġhoti ta' informazzjoni dwar l-applikazzjoni tal-liġijiet u tar-regolamenti doganali;
- (c) l-eżami jew il-kampjunar tal-merkanzija għall-finijiet ta' verifika, jew il-qerda tal-merkanzija, fejn ikunu involuti kostijiet oħrajn barra daww għall-użu tal-haddiema tad-dwana; jew
- (d) mizuri ta' kontroll eċċezzjonali, fejn dawn ikunu meħtieġa minħabba n-natura tal-merkanzija jew riskju potenzjali.

4. Kull Parti għandha tippubblika minnufih it-tariffi u l-imposti kollha li timponi b'rabta mal-importazzjoni jew mal-esportazzjoni b'mod li l-gvernijiet, in-negozjanti u partijiet interessati oħrajn ikunu jistgħu jsiru midhla tagħhom.

5. Parti ma għandhiex tirrikjedi tranzazzjonijiet konsulari, inklużi tariffi u imposti relatati, b'rabta mal-importazzjoni ta' xi oġġett tal-Parti l-oħra.

ARTIKOLU 9.9

Oġġetti msewwija

1. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal oġġett, irrispettivament mill-origini tiegħu, li jerga' jidhol fit-territorju doganali tagħha wara li dak l-oġġett ikun ġie esportat temporanjament mit-territorju doganali tagħha lejn it-territorju tal-Parti l-oħra għat-tiswija.
2. Il-paragrafu 1 ma japplikax għal oġġett importat f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili, li mbagħad jiġi esportat għat-tiswija u li ma jiġix importat mill-ġdid f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili.
3. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal oġġett, irrispettivament mill-origini tiegħu, importat temporanjament mit-territorju doganali tal-Parti l-oħra għal tiswija.¹

¹ FI-Unjoni Ewropea, il-proċedura ta' pproċessar attiv kif stabbilita fir-Regolament (UE) Nru 952/2013 tintuża għall-finijiet ta' dan il-paragrafu.

ARTIKOLU 9.10

Oggetti manufatturati mill-ġdid

1. Hlief jekk ikun previst mod ieħor f'din il-Parti ta' dan il-Ftehim, Parti ma għandhiex tagħti trattament lil oggetti rimanifatturati tal-Parti l-oħra li jkun inqas favorevoli minn dak li tagħti lil oggetti simili f'kundizzjoni ġdida.
2. Għal aktar ċarezza, l-Artikolu 9.11 japplika għal projbizzjonijiet jew restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni u l-esportazzjoni tal-oġġetti manufatturati mill-ġdid. Jekk Parti tadotta jew iżzomm projbizzjonijiet jew restrizzjonijiet fuq l-importazzjoni u l-esportazzjoni ta' oġġetti użati, din ma għandhiex tapplika dawk il-miżuri fuq l-oġġetti manufatturati mill-ġdid.
3. Parti tista' tirrikjedi li l-oġġetti manufatturati mill-ġdid jiġu identifikati bħala tali għad-distribuzzjoni jew għall-bejgħ fit-territorju tagħha u li l-oġġetti jkunu jissodisfaw ir-rekwiżiti tekniċi applikabbli kollha li japplikaw għal prodotti simili f'kundizzjoni ġdida.

ARTIKOLU 9.11

Limitazzjonijiet tal-importazzjonijiet u l-esportazzjonijiet

L-Artikolu XI tal-GATT tal-1994 u n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu huma inkorporati u integrati f'din il-Parti ta' dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*. Kif xieraq, Parti ma għandhiex tadotta jew iżzomm xi projbizzjoni jew limitazzjoni tal-importazzjoni ta' xi oġġett tal-Parti l-oħra jew tal-esportazzjoni jew tal-bejgħ għall-esportazzjoni ta' xi oġġett destinat għat-territorju tal-Parti l-oħra, hliet f'konformità mal-Artikolu XI ta' GATT tal-1994, inklużi n-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu.

ARTIKOLU 9.12

Marka tal-origini

Jekk iċ-Ċili japplika rekwiżiti obbligatorji tal-marka tal-pajjiż ta' origini għall-merkanzija tal-Parti tal-UE, il-Kumitat Kongunt jista' jiddeciedi li l-merkanzija mmarkata "Made in EU", jew li jkollha marka simili bil-lingwa lokali, tissodisfa tali rekwiżiti mal-importazzjoni fiċ-Ċili. Dan l-Artikolu ma jaffettwax id-dritt ta' kwalunkwe Parti li tispeċifika t-tip ta' prodotti li għalihom ir-rekwiżiti tal-marka tal-pajjiż ta' origini huma obbligatorji. Il-Kapitolu 10 ma japplikax għal dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 9.13

Proċeduri ta' liċenzjar għall-importazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-proċeduri kollha ta' liċenzjar għall-importazzjoni applikabbli għall-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet ikunu newtrali fl-applikazzjoni u jiġu amministrati b'mod ġust, ekwu, nondiskriminatorju u trasparenti.
2. Parti għandha tadotta jew iżżomm biss proċeduri ta' liċenzjar għall-importazzjoni bħala kundizzjoni għall-importazzjoni fit-territorju tagħha mit-territorju tal-Parti l-oħra, jekk ma jkunux raġonevolment disponibbli proċeduri xierqa oħrajn biex jintlaħaq skop amministrattiv.
3. Parti ma għandhiex tadotta jew iżżomm xi proċedura mhux awtomatika ta' liċenzjar għall-importazzjoni bħala kundizzjoni għall-importazzjoni fit-territorju tagħha mit-territorju tal-Parti l-oħra sakemm ma jkunx meħtieġ li tiġi implimentata miżura li tkun konsistenti ma' din il-Parti ta' dan il-Ftehim. Parti li tadotta tali proċedura mhux awtomatika ta' liċenzjar għall-importazzjoni għandha tindika b'mod ċar lill-Parti l-oħra l-miżura implimentata permezz ta' dik il-proċedura.
4. Kull Parti għandha tadotta u tamministra kwalunkwe proċedura ta' liċenzjar għall-importazzjoni f'konformità mal-Artikoli 1, 2 u 3 tal-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni. Għal dak l-għan, l-Artikoli 1, 2 u 3 ta' dak il-Ftehim huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

5. Parti li tadotta proċeduri ġodda ta' liċenzjar għall-importazzjoni, jew timmodifika l-proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni, għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra fi żmien 60 jum mid-data tal-pubblikazzjoni ta' tali proċeduri ġodda ta' liċenzjar għall-importazzjoni jew modifika tal-proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni. In-notifika għandha tinkludi l-informazzjoni speċifikata fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu u fl-Artikolu 5(2) tal-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni. Parti għandha titqies konformi ma' din id-dispożizzjoni jekk tkun innotifikat il-proċedura ġdida ta' liċenzjar għall-importazzjoni rilevanti, jew kwalunkwe modifika għal proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni, lill-Kumitat dwar il-Liċenzjar għall-Importazzjoni stabbilit f'konformità mal-Artikolu 4 tal-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni, inkluża l-informazzjoni speċifikata fl-Artikolu 5(2) ta' dak il-Ftehim.

6. Fuq talba ta' Parti, il-Parti l-oħra għandha tipprovdi minnufih kwalunkwe informazzjoni rilevanti, inkluża l-informazzjoni speċifikata fl-Artikolu 5(2) tal-Ftehim dwar il-Proċeduri ta' Liċenzjar għall-Importazzjoni, fir-rigward ta' kwalunkwe proċedura ta' liċenzjar għall-importazzjoni li jkollha l-ħsieb li tadotta, li tkun adottat li jew li kollha, jew kwalunkwe modifika għal proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-importazzjoni.

ARTIKOLU 9.14

Proċeduri ta' liċenzjar għall-esportazzjoni

1. Kull Parti għandha ttipubblika kwalunkwe proċedura ġdida ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, jew kwalunkwe modifika għal proċedura eżistenti ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, b'mod li l-gvernijiet, in-negozjanti u partijiet interessati oħrajn ikunu jistgħu jsiru midhla tagħhom. Tali publikazzjoni għandha ssir, kull meta jkun prattikabbli, 30 jum qabel ma tidhol fis-seħħ il-proċedura jew il-modifika, u fi kwalunkwe każ mhux aktar tard mid-data li fiha tidhol fis-seħħ tali proċedura jew modifika.

2. Kull Parti għandha tiżgura li l-pubblikazzjoni tal-proċeduri ta' liċenzjar għall-esportazzjoni tinkludi l-informazzjoni li ġejja:

- (a) it-testi tal-proċeduri tagħha ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, jew ta' kwalunkwe modifika li l-Parti tagħmel f'dawk il-proċeduri;
- (b) il-merkanzija soġġetta għal kull proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni;
- (c) għal kull proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, deskrizzjoni tal-proċess għall-applikazzjoni għal liċenzja ta' esportazzjoni u kwalunkwe kriterju li applikant jehtieglu jissodisfa sabiex ikun eliġibbli sabiex japplika għal liċenzja ta' esportazzjoni, bħall-pussess ta' liċenzja ta' attività, l-istabbiliment jew iż-żamma ta' investment, jew l-operat permezz ta' forma partikolari ta' stabbiliment fit-territorju ta' Parti;
- (d) punt ta' kuntatt wiehed jew aktar minn fejn il-persuni interessati jistgħu jiksbu informazzjoni ulterjuri dwar il-kundizzjonijiet sabiex tinkiseb liċenzja ta' esportazzjoni;
- (e) il-korp jew korpi amministrattivi li lillhom trid tiġi pprezentata applikazzjoni jew dokumentazzjoni rilevanti oħra;
- (f) deskrizzjoni ta' kwalunkwe miżura jew ta' miżuri li l-proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni hija mfassla sabiex timplimenta;
- (g) il-perjodu li matulu se tkun fis-seħh kull proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, hlief jekk il-proċedura tibqa' fis-seħh sakemm tiġi rtirata jew riveduta f'pubblikazzjoni ġdida;

- (h) jekk il-Parti jkun bihsiebha tuża proċedura ta' liċenzjar għall-esportazzjoni sabiex tamministra kwota tal-esportazzjoni, il-kwantità ġenerali u, jekk applikabbli, il-valur tal-kwota u d-dati tal-ftuħ u tal-għeluq tal-kwota; kif ukoll
- (i) kwalunkwe eżenzjoni jew eċċezzjoni li tissostitwixxi r-rekwiżit li tinkiseb liċenzja ta' esportazzjoni, informazzjoni dwar kif jintalbu jew jintużaw dawk l-eżenzjonijiet jew eċċezzjonijiet, u l-kriterji għall-għoti tagħhom.

3. Fi żmien 30 jum wara d-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra dwar il-proċeduri eżistenti tagħha ta' liċenzjar għall-esportazzjoni. Parti li tadotta proċeduri ġodda ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, jew timmodifika proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-esportazzjoni, għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra fi żmien 60 jum mid-data tal-pubblikazzjoni ta' dawk il-proċeduri ġodda ta' liċenzjar għall-esportazzjoni jew modifiki fil-proċeduri eżistenti ta' liċenzjar għall-esportazzjoni. In-notifika għandha tinkludi r-referenza għas-sors jew għas-sorsi fejn tkun ippubblikata l-informazzjoni meħtieġa skont il-paragrafu 2 u għandha tinkludi, meta jkun xieraq, l-indirizz tas-sit web jew tas-siti web tal-Internet rilevanti tal-gvern.

4. Għal aktar ċertezza, xejn f'dan l-Artikolu ma jirrikjedi li Parti tagħti liċenzja ta' esportazzjoni, jew tipprevjeni lil Parti milli timplimenta l-obbligi jew l-impenji tagħha skont ir-Riżoluzzjonijiet tal-Kunsill tas-Sigurtà tan-Nazzjonijiet Uniti, jew skont regimi multilaterali ta' nonproliferazzjoni u arrangamenti ta' kontroll tal-esportazzjoni.

ARTIKOLU 9.15

Valutazzjoni doganali

Kull Parti għandha tiddetermina l-valur doganali tal-prodotti tal-Parti l-oħra li tiġi importata fit-territorju tagħha f'konformità mal-Artikolu VII ta' GATT tal-1994 u l-Ftehim dwar il-Valutazzjoni Doganali. Għal dak il-għan, l-Artikolu VII ta' GATT tal-1994, inkluż in-Noti u d-Dispożizzjonijiet Supplimentari tiegħu, kif ukoll l-Artikoli 1 sa 17 tal-Ftehim dwar il-Valutazzjoni Doganali, inkluż in-Noti Interpretattivi tiegħu, huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 9.16

Utilizzazzjoni tal-preferenzi

1. Għall-fini tal-monitoraġġ tal-funzjonament ta' din il-Parti tal-Ftehim u tal-kalkolu tar-rati tal-utilizzazzjoni tal-preferenzi, kull sena, il-Partijiet għandhom jiskambjaw statistika dwar l-importazzjoni għal perjodu li jibda sena wara d-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim sa 10 snin wara li titlesta l-eliminazzjoni tat-tariffi għall-oġġetti kollha skont l-iskedi fl-Anness 9. Sakemm il-Kumitat Kongunt ma jiddeċidix mod ieħor, dak il-perjodu għandu jiġi estiz awtomatikament għal 5 snin, u wara dan il-Kumitat Kongunt jista' jiddeċiedi li jestendih ulterjorment.

2. L-iskambju tal-istatistika dwar l-importazzjoni msemija fil-paragrafu 1 għandu jkopri *data* relatata mal-aktar sena riċenti disponibbli, inkluż il-valur u, meta applikabbli, il-volum, fil-livell tal-linja tariffarja għall-importazzjonijiet tal-merkanzija tal-Parti l-oħra li jibbenefikaw minn trattament preferenzjali tad-dazju skont din il-Parti ta' dan il-Ftehim u għall-importazzjonijiet ta' dik il-merkanzija li tkun irċeviet trattament mhux preferenzjali.

ARTIKOLU 9.17

Miżuri speċifiċi li jikkonċernaw il-ġestjoni tat-trattament preferenzjali

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fil-prevenzjoni, fl-identifikazzjoni u fil-ġlieda kontra l-ksur tal-legiżlazzjoni doganali relatata mat-trattament preferenzjali mogħti skont dan il-Kapitolu, f'konformità mal-obbligi tagħhom skont il-Kapitolu 10 u l-Protokoll għal dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali.

2. Parti tista', f'konformità mal-proċedura stabbilita fil-paragrafu 3, tissospendi temporanjament it-trattament preferenzjali rilevanti tal-merkanzija kkonċernata meta dik il-Parti tkun għamlet sejba, abbażi ta' informazzjoni oġġettiva, konvinċenti u verifikabbli, li l-Parti l-oħra wettqet ksur sistematiku fuq skala kbira tal-legiżlazzjoni doganali sabiex tikseb it-trattament preferenzjali mogħti skont dan il-Kapitolu, u għamlet sejba ta':

(a) nuqqas sistematiku jew inadegwatezza ta' azzjoni mill-Parti l-oħra fil-verifika tal-istatus oriġinarju tal-merkanzija u l-issodisfar tar-rekwiżiti l-oħrajn tal-Protokoll għal dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali, meta jiġi identifikat jew evitat ksur tar-regoli tal-oriġini;

- (b) rifjut sistematiku mill-Parti l-oħra li twettaq verifika sussegwenti tal-prova tal-origini fuq talba tal-Parti l-oħra jew li tikkomunika r-rizultati tagħha fil-hin, jew dewmien zejjed fit-twettiq ta' tali verifika jew komunikazzjoni; jew
- (c) rifjut jew nuqqas sistematiku mill-Parti l-oħra li tikkoopera jew tassisti f'konformità mal-obbligi tagħha skont il-Protokoll għal dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali fir-rigward tat-trattament preferenzjali.

3. Il-Parti li tkun għamlet sejba kif imsemmija fil-paragrafu 2 għandha, mingħajr dewmien zejjed, tinnotifika lill-Kumitat Kongunt u tidhol f'konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra fil-Kumitat Kongunt bl-għan li tinstab soluzzjoni aċċettabbli għaż-żewġ Partijiet.

Jekk il-Partijiet jonqsu milli jaqblu dwar soluzzjoni aċċettabbli b'mod reċiproku fi żmien 3 xhur mid-data tan-notifika, il-Parti li tkun għamlet is-sejba tista' tiddeċiedi li tissospendi temporanjament it-trattament preferenzjali rilevanti tal-merkanzija kkonċernata. Sospensjoni temporanja għandha tiġi nnotifikata lill-Kumitat Kongunt mingħajr dewmien mhux dovut.

Is-sospensjonijiet temporanji għandhom japplikaw biss għall-perjodu meħtieġ sabiex jiġu protetti l-interessi finanzjarji tal-Parti kkonċernata, u għal mhux aktar minn 6 xhur. Meta l-kundizzjonijiet li wasslu għas-sospensjoni inizjali jippersistu malli jiskadi l-perjodu ta' 6 xhur, il-Parti kkonċernata tista' tiddeċiedi li ggedded is-sospensjoni. Kwalunkwe sospensjoni temporanja għandha tiġi soġġetta għal konsultazzjonijiet perjodiċi fi hdan il-Kumitat Kongunt.

4. Kull Parti għandha tippubblika, f'konformità mal-proċeduri interni tagħha, notifikati lill-importaturi dwar kwalunkwe notifika u deċiżjoni li tikkonċerna s-sospensjonijiet temporanji msemmijin fil-paragrafu 3.

ARTIKOLU 9.18

Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija

Is-Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija stabbilit skont l-Artikolu 8.8(1) għandu:

- (a) jimmonitorja l-implimentazzjoni u tal-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu u l-Anness 9;
- (b) jippromwovi l-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet, inkluż permezz ta' konsultazzjonijiet dwar it-titjib tat-trattament tariffarju tal-aċċess għas-suq skont l-Artikolu 9.5(4) u kwistjonijiet oħrajn, kif xieraq;
- (c) jipprovdi forum biex tigi diskussa u solvuta kwalunkwe kwistjoni relatata ma' dan il-Kapitolu;
- (d) jindirizza minnufih l-ostakli għall-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet, speċjalment dawk relatati mal-applikazzjoni ta' miżuri mhux tariffarji, u, jekk xieraq, jirreferi tali kwistjonijiet lill-Kumitat Kongunt għall-kunsiderazzjoni tiegħu;
- (e) jirrakkomanda lill-Partijiet kwalunkwe modifika jew żieda ma' dan il-Kapitolu;

- (f) jikkoordina l-iskambju ta' *data* għall-utilizzazzjoni tal-preferenzi jew ta' kwalunkwe informazzjoni oħra dwar il-kummerç fil-merkanzija bejn il-Partijiet li jista' jiddeçiedi;
- (g) jirrieżamina kwalunkwe emenda futura għas-Sistema Armonizzata biex jiżgura li l-obbligi ta' kull Parti skont din il-Parti ta' dan il-Ftehim ma jinbidlux, u jikkonsulta biex isolvi kwalunkwe kunflitt relatat;
- (h) iwettaq il-funzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 15.17.

KAPITOLU 10

REGOLI TAL-ORIGINI U PROCEDURI TAL-ORIGINI

TAQSIMA A

REGOLI TAL-ORIGINI

ARTIKOLU 10.1

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u l-Annessi 10-A sa 10-E:

- (a) “klassifikazzjoni” tfisser il-klassifikazzjoni ta' prodott jew ta' materjal f'xi Kapitolu, intestatura, jew subintestatura partikolari tas-Sistema Armonizzata;
- (b) “kunsinna” tfisser prodotti li jew jintbagħtu flimkien minn esportatur wieħed lil destinatarju wieħed jew li jkunu koperti minn dokument tat-trasport uniku li jkopri l-vjeġġ tagħhom mill-esportatur lid-destinatarju jew, jekk ma jkunx jeżisti tali dokument, li jkunu koperti minn fattura waħda;
- (c) “awtorità doganali” tfisser:
 - (i) għaċ-Ċili, is-Servizz Doganali Nazzjonali; kif ukoll

- (ii) għall-Parti tal-UE, is-servizzi tal-Kummissjoni Ewropea li huma responsabbli għall-materji doganali u l-amministrazzjonijiet doganali u kwalunkwe awtorità tal-Istati Membri tal-Unjoni Ewropea responsabbli mill-applikazzjoni u l-infurzar tal-liġi doganali.
- (d) “esportatur” tfisser persuna, li tinsab f’Parti li, f’konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti ta’ dik il-Parti, tesporta jew tipproduċi l-prodott oriġinarju u tagħmel dikjarazzjoni dwar l-origini;
- (e) “prodotti identiċi” tfisser prodotti li f’kull aspett jikkorrispondu għal dawk deskritti fid-deskrizzjoni tal-prodott; id-deskrizzjoni tal-prodott fuq id-dokument kummerċjali użat biex issir dikjarazzjoni dwar l-origini għal vjeġġi multipli trid tkun preċiża biżżejjed biex tidentifika b’mod ċar dak il-prodott, iżda wkoll il-prodotti identiċi li sussegwentement iridu jiġu importati abbazi ta’ dik id-dikjarazzjoni;
- (f) “importatur” tfisser persuna li timporta l-prodott oriġinarju u titlob trattament tariffarju preferenzjali għalih;
- (g) “materjal” tfisser kwalunkwe sustanza użata fil-produzzjoni ta’ prodott, inkluż kwalunkwe ingredjent, materja prima, komponent jew parti;
- (h) “prodott” tfisser ir-riżultat ta’ produzzjoni, anke jekk maħsub għall-użu aktar tard bħala materjal fil-produzzjoni ta’ prodott ieħor; kif ukoll
- (i) “produzzjoni” tfisser kwalunkwe tip ta’ xogħol jew ta’ pproċessar, inkluż l-assemblaġġ.

ARTIKOLU 10.2

Rekwiżiti ġenerali

1. Għall-finijiet tal-applikazzjoni tat-trattament tariffarju preferenzjali minn Parti għall-merkanzija oriġinarja tal-Parti l-oħra f'konformità ma' din il-Parti ta' dan il-Ftehim, diment li l-prodott ikun jissodisfa r-rekwiżiti applikabbli l-oħrajn kollha stabbiliti f'dan il-Kapitolu, il-prodotti li ġejjin għandhom jitqiesu li joriġinaw fil-Parti l-oħra:

- (a) prodotti miksuba kompletament f'dik il-Parti kif previst fl-Artikolu 10.4;
- (b) prodotti immanifatturati b'mod esklużiv minn materjali li joriġinaw f'dik il-Parti; kif ukoll
- (c) prodotti immanifatturati f'dik il-Parti bl-użu ta' materjali mhux oriġinarji diment li dawn ikunu jissodisfaw ir-rekwiżiti stabbiliti fl-Anness 10-B.

2. Jekk prodott ikun kiseb status oriġinarju f'konformità mal-paragrafu 1, il-materjali mhux oriġinarji użati fil-produzzjoni ta' dak il-prodott ma għandhomx jitqiesu bħala materjali mhux oriġinarji meta dak il-prodott ikun inkorporat bħala materjal fi prodott ieħor.

3. L-akkwist ta' status oriġinarju għandu jiġi ssodisfat mingħajr interruzzjoni fit-territorju ta' Parti.

ARTIKOLU 10.3

Akkumulazzjoni tal-orġini

1. Prodott li joriġina f'Parti għandu jitqies bħala li joriġina fil-Parti l-oħra jekk jintuża bħala materjal fil-produzzjoni ta' prodott ieħor f'dik il-Parti l-oħra, diment li l-ħidma u l-ipproċessar imwettqa jmorru lil hinn minn waħda jew aktar mill-operazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.6.
2. Materjali kklassifikati fil-Kapitolu 3 tas-Sistema Armonizzata li joriġinaw mill-pajjiżi msemmija fis-subparagrafu (b) tal-paragrafu 4 u użati fil-produzzjoni ta' prodotti tat-tonn tal-bott ikklassifikati fis-subintestatura 1604.14 tas-Sistema Armonizzata, jistgħu jitqiesu bħala li joriġinaw f'Parti diment li jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet fis-subparagrafi (a) sa (e) tal-paragrafu 3, u li dik il-Parti tibgħat notifika għal eżami mis-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 10.31.
3. Il-Kumitat Kongunt jista' jiddeċiedi, wara rakkomandazzjoni mis-Sottokumitat, li ċerti materjali li joriġinaw mill-pajjiżi terzi¹ msemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu jistgħu jitqiesu bħala li joriġinaw f'Parti jekk jintużaw fil-produzzjoni ta' prodott f'dik il-Parti sakemm:
 - (a) kull Parti jkollha ftehim kummerċjali fis-seħħ li jiffurma zona ta' kummerċ ħieles ma' dak il-pajjiż terz, fis-sens tal-Artikolu XXIV ta' GATT tal-1994;

¹ Għar-referenza, "pajjiż terz" huwa definit fis-subparagrafu (aa) tal-Artikolu 8.3.

- (b) l-orìgini tal-materjali msemmija f' dan il-paragrafu tigi ddeterminata f' konformità mar-regoli tal-orìgini applikabbli taht:
- (i) il-ftehim kummerċjali tal-Parti tal-UE li jifforma zona ta' kummerċ hieles ma' dak il-pajjiż terz, jekk il-materjal ikkonċernat jintuza fil-produzzjoni ta' prodott fiċ-Ĉili; kif ukoll
 - (ii) il-ftehim kummerċjali taċ-Ĉili li jifforma zona ta' kummerċ hieles ma' dak il-pajjiż terz, jekk il-materjal ikkonċernat jintuza fil-produzzjoni ta' prodott fil-Parti tal-UE;
- (c) ikun hemm fis-seħħ arrangament bejn il-Parti u dak il-pajjiż terz dwar kooperazzjoni amministrattiva adegwata li tiżgura l-implimentazzjoni sħiħa ta' dan il-Kapitolu, inklużi dispożizzjonijiet dwar l-użu ta' dokumentazzjoni xierqa dwar l-orìgini tal-materjali, u li l-Parti tinnotifika lill-Parti l-oħra b' dak l-arrangament;
- (d) il-produzzjoni jew l-ipproċessar tal-materjali mwettqa f' dik il-Parti jmur lil hinn minn wahda jew aktar mill-operazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 10.6; kif ukoll
- (e) il-Partijiet jaqblu dwar kwalunkwe kundizzjoni applikabbli oħra.
4. Il-pajjiżi terzi msemmija fil-paragrafu 3 huma:
- (a) il-pajjiżi tal-Amerka Ċentrali tal-Kosta Rika, El Salvador, il-Gwatemala, il-Honduras, in-Nikaragwa u l-Panama; kif ukoll
 - (b) il-pajjiżi Andeani tal-Kolombja, l-Ekwador u tal-Perù.

ARTIKOLU 10.4

Merkanzija miksuba għalkollox

1. Il-prodotti li ġejjin għandhom jitqiesu bħala miksuba għalkollox f'Parti:
 - (a) pjanti u prodotti tal-ħxejjex imkabbra jew maħsuda hemm;
 - (b) annimali ħajjin imwielda u mrobbija hemm;
 - (c) prodotti miksubin minn annimali ħajjin imrobbija hemm;
 - (d) prodotti miksubin mill-kaċċa, mill-insib, mis-sajd, mill-qbid jew mill-ħtif hemmhekk, iżda mhux lil hinn mil-limiti esterni tal-baħar territorjali tal-Parti;
 - (e) prodotti miksubin minn annimali maqtula mwielda u mrobbija hemm;
 - (f) prodotti miksubin mill-akkwakultura f'Parti, jekk l-organizmi akkwatiċi, li jinkludu l-ħut, il-molluski, il-krustaċji, invertebrati akkwatiċi oħrajn u pjanti akkwatiċi jitwieldu jew jitrabbew minn stokk ta' żrieragħ bħal bajd, qixx, ħut immatur jew larva, b'intervent fil-proċessi ta' trobbija jew ta' tkabbir sabiex tittejjeb il-produzzjoni, bħall-istokkjar regolari, it-tagħlif jew il-protezzjoni kontra l-predaturi;

- (g) minerali jew sustanza oħra li jinstabu naturalment, mhux inkluzi fis-subparagrafi (a) sa (f), estratti jew meħuda hemmhekk;
- (h) prodotti tas-sajd tal-baħar u prodotti oħrajn meħuda mill-baħar 'il barra minn kwalunkwe baħar territorjali minn bastiment ta' dik il-Parti;
- (i) prodotti magħmulin abbord bastiment fabbrika ta' dik il-Parti esklużivament mill-prodotti msemmijin fis-subparagrafu (h);
- (j) prodotti estratti minn Parti jew minn persuna ta' dik il-Parti minn ħamrija jew minn sottoswol tal-baħar barra minn kwalunkwe baħar territorjali diment li jkollhom drittijiet li jaħdmu dik il-ħamrija jew is-sottoswol;
- (k) skart jew ruttam miksub mill-produzzjoni hemmhekk jew minn prodotti użati miġbura hemmhekk, diment li dawk il-prodotti jkunu xierqa biss għall-irkupru tal-materja prima; kif ukoll
- (l) prodotti mmanifatturati hemmhekk esklużivament minn dawk il-prodotti speċifikati fis-subparagrafi (a) sa (k).

2. It-termini “bastiment ta' Parti” u “bastiment fabbrika ta' Parti” fis-subparagrafi (h) u (i) tal-paragrafu 1 ifissru bastiment u bastiment fabbrika li:

- (a) ikun irreġistrat fi Stat Membru jew fiċ-Ċili;
- (b) ibaħħar bil-bandiera ta' Stat Membru jew taċ-Ċili; kif ukoll

- (c) jissodisfa waħda mill-kundizzjonijiet li ġejjin:
- (i) ikun għal aktar minn 50 % proprjetà ta' persuni fiżiċi ta' Stat Membru jew taċ-Ċili; jew
 - (ii) ikun il-proprjetà ta' persuna ġuridika li:
 - (A) ikollha l-uffiċċju prinċipali u l-post ewlieni tan-negozju tagħha fi Stat Membru jew fiċ-Ċili; u
 - (B) ikun għal aktar minn 50 % proprjetà ta' persuni ta' waħda minn dawk il-Partijiet.

ARTIKOLU 10.5

Tolleranzi

1. Jekk materjal mhux oriġinarju użat fil-produzzjoni ta' prodott ma jissodisfax ir-rekwiziti stabbiliti fl-Anness 10-B, dak il-prodott għandu jitqies bħala oriġinarju f'Parti, diment li:

- (a) għall-prodotti kollha¹ għajr dawk ikklassifikati taħt il-Kapitoli 50 sa 63 tas-Sistema Armonizzata, il-valur totali ta' materjali mhux oriġinarji ma jaqbiżx il-10 % tal-prezz mill-fabbrika tal-prodott;

¹ Il-Kapitoli 1 sa 24 tas-Sistema Armonizzata, f'konformità man-Nota 9 tal-Anness 10-A.

(b) għall-prodotti kklassifikati taħt il-Kapitoli 50 sa 63 tas-Sistema Armonizzata, it-tolleranzi japplikaw kif stipulat fin-Noti 6 sa 8 tal-Anness 10-A.

2. Il-paragrafu 1 ma japplikax jekk il-valur jew il-piż tal-materjali mhux oriġinarji użati fil-produzzjoni ta' prodott jaqbeż kwalunkwe wieħed mill-percentwali għall-valur jew għall-piż massimu tal-materjali mhux oriġinarji kif speċifikati fir-rekwiżiti stabbiliti fl-Anness 10-B.

3. Il-paragrafu 1 ma japplikax għall-prodotti miksuba għalkollox f'Parti skont it-tifsira tal-Artikolu 10.4. Jekk l-Anness 10-B jirrikjedi li l-materjali użati fil-produzzjoni ta' prodott ikunu miksuba għalkollox, japplikaw il-paragrafi 1 u 2.

ARTIKOLU 10.6

Hdim jew ipproċessar insuffiċjenti

1. Minkejja s-subparagrafu (c) tal-Artikolu 10.2(1), prodott ma għandux jitqies bħala oriġinarju minn Parti jekk waħda jew aktar biss mill-operazzjonijiet li ġejjin jitwettqu fuq materjali mhux oriġinarji f'dik il-Parti:

(a) operazzjonijiet ta' preservazzjoni bħat-tnixxif, l-iffriżar, iż-żamma f'salmura u operazzjonijiet simili oħrajn, meta l-iskop uniku tagħhom ikun li jiżguraw li l-prodott jibqa' f'kundizzjoni tajba matul it-trasport u l-ħżin;

- (b) is-separazzjoni u l-assemblaġġ ta' pakketti;
- (c) il-ħasil, it-tindif, it-tneħħija tat-trab, tal-ossidu, taż-zjut, taż-żebgħa jew ta' kisi ieħor;
- (d) il-mogħdija jew l-ippressar tat-tessuti u ta' oġġetti tessili;
- (e) operazzjonijiet sempliċi ta' żebgħa jew ta' llostrar;
- (f) it-tfesdiq u l-maċinazzjoni parzjali jew shiħa tar-ross; l-illostrar u l-glejżjar taċ-ċereali u tar-ross;
- (g) operazzjonijiet għall-kolorazzjoni jew għall-għoti ta' aromi fiz-zokkor jew għall-iffurmar taċ-ċangaturi taz-zokkor, it-tħin parzjali jew totali taz-zokkor kristallizzati f' forma solida;
- (h) it-tqaxxir, it-tneħħija tal-għadma jew it-tfesdiq ta' frott, ta' ġewż u ta' ħaxix;
- (i) it-tisnin, it-tħin sempliċi jew il-qtuġh sempliċi;
- (j) l-għarbil, l-iskrinjar, l-issortjar, il-klassifikazzjoni, il-gradazzjoni jew it-tqabbil;
- (k) it-tqegħid sempliċi fi fliexken, laned, flasks, boroż, cases, kaxxi, it-twaħħil fuq kards jew fuq boards u l-operazzjonijiet l-oħra kollha ta' imballaġġ sempliċi;
- (l) it-twaħħil jew l-istampar ta' marki, tikketti, logos u sinjali distintivi simili oħra fuq il-prodotti jew fuq l-imballaġġ tagħhom;

- (m) taħlit sempliċi tal-prodotti, kemm jekk ta' tipi differenti u kemm jekk le, inkluż it-taħlit taz-zokkor ma' kwalunkwe materjal;
- (n) l-assemblaġġ sempliċi ta' partijiet ta' oġġetti sabiex jiġi kkostitwit oġġett sħiħ jew iż-żarmar ta' prodotti f'partijiet;
- (o) iż-żieda sempliċi ta' ilma jew id-dilwizzjoni jew id-deidratazzjoni jew id-denaturazzjoni ta' prodotti; jew
- (p) il-qtil tal-animali.

2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, operazzjoni għandha titqies sempliċi jekk ma jkunu meħtieġa la hliet speċjali u lanqas makkinarji, apparati jew tagħmir manifatturati jew installati speċjalment għat-twettiq ta' dik l-operazzjoni.

ARTIKOLU 10.7

Unità tal-kwalifika

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, l-unità ta' kwalifika għandha tkun il-prodott partikolari li jitqies bħala l-unità bażika meta l-prodott jiġi kklassifikat taħt is-Sistema Armonizzata.

2. Jekk kunsinna tikkonsisti minn numru ta' prodotti identiċi klassifikati taħt l-istess intestatura tas-Sistema Armonizzata, kull prodott individwali għandu jitqies meta jiġi applikat dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 10.8

Aċċessorji, spare parts u għodda

1. Aċċessorji, spare parts u għodda mibgħuta ma' biċċa tagħmir, makkinarju, apparat jew vettura, li jkunu parti mit-tagħmir normali u inklużi fil-prezz tiegħu jew li ma jkunux fatturati separatament, għandhom jitqiesu bħala haġa waħda mat-tagħmir, il-makkinarju, l-apparat jew il-vettura kkonċernata.

2. L-aċċessorji, l-ispare parts u l-għodda msemmija fil-paragrafu 1 ma għandhomx jitqiesu meta tiġi determinata l-origini tal-prodott, hlief għall-finijiet tal-kalkolu tal-valur massimu ta' materjali mhux originarji, jekk il-prodott ikun soġġett għal valur massimu ta' materjali mhux originarji skont kif stabbilit fl-Anness 10-B.

ARTIKOLU 10.9

Settijiet

Is-settijiet, kif definiti fir-Regola Ġenerali 3 għall-Interpretazzjoni tas-Sistema Armonizzata, għandhom jitqiesu bħala oriġinarji f'Parti jekk il-komponenti kollha jkunu prodotti oriġinarji. Meta sett ikun magħmul minn prodotti oriġinarji u mhux oriġinarji, is-sett bħala element sħiħ għandu jitqies bħala oriġinarju f'Parti, jekk il-valur tal-prodotti mhux oriġinarji ma jkunx jaqbeż il-15 % tal-prezz mill-fabbrika tas-sett.

ARTIKOLU 10.10

Elementi newtrali

Sabiex jiġi determinat jekk prodott jikkwalifikax bħala li joriġina f'Parti, ma għandux ikun hemm bżonn li tiġi stabbilita l-orijini tal-elementi li ġejjin, li jistgħu jintużaw fil-produzzjoni tal-prodott:

- (a) fjuwil, energija, katalisti u solventi;
- (b) tagħmir, apparati u provvisti użati għall-ittestjar jew għall-ispezzjonar tal-prodott;

- (c) magni, għodda, ċipep u forom;
- (d) spare parts u materjali użati fil-manutenzjoni ta' tagħmir u ta' bini;
- (e) lubrikanti, griż, materjali ta' taħlit u materjali oħrajn użati fil-produzzjoni jew użati sabiex jithaddmu tagħmir u binjiet;
- (f) ingwanti, nuċċalijiet, żraben, ilbies, tagħmir u provvisti tas-sikurezza;
- (g) kwalunkwe materjal ieħor li ma huwiex inkorporat fil-prodott iżda li l-użu tiegħu jista' jintwera li huwa parti mill-produzzjoni tal-prodott.

ARTIKOLU 10.11

Imballaġġ u materjali u kontenituri tal-imballaġġ

1. Jekk, skont ir-Regola Ġenerali 5 għall-interpretazzjoni tas-Sistema Armonizzata, il-materjali tal-imballaġġ u l-kontenituri li fihom prodott ikun ippakkjat għall-bejgħ bl-imnut jiġu kklassifikati flimkien mal-prodott, daww il-materjali u l-kontenituri tal-imballaġġ għandhom jiġu injorati fid-determinazzjoni tal-orijini tal-prodott, hliet għall-finijiet tal-kalkolu tal-valur massimu ta' materjali mhux oriġinarji jekk prodott ikun soġġett għal valur massimu ta' materjali mhux oriġinarji f'konformità mal-Anness 10-B.

2. Il-materjali u l-kontenituri tal-imballaġġ li jintużaw għall-protezzjoni ta' prodott waqt it-trasportazzjoni għandhom jiġu injorati meta jiġi ddeterminat jekk prodott joriġinax f'Parti.

ARTIKOLU 10.12

Segregazzjoni kontabilistika għall-materjali fungibbli

1. Materjali fungibbli oriġinarji u mhux oriġinarji għandhom jiġu segregati fizikament matul il-ħżin sabiex iżommu l-istatus oriġinarju jew mhux oriġinarju tagħhom, skont il-każ. Dawk il-materjali jistgħu jintużaw fil-produzzjoni ta' prodott mingħajr ma jiġu segregati fizikament matul il-ħżin sakemm jintuza l-metodu ta' segregazzjoni tal-kontabilità.

2. Il-metodu ta' segregazzjoni tal-kontabbiltà msemmi fil-paragrafu 1 għandu jiġi applikat f'konformità ma' metodu ta' ġestjoni tal-inventarju skont il-prinċipji kontabilistiċi li jiġu generalment aċċettati fil-Parti. Il-metodu ta' segregazzjoni tal-kontabilità għandu jiżgura li fi kwalunkwe hin in-numru ta' prodotti li jistgħu jitqiesu bħala li joriġinaw f'Parti ma jaqbiżx in-numru li kien jinkiseb permezz ta' segregazzjoni fizika tal-istokkijiet matul il-ħżin.

3. Għall-fini tal-paragrafu 1, "materjali fungibbli" tfisser materjali li huma tal-istess tip u kwalità kummerċjali, bl-istess karatteristiċi tekniċi u fiżiċi, u li ladarba jiġu inkorporati fil-prodott lest ma jistgħux jintgħarfu minn xulxin.

ARTIKOLU 10.13

Prodotti ritornati

Jekk prodott li jorigina f'Parti li jiġi esportat minn dik il-Parti lejn pajjiż terz u li jirritorna għand dik il-Parti, dan għandu jitqies bħala mhux orġinarju, sakemm ma jkunx jista' jintwera għas-sodisfazzjon tal-awtorità doganali ta' dik il-Parti li l-prodott ritornat:

- (a) ikun l-istess bħal dak esportat; kif ukoll
- (b) ma saritlux xi operazzjoni lil hinn minn dik li hi meħtieġa biex jinżamm f'kundizzjoni tajba waqt li kien fil-pajjiż jew waqt li kien qiegħed jiġi esportat.

ARTIKOLU 10.14

Nonalterazzjoni

1. Prodott orġinarju dikjarat għall-użu domestiku fil-Parti li timporta ma għandux, wara l-esportazzjoni u qabel ma jiġi ddikjarat għal użu domestiku, ikun ġie alterat, ittrasformat b'xi mod jew soġġett għal operazzjonijiet għajr dawk ta' preservazzjoni f'kundizzjoni tajba jew ta' zieda jew ta' twaħhil ta' marki, ta' tikketti, ta' sigilli jew ta' xi dokumentazzjoni ohra sabiex tiġi żgurata l-konformità ma' rekwiziti speċifiċi tal-Parti li timporta.

2. Il-ħzin jew il-wiri ta' prodott jista' jsehh f'pajjiż terz diment li dan jibqa' taht superviżjoni doganali f'dak il-pajjiż terz.
3. Mingħajr preġudizzju għat-Taqsima B, il-qsim tal-kunsinni jista' jsehh fit-territorju ta' pajjiż terz jekk isir mill-esportatur jew taht ir-responsabbiltà tiegħu u diment li dawk il-kunsinni jibqgħu taht is-superviżjoni doganali f'dak il-pajjiż terz.
4. F'każ ta' dubju dwar jekk il-kundizzjonijiet previsti fil-paragrafi 1 sa 3 humiex issodisfati, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' titlob lill-importatur biex jipprovdi evidenza ta' konformità. Tali evidenza tista' tingħata bi kwalunkwe mezz, inklużi dokumenti kuntrattwali tat-trasport bħal poloz ta' kargu jew evidenza fattwali jew konkreta bbażata fuq l-immarkar jew in-numerazzjoni tal-pakketti jew kwalunkwe evidenza relatata mal-prodott innifsu.

ARTIKOLU 10.15

Wirjiet

1. Prodotti oriġinarji mibgħuta għall-wiri f'pajjiż terz u mibjugħa wara l-wiri għall-importazzjoni f'Parti, għandhom jibbenifikaw mal-importazzjoni f'konformità ma' din il-Parti ta' dan il-Ftehim diment li jintwera għas-sodisfazzjon tal-awtoritajiet doganali li:
 - (a) esportatur ikun ikkonsenja dawn il-prodotti minn Parti għall-pajjiż terz li fih saret il-wirja u li wrihom hemmhekk;

- (b) il-prodotti nbiegħu jew ġew ċeduti b'xi mod ieħor minn dak l-esportatur lil persuna f'Parti;
- (c) il-prodotti jkunu ġew ikkunsinnati waqt il-wirja jew immedjament wara fl-istat li jkunu ntbagħtu għall-wirja; kif ukoll
- (d) il-prodotti ma jkunux, miż-żmien li jkunu ġew ikkunsinnati għall-wirja, intużaw għal skopijiet oħra hliet biex jiġu eżibiti fil-wirja.

2. Dikjarazzjoni dwar l-origini għandha ssir f'konformità mat-Taqsima B u tiġi pprezentata lill-awtoritajiet doganali f'konformità mal-proċeduri doganali tal-Parti li timporta. L-isem u l-indirizz tal-wirja għandhom ikunu indikati fuqha.

3. Il-paragrafu 1 japplika għal kull wirja, fiera jew dimostrazzjoni pubblika simili ta' natura kummerċjali, industrijali, agrikola jew artigjanali, li ma tkunx organizzata għal finijiet privati fi hwienset jew postijiet tan-negozju bl-għan ta' bejgħ ta' prodotti barranin, u li matulha l-prodotti jibqgħu taħt il-kontroll tad-dwana.

4. L-awtoritajiet doganali tal-Parti li timporta jistgħu jirrikjedu evidenza li l-prodotti baqgħu taħt kontroll doganali fil-pajjiż tal-wirja, kif ukoll evidenza dokumentarja addizzjonali tal-kundizzjonijiet li taħthom ġew esibiti.

TAQSIMA B

PROCEDURI TAL-ORIGINI

ARTIKOLU 10.16

Talba għal trattament tariffarju preferenzjali

1. Il-Parti li timporta għandha tagħti trattament tariffarju preferenzjali lil prodott originarju fil-Parti l-oħra, fis-sens ta' dan il-Kapitolu, fuq il-bażi ta' talba mill-importatur għat-trattament tariffarju preferenzjali. L-importatur għandu jkun responsabli għall-korrettezza tat-talba għal trattament tariffarju preferenzjali u għall-konformità mar-rekwiżiti stabbiliti f' dan il-Kapitolu.
2. It-talba għal trattament tariffarju preferenzjali għandha tkun ibbażata fuq wiehed minn dawn li ġejjin:
 - (a) dikjarazzjoni dwar l-origini magħmula mill-esportatur f'konformità mal-Artikolu 10.17;
 - (b) l-għarfien tal-importatur sugġett għall-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 10.19.
3. It-talba għal trattament tariffarju preferenzjali u l-bażi għal dik it-talba kif imsemmi fil-paragrafu 2 għandhom jiġu inklużi fid-dikjarazzjoni doganali, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tal-Parti li timporta.

4. Importatur li jagħmel talba għal trattament preferenzjali bbażat fuq dikjarazzjoni dwar l-origini f'konformità mas-subparagrafu (a) tal-paragrafu 2 għandu jzomm id-dikjarazzjoni u għandu jipprezentaha lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta fuq talba.

ARTIKOLU 10.17

Dikjarazzjoni dwar l-origini

1. Esportatur ta' prodott għandu jagħmel dikjarazzjoni dwar l-origini fuq il-bażi tal-informazzjoni li turi li l-prodott huwa originarju, inkluż, meta tkun applikabbli, informazzjoni dwar l-istatus originarju tal-materjali użati fil-produzzjoni tal-prodott.
2. L-esportatur għandu jkun responsabbli għall-korrettezza tad-dikjarazzjoni dwar l-origini magħmula u l-informazzjoni pprovduta skont il-paragrafu 1. Jekk l-esportatur ikollu raġuni biex jemmen li d-dikjarazzjoni dwar l-origini fiha jew hija bbażata fuq informazzjoni żbaljata, l-esportatur għandu jinnotifika minnufih lill-importatur bi kwalunkwe bidla li taffettwa l-istatus originarju tal-prodott. F'dan il-każ, l-importatur għandu jikkoreġi d-dikjarazzjoni tal-importazzjoni u jhallas kwalunkwe dazju doganali applikabbli dovut.
3. L-esportatur għandu jagħmel dikjarazzjoni dwar l-origini f'waħda mill-verżjonijiet lingwistiċi inklużi fl-Anness 3-C fuq fattura jew fuq kwalunkwe dokument kummerċjali ieħor li jiddeskrivi l-prodott originarju f'dettall suffiċjenti sabiex ikun jista' jiġi identifikata fin-nomenklatura tas-Sistema Armonizzata. Il-Parti li timporta ma għandhiex tirrikjedi li l-importatur jissottometti traduzzjoni tad-dikjarazzjoni dwar l-origini.

4. Dikjarazzjoni dwar l-origini għandha tkun valida għal sena mid-data ta' meta tkun saret.
5. Tista' ssir dikjarazzjoni dwar l-origini għal:
- (a) vjeġġ wieħed ta' prodott wieħed jew aktar f'Parti; jew
 - (b) bosta vjeġġi ta' prodotti identici f'Parti fi hdan il-perjodu speċifikat fid-dikjarazzjoni dwar l-origini li ma jaqbiżx it-12-il xahar.
6. Il-Parti li timporta għandha, fuq talba tal-importatur u suġġett għal kwalunkwe rekwiżit impost mill-Parti li timporta, tippermetti li tintuża dikjarazzjoni unika dwar l-origini għal prodotti mhux assemblati jew żmantellati, skont it-tifsira tar-Regola Ġenerali 2(a) tas-Sistema Armonizzata, ikklassifikati fit-Taqsimiet XV sa XXI tas-Sistema Armonizzata meta jiġu importati b'pagamenti parzjali.

ARTIKOLU 10.18

Diskrepanzi żgħar u żbalji żgħar

L-awtorità doganali tal-Parti li timporta ma għandhiex tirrifjuta talba għal trattament tariffarju preferenzjali minhabba diskrepanzi żgħar bejn id-dikjarazzjoni dwar l-origini u d-dokumenti sottomessi lill-uffiċċju doganali jew żbalji żgħar fid-dikjarazzjoni dwar l-origini.

ARTIKOLU 10.19

Għarfien tal-importatur

1. Il-Parti li timporta tista', fil-ligijiet u fir-regolamenti tagħha, tistabbilixxi kundizzjonijiet biex tiddetermina liema importaturi jistgħu jibbażaw talba għal trattament tariffarju preferenzjali fuq l-għarfien tal-importatur.
2. Minkejja l-paragrafu 1, l-għarfien tal-importatur li prodott huwa oriġinarju għandu jkun ibbażat fuq informazzjoni li turi li l-prodott effettivament jikkwalifika bħala oriġinarju u jissodisfa r-rekwiziti stabbiliti f'dan il-Kapitolu sabiex jikseb status oriġinarju.

ARTIKOLU 10.20

Rekwiziti ta' zamma tar-rekords

1. Importatur li jitlob trattament tariffarju preferenzjali għal prodott importat f'Parti għandu:
 - (a) jekk it-talba għal trattament preferenzjali tkun ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-oriġini, iżomm id-dikjarazzjoni dwar l-oriġini magħmula mill-esportatur għal minimu ta' 3 snin mid-data tat-talba ta' preferenza tal-prodott; kif ukoll

(b) jekk it-talba għal trattament preferenzjali tkun ibbażata fuq l-għarfien tal-importatur, iżomm l-informazzjoni li turi li l-prodott jissodisfa r-rekwiżiti stabbiliti f' dan il-Kapitolu biex jikseb status oriġinarju għal minimu ta' 3 snin mid-data tat-talba għal trattament preferenzjali.

2. Esportatur li hareġ dikjarazzjoni dwar l-oriġini għandu, għal minimu ta' 4 snin mindu jagħmel dik id-dikjarazzjoni dwar l-oriġini, iżomm kopja tad-dikjarazzjoni dwar l-oriġini u tar-rekords l-oħrajn kollha li juru li l-prodott jissodisfa r-rekwiżiti stabbiliti f' dan il-Kapitolu biex jinkiseb status oriġinarju.

3. Ir-rekords li għandhom jinżammu f'konformità ma' dan l-Artikolu jistgħu jinżammu f'forma elettronika f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tal-Parti li timporta jew tesporta, kif xieraq.

ARTIKOLU 10.21

Eżenzjonijiet mir-rekwiżiti rigward id-dikjarazzjonijiet dwar l-oriġini

1. Il-prodotti mibgħuta bħala pakketti minn persuni privati lil persuni privati jew li jiffurmaw parti mill-bagalji personali ta' vjaġġaturi għandhom ikunu aċċettati bħala prodotti oriġinarji, mingħajr ma jirrikjedu l-dikjarazzjoni dwar l-oriġini diment li tali prodotti ma jgħux importati f'għamla ta' kummerċ u jkunu ġew iddikjarati li jissodisfaw ir-rekwiżiti ta' dan il-Kapitolu u li ma jkun hemm l-ebda dubju dwar il-veraċità ta' dik id-dikjarazzjoni.

2. L-importazzjonijiet li jkunu okkażjonali u li jikkonsistu biss minn prodotti għall-użu personali tar-riċevituri jew tal-vjaġġaturi jew tal-familji tagħhom ma għandhomx jitqiesu bħala importazzjonijiet f'għamla ta' kummerċ, jekk ikun evidenti min-natura u l-kwantità tal-merkanzija li ma jkun maħsub l-ebda skop kummerċjali, sakemm l-importazzjoni ma tifformax parti minn serje ta' importazzjonijiet li jistgħu jiġu kkunsidrati b'mod raġonevoli li saru separatament għall-fini li jiġi evitat ir-rekwiżit għal dikjarazzjoni dwar l-origini.

3. Il-valur totali tal-prodotti msemmija fil-paragrafu 1 ma għandux jaqbeż EUR 500 jew l-ammont ekwivalenti tagħhom fil-munita tal-Parti fil-każ ta' pakketti, jew ta' EUR 1 200 jew l-ammont ekwivalenti tagħha fil-munita tal-Parti fil-każ ta' prodotti li jiffurmaw parti mill-bagalji personali tal-vjaġġaturi.

ARTIKOLU 10.22

Verifika

1. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' tivverifika l-istatus originarju ta' prodott jew jekk ir-rekwiżiti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu humiex issodisfati abbażi ta' metodi ta' valutazzjoni tar-riskju, li jistgħu jinkludu għażla aleatorja. Għall-finijiet ta' tali verifika l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' tibgħat talba għal informazzjoni lill-importatur li jkun għamel it-talba għal trattament preferenzjali skont l-Artikolu 10.16.

2. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta li tibghat talba skont il-paragrafu 1 ma għandhiex titlob aktar mill-informazzjoni li ġejja fir-rigward tal-orġini ta' prodott:

- (a) id-dikjarazzjoni dwar l-orġini jekk it-talba għal trattament preferenzjali kienet ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-orġini; kif ukoll
- (b) informazzjoni dwar l-issodisfar tal-kriterji tal-orġini, li hija:
 - (i) jekk il-kriterju tal-orġini jkunx “miksub għalkollox”, il-kategorija applikabbli (bħall-ħsad, l-estrazzjoni, is-sajd) u l-post tal-produzzjoni;
 - (ii) jekk il-kriterju tal-orġini jkunx ibbażat fuq tibdil fil-klassifikazzjoni tariffarja, lista tal-materjali mhux oriġinarji kollha, inkluż il-klassifikazzjoni tariffarja tagħhom (f'format b'zewġ, erba' jew sitt ċifri, skont il-kriterji tal-orġini);
 - (iii) jekk il-kriterju tal-orġini jkunx ibbażat fuq metodu ta' valur, il-valur tal-prodott finali kif ukoll il-valur tal-materjali kollha mhux oriġinarji użati fil-produzzjoni;
 - (iv) jekk il-kriterju tal-orġini jkun ibbażat fuq il-piż, il-piż tal-prodott finali kif ukoll il-piż tal-materjali mhux oriġinarji rilevanti użati fil-prodott finali; kif ukoll
 - (v) jekk il-kriterju tal-orġini jkun ibbażat fuq proċess tal-produzzjoni speċifiku, deskrizzjoni ta' dak il-proċess speċifiku.

3. Meta jipprovdi l-informazzjoni mitluba, l-importatur jista' jżid kwalunkwe informazzjoni oħra li jqis bħala rilevanti għall-finijiet ta' verifika.

4. Jekk it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-oriġini f'konformità mas-subparagrafu (a) tal-Artikolu 10.16(2) mahruġa mill-esportatur, l-importatur għandu jipprovdi dik id-dikjarazzjoni dwar l-oriġini izda jista' jwieġeb lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta li l-informazzjoni msemmija fis-subparagrafu (b) tal-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu ma tistax tiġi pprovduta.

5. Meta t-talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq l-għarfien tal-importatur imsemmi fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 10.16(2), l-awtorità doganali tal-Parti li timporta li twettaq il-verifika tista', wara li tkun talbet informazzjoni skont il-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, tibgħat talba addizzjonali għal informazzjoni lill-importatur jekk dik l-awtorità doganali tqis li hija meħtieġa dik l-informazzjoni addizzjonali sabiex jiġi vverifikat l-istatus oriġinarju tal-prodott jew jekk ir-rekwiziti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu humiex issodisfati. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' titlob lill-importatur għal dokumentazzjoni u informazzjoni speċifiċi, jekk ikun xieraq.

6. Jekk l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tiddeċiedi li tissospendi l-għoti ta' trattament tariffarju preferenzjali lill-prodotti kkonċernati filwaqt li tistenna r-rizultati ta' verifika, tista' toffri lill-importatur li jirrilaxxa l-prodotti. Bħala kundizzjoni għal tali rilaxx, il-Parti li timporta tista' tirrikjedi garanzija jew miżura oħra xierqa ta' prekawzjoni. Kwalunkwe sospensjoni ta' trattament tariffarju preferenzjali għandha tintemm mill-aktar fis possibbli wara li l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tkun aċċertat li l-prodotti kkonċernati jkollhom status oriġinarju, jew li r-rekwiziti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu huma ssodisfati.

ARTIKOLU 10.23

Kooperazzjoni amministrattiva

1. Sabiex tiġi żgurata l-applikazzjoni xierqa ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jikkoperaw ma' xulxin, permezz tal-awtoritajiet doganali rispettivi tagħhom, sabiex jiġverifikaw l-istatus oriġinarju ta' prodott jew jekk ir-rekwiziti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu humiex issodisfati.

2. Jekk talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-origini f'konformità mas-subparagrafu (a) tal-Artikolu 10.16(2), l-awtorità doganali tal-Parti li timporta li twettaq il-verifika tista', wara li tkun talbet informazzjoni mill-importatur skont l-Artikolu 10.22(1), tibgħat talba għal informazzjoni lill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta fi żmien sentejn wara d-data tat-talba għal trattament preferenzjali, jekk l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tqis li hija meħtieġa informazzjoni addizzjonali sabiex jiġi vverifikat l-istatus oriġinarju tal-prodott jew jekk ir-rekwiziti l-oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu jiġu ssodisfati. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' titlob lill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta għal dokumentazzjoni u informazzjoni speċifiċi, jekk ikun xieraq.

3. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta għandha tinkludi l-informazzjoni li ġejja fit-talba msemmija fil-paragrafu 2:

(a) id-dikjarazzjoni dwar l-origini jew kopja tagħha;

- (b) l-identità tal-awtorità doganali li toħroġ it-talba;
- (c) l-isem tal-esportatur li jrid jiġi vverifikat;
- (d) is-suġġett u l-ambitu tal-verifika; kif ukoll
- (e) jekk applikabbli, kwalunkwe dokumentazzjoni rilevanti.

4. L-awtorità doganali tal-Parti li tesporta tista', f'konformità mal-liġi u mar-regolamenti ta' dik il-Parti, twettaq il-verifika tagħha billi titlob dokumentazzjoni mill-esportatur u billi titlob kwalunkwe evidenza, jew billi żżur il-bini tal-esportatur, sabiex tirreżamina r-rekords u tosserva l-faċilitajiet użati fil-produzzjoni tal-prodott.

5. B'segwitu għat-talba msemmija fil-paragrafu 2, l-awtorità doganali tal-Parti li tesporta għandha tipprovdi lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta l-informazzjoni li ġejja:

- (a) id-dokumentazzjoni mitluba, jekk tkun disponibbli;
- (b) opinjoni dwar l-istatus oriġinarju tal-prodott;
- (c) id-deskrizzjoni tal-prodott soġġett għall-verifika u l-klassifikazzjoni tariffarja rilevanti għall-applikazzjoni tar-regola tal-oriġini;

- (d) deskrizzjoni u spjegazzjoni tal-proċess tal-produzzjoni b'sostenn tal-istatus originarju tal-prodott;
- (e) informazzjoni dwar il-mod li bih twettqet il-verifika tal-istatus originarju tal-prodott skont il-paragrafu 4; kif ukoll
- (f) dokumentazzjoni ta' sostenn, jekk xierqa.

6. L-awtorità doganali tal-Parti li tesporta ma għandhiex tibgħat informazzjoni lill-awtorità doganali tal-Parti li timporta msemmija fis-subparagrafu (a) jew (f) tal-paragrafu 5 mingħajr il-kunsens tal-esportatur.

7. L-informazzjoni kollha mitluba, inkluż kwalunkwe dokument ta' sostenn u l-informazzjoni relatata l-oħra kollha relatata dwar il-verifika preferibbilment għandhom jiġu skambjati bejn l-awtoritajiet doganali tal-Partijiet b'mod elettroniku.

8. Il-Partijiet għandhom, permezz tal-koordinaturi maħtura f'konformità ma' din il-Parti ta' dan il-Ftehim, jipprovdu lil xulxin bid-dettalji ta' kuntatt tal-awtoritajiet doganali rispettivi tagħhom u kwalunkwe modifika fihom fi żmien 30 jum minn tali modifika.

ARTIKOLU 10.24

Assistenza reċiproka fil-glieda kontra l-frodi

F'każ ta' ksur suspettat ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom jipprovdu lil xulxin b'assistenza reċiproka, f'konformità mal-Protokoll għal dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali.

ARTIKOLU 10.25

Ċaħda tat-talbiet għal trattament tariffarju preferenzjali

1. Soġġett għar-rekwiżiti stabbiliti fil-paragrafi 3 sa 5, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' tiċċad talba għal trattament tariffarju preferenzjali jekk:

- (a) fi żmien 3 xhur wara t-talba għal informazzjoni skont l-Artikolu 10.22(1):
 - (i) ma tkun ingħatat l-ebda twegiba mill-importatur;
 - (ii) f'każijiet fejn it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq dikjarazzjoni dwar l-oriġini f'konformità mas-subparagrafu (a) tal-Artikolu 10.16(2), id-dikjarazzjoni dwar l-oriġini ma tkunx giet ipprovduta; jew

- (iii) f'kazijiet fejn it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali tkun ibbażata fuq l-għarfien tal-importatur kif imsemmi fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 10.16(2), l-informazzjoni pprovduta mill-importatur ma tkunx adegwata sabiex jiġi kkonfermat l-istatus oriġinarju tal-prodott;
- (b) fi żmien perjodu ta' 3 xhur wara t-talba għal informazzjoni addizzjonali skont l-Artikolu 10.22(5):
- (i) ma tkun ingħatat l-ebda twegiba mill-importatur; jew
- (ii) l-informazzjoni pprovduta mill-importatur ma tkunx biżżejjed biex jiġi kkonfermat li l-prodott hu oriġinarju;
- (c) fi żmien 10 xhur wara t-talba għal informazzjoni skont l-Artikolu 10.23(2):
- (i) ma tkun ingħatat l-ebda twegiba mill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta; jew
- (ii) l-informazzjoni pprovduta mill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta tkun inadegwata sabiex jiġi kkonfermat li l-prodott ikollu status oriġinarju.

2. L-awtorità doganali tal-Parti li timporta tista' tiċċad talba għal trattament tariffarju preferenzjali jekk l-importatur li jkun għamel dik it-talba jonqos milli jikkonforma ma' rekwiżiti oħrajn stabbiliti f'dan il-Kapitolu għajr dawk relatati mal-istatus oriġinarju tal-prodotti.

3. Jekk l-awtorità doganali tal-Parti li timporta jkollha biżżejjed informazzjoni sabiex tiċhad talba għal trattament tariffarju preferenzjali f'konformità mal-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu u meta l-awtorità doganali tal-Parti li tesporta tkun ipprovdiet opinjoni skont is-subparagrafu (b) tal-Artikolu 10.23(5) li fiha tikkonferma l-istatus oriġinarju tal-prodotti, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta għandha tinnotifika lill-awtorità doganali tal-Parti li tesporta bl-intenzjoni tagħha li tiċhad it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali fi żmien xahrejn mid-data tar-riċevuta ta' dik l-opinjoni.

4. Jekk tkun saret in-notifika msemmija fil-paragrafu 3, il-konsultazzjonijiet għandhom isiru fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, fi żmien 3 xhur wara d-data ta' dik in-notifika. Il-perjodu ta' żmien għal konsultazzjoni jista' jiġi estiż fuq il-bażi ta' każ b'każ permezz ta' ftehim reċiproku bejn l-awtoritajiet doganali tal-Partijiet. Il-konsultazzjoni tista' ssir f'konformità mal-proċedura stabbilita mis-Sottokomitat.

5. Fl-iskadenza tal-perjodu ta' żmien għall-konsultazzjoni, l-awtorità doganali tal-Parti li timporta għandha tiċhad it-talba għal trattament tariffarju preferenzjali biss jekk ma tkunx tista' tikkonferma l-istatus oriġinarju tal-prodott u wara li tkun tat lill-importatur id-dritt li jinstema'.

ARTIKOLU 10.26

Kunfidenzjalità

1. Kull Parti għandha żżomm, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha, il-kunfidenzjalità tal-informazzjoni pprovduta lilha mill-Parti l-oħra skont dan il-Kapitolu, u għandha tipproteġi dik l-informazzjoni mid-divulgazzjoni.
2. Informazzjoni miksuba mill-awtoritajiet tal-Parti li timporta għandha tintuża biss minn dawk l-awtoritajiet għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu.
3. Kull Parti għandha tiżgura li informazzjoni kunfidenzjali miġbura skont dan il-Kapitolu ma tintużax għal finijiet għajr l-amministrazzjoni u l-eżekuzzjoni ta' deċiżjonijiet u determinazzjonijiet marbutin mal-origini tal-prodotti u ma' kwistjonijiet doganali, hliet bil-permess tal-persuna jew tal-Parti li tkun ipprovdiet l-informazzjoni kunfidenzjali.
4. Minkejja l-paragrafu 3, Parti tista' tippermetti informazzjoni miġbura skont dan il-Kapitolu biex tintuża fi kwalunkwe proċediment amministrattiv, ġudizzjarju, jew kważi ġudizzjarju li jinbeda minhabba nuqqas ta' konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti relatati mad-dwana li jimplimentaw dan il-Kapitolu. Parti għandha tinnotifika lill-persuna jew lill-Parti li tkun ipprovdiet l-informazzjoni kkonċernata qabel tali uzu minn qabel.

ARTIKOLU 10.27

Rifużjonijiet u talbiet għal trattament tariffarju preferenzjali wara l-importazzjoni

1. Kull Parti għandha ttiprovdi li importatur jista' jagħmel, wara l-importazzjoni, talba għal trattament tariffarju preferenzjali u għal rifużjoni ta' kwalunkwe dazju żejjed imħallas għal prodott jekk:
 - (a) l-importatur ma għamilx talba għal trattament tariffarju preferenzjali fiż-żmien tal-importazzjoni;
 - (b) it-talba ssir mhux aktar tard minn sentejn wara d-data tal-importazzjoni; kif ukoll
 - (c) il-prodott ikkonċernat kien eligibbli għal trattament tariffarju preferenzjali meta gie importat fit-territorju tal-Parti.
2. Bhala kundizzjoni għal trattament tariffarju preferenzjali abbażi ta' talba magħmula skont il-paragrafu 1, il-Parti li timporta tista' tirrikjedi li l-importatur:
 - (a) jagħmel talba għal trattament tariffarju preferenzjali f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tal-Parti li timporta;
 - (b) jipprovdi d-dikjarazzjoni dwar l-origini, kif xieraq; kif ukoll
 - (c) jissodisfa r-rekwiziti applikabbli l-oħrajn kollha stabbiliti f'dan il-Kapitolu daqslikieku kien intalab trattament tariffarju preferenzjali fiż-żmien tal-importazzjoni.

ARTIKOLU 10.28

Miżuri u sanzjonijiet amministrattivi

1. Parti għandha timponi miżuri u sanzjonijiet amministrattivi fejn xieraq, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti rispettivi tagħha, fuq persuna li tfassal dokument, jew tikkawża li jtfassal dokument, li jkun fih informazzjoni mhux korretta għall-finijiet tal-kisba ta' trattament tariffarju preferenzjali lil prodott, jew li ma jikkonformax mar-rekwiżiti stabbiliti fi:

(a) l-Artikolu 10.20;

(b) l-Artikolu 10.23(4) billi ma tiġix ipprovduta evidenza jew tiġi miċhuda żjara; jew

(c) l-Artikolu 10.17(2) billi ma tiġix ikkoreġuta talba għal trattament tariffarju preferenzjali magħmula fid-dikjarazzjoni doganali u billi jithallas id-dazju doganali kif xieraq, jekk it-talba inizjali għal preferenza kienet ibbażata fuq informazzjoni żbaljata.

2. Il-Parti għandha tqis il-paragrafu 3.6 tal-Artikolu 6 tal-Ftehim tad-WTO dwar il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ f'kazijiet fejn importatur volontarjament jiżvela korrezzjoni għal talba għal trattament preferenzjali qabel ma jirċievi talba għal verifika, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti ta' dik il-Parti.

TAQSIMA C

DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

ARTIKOLU 10.29

Ceuta u Melilla

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, għall-Parti tal-UE, it-terminu "Parti" ma jinkludix lil Ceuta u Melilla.
2. Il-prodotti li joriginaw miċ-Ċili, meta jiġu importati f'Ceuta u Melilla, għandhom, f'kull aspett, jingħataw l-istess trattament doganali skont din il-Parti ta' dan il-Ftehim bħal dak mogħti lill-prodotti originarji mit-territorju doganali tal-Unjoni Ewropea skont il-Protokoll 2 tal-Att tal-Adeżjoni tar-Renju ta' Spanja u tar-Repubblika Portugiża mal-Unjoni Ewropea. Iċ-Ċili għandu jagħti lill-importazzjonijiet ta' prodotti koperti minn din il-Parti ta' dan il-Ftehim u li joriginaw minn Ceuta u Melilla, l-istess trattament doganali bħal dak mogħti lil prodotti importati minn u li joriginaw mill-Parti tal-UE.
3. Ir-regoli tal-origini u l-proċeduri tal-origini skont dan il-Kapitolu japplikaw *mutatis mutandis* għal prodotti esportati miċ-Ċili lejn Ceuta u Melilla u għal prodotti esportati minn Ceuta u Melilla lejn iċ-Ċili.

4. Ceuta u Melilla għandhom jitqiesu bħala territorju wiehed.
5. L-Artikolu 10.3 japplika għall-importazzjoni u l-esportazzjoni ta' prodotti bejn il-Parti tal-UE, iċ-Ċili u Ceuta u Melilla.
6. L-esportatur għandu jdaħħal "iċ-Ċili" u "Ceuta u Melilla" fil-kamp 3 tat-test tad-dikjarazzjoni dwar l-origini fl-Anness 10-C, skont l-origini tal-prodott.
7. L-awtoritajiet doganali tar-Renju ta' Spanja għandhom ikunu responsabbli għall-applikazzjoni ta' dan l-Artikolu f'Ceuta u Melilla.

ARTIKOLU 10.30

Emendi

Il-Kunsill Kongunt jista' jadotta deċiżjonijiet biex jemenda dan il-Kapitolu u l-Annessi 10-A sa 10-E, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 8.1(6).

ARTIKOLU 10.31

Sottokumitat dwar id-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Orġini

1. Is-Sottokumitat għad-Dwana, l-Iffaċilitar tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Orġini (“Sottokumitat”), stabbilit skont l-Artikolu 8.8(1), għandu jkun magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet b’responsabbiltà għad-dwana.
2. Is-Sottokumitat għandu jkun responsabbli għall-implimentazzjoni u l-applikazzjoni effettivi ta’ dan il-Kapitolu.
3. Għall-finijiet ta’ dan il-Kapitolu, is-Sottokumitat għandu jkollu l-funzjonijiet li ġejjin:
 - (a) ir-reviżjoni u r-rakkomandazzjonijiet xierqa, kif meħtiegħ, lill-Kumitat Kongunt dwar:
 - (i) l-implimentazzjoni u l-applikazzjoni ta’ dan il-Kapitolu; kif ukoll
 - (ii) kwalunkwe emenda għal dan il-Kapitolu u għall-Annessi 10-A sa 10-E proposta minn Parti;
 - (b) jagħmel suggerimenti lill-Kumitat Kongunt dwar l-adozzjoni ta’ noti ta’ spjegazzjoni biex tiġi ffaċilitata l-implimentazzjoni ta’ dan il-Kapitolu; kif ukoll
 - (c) jikkunsidra kwalunkwe kwistjoni oħra relatata ma’ dan il-Kapitolu kif miftiehem bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 10.32

Prodotti fi tranzitu jew fil-ħzin

Il-Partijiet jistgħu japplikaw din il-Parti ta' dan il-Ftehim għal prodotti li jikkonformaw ma' dan il-Kapitolu u li, fid-data tad-dħul fis-seħħ ta' dan il-Ftehim, ikunu fi tranzitu jew ikunu f'hażna temporanja f'maħżen doganali jew f'żoni ħielsa fil-Parti tal-UE jew fiċ-Ċili, suġġett għas-sottomissjoni ta' dikjarazzjoni dwar l-origini lill-awtoritajiet doganali tal-Parti li timporta.

ARTIKOLU 10.33

Noti ta' spjegazzjoni

In-noti ta' spjegazzjoni dwar l-interpretazzjoni, l-applikazzjoni u l-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu huma stabbiliti fl-Anness 10-E.

KAPITOLU 11

DWANA U FAĊILITAZZJONI TAL-KUMMERĊ

ARTIKOLU 11.1

Objettivi

1. Il-Partijiet jagħrfu l-importanza tad-dwana u tal-faċilitazzjoni tal-kummerċ fl-ambjent tal-kummerċ globali li qiegħed jevolvi.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-istrumenti u l-istandards kummerċjali u doganali internazzjonali huma l-bażi għar-reqwiziti u għall-proċeduri tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni u tat-tranzitu.
3. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-liġijiet u r-regolamenti doganali għandhom ikunu nondiskriminatorji u li l-proċeduri doganali għandhom ikunu bbażati fuq l-użu ta' metodi moderni u kontrolli effettivi biex tiġi miġġielda l-frodi, jiġu protetti s-saħħa u s-sikurezza tal-konsumatur u jiġi promoss il-kummerċ leġittimu. Kull Parti għandha tirrieżamina l-liġijiet, ir-regolamenti u l-proċeduri doganali tagħha. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll li l-proċeduri doganali tagħhom ma għandhomx ikunu ta' piż amministrattiv jew restrittivi għall-kummerċ aktar milli meħtieġ biex jintlaħqu objettivi leġittimi u li għandhom jiġu applikati b'mod li jkun prevedibbli, konsistenti u trasparenti.

4. Il-Partijiet jaqblu li jsaħhu l-kooperazzjoni f' dan il-qasam bil-għan li jiżguraw li l-ligijiet, ir-regolamenti u l-proċeduri doganali rilevanti, kif ukoll il-kapaċità amministrattiva tal-amministrazzjonijiet rilevanti, jissodisfaw l-objettivi tal-promozzjoni tal-faċilitazzjoni tal-kummerċ filwaqt li jiżguraw kontroll doganali effettiv.

ARTIKOLU 11.2

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, "awtorità doganali" tfisser:

- (a) għaċ-Ċili, is-*Servicio Nacional de Aduanas* (is-Servizz Doganali Nazzjonali), jew is-suċċessur tiegħu; kif ukoll
- (b) għall-Parti tal-UE, dawk is-servizzi tal-Kummissjoni Ewropea responsabbli għall-kwistjonijiet doganali u l-amministrazzjonijiet doganali u kwalunkwe awtorità oħra fl-Istati Membri responsabbli għall-applikazzjoni u l-infurzar tal-ligijiet u tar-regolamenti doganali.

ARTIKOLU 11.3

Il-kooperazzjoni doganali

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fuq kwistjonijiet doganali bejn l-awtoritajiet doganali rispettivi tagħhom sabiex jiżguraw li l-oġettivi stabbiliti fl-Artikolu 11.1 jintlaħqu.
2. Il-Partijiet għandhom jiżviluppaw il-kooperazzjoni, inkluż billi:
 - (a) jiskambjaw informazzjoni dwar il-liġijiet u r-regolamenti doganali, l-implimentazzjoni tagħhom, u l-proċeduri doganali, partikolarment fl-oqsma li ġejjin:
 - (i) is-simplifikazzjoni u l-immodernizzar tal-proċeduri doganali;
 - (ii) l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali mill-awtoritajiet doganali;
 - (iii) il-faċilitazzjoni tal-movimenti ta' tranżitu u trażbord;
 - (iv) ir-relazzjonijiet maċ-ċrieki kummerċjali; kif ukoll
 - (v) is-sigurtà tal-katina tal-provvista u l-ġestjoni tar-riskju;

- (b) jaħdmu flimkien dwar l-aspetti relatati mad-dwana tal-iżgurar u l-iffaċilitar tal-ktajjen tal-provvista tal-kummerċ internazzjonali f'konformità mal-Qafas SAFE ta' Standards għas-Sigurtà u l-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ Globali tal-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (minn hawn 'il quddiem imsejha d-“WCO”) adottati ’’ Ġunju 2005;
- (c) jikkunsidraw l-iżvilupp ta' inizjattivi kongunti relatati mal-importazzjoni, mal-esportazzjoni u ma' proċeduri doganali oħrajn, inkluż l-iskambju tal-aħjar prattiki u tal-assistenza teknika, u jiżguraw il-forniment ta' servizz effettiv liċ-ċrieki kummerċjali; tali kooperazzjoni tista' tinkludi skambji dwar il-laboratorji doganali, it-taħriġ tal-uffiċjali doganali u dwar teknoloġiji godda għall-kontrolli u l-proċeduri doganali;
- (d) it-tishiħ tal-kooperazzjoni tagħhom fil-qasam tad-dwana f'organizzazzjonijiet internazzjonali bħad-WTO u d-WCO;
- (e) l-istabbiliment, meta jkun rilevanti u xieraq, tar-rikonoxximent reċiproku ta' programmi tal-operaturi ekonomiċi awtorizzati, inklużi miżuri ta' faċilitazzjoni tal-kummerċ ekwivalenti;
- (f) it-twettiq ta' skambji dwar it-tekniki tal-ġestjoni tar-riskju, l-istandards tar-riskju u l-kontrolli tas-sigurtà, sabiex jiġu stabbiliti, sa fejn ikun prattikabbli, standards minimi għat-tekniki tal-ġestjoni tar-riskju u r-rekwiziti u l-programmi relatati;

- (g) l-impenn għall-armonizzazzjoni tar-rekwiżiti tad-*data* tagħhom għall-importazzjoni, għall-esportazzjoni u għal proċeduri doganali oħrajn, billi jimplementaw standards u elementi tad-*data* komuni f'konformità mal-Mudell tad-*Data* tad-WCO;
- (h) il-kondiviżjoni tal-esperjenzi rispettivi tagħhom fl-iżvilupp u fl-użu tas-sistemi tagħhom ta' tiegħa unika, u, jekk ikun xieraq, l-iżvilupp ta' settijiet komuni ta' elementi tad-*data* għal daww is-sistemi;
- (i) iż-żamma ta' djalogu bejn l-esperti politiċi rispettivi tagħhom biex jippromwovu l-utilità, l-effiċjenza, u l-applikabbiltà ta' deċiżjonijiet bil-quddiem għall-awtoritajiet doganali u n-negożjanti; kif ukoll
- (j) l-iskambju, jekk rilevanti u xieraq, permezz ta' komunikazzjoni strutturata u rikorrenti bejn l-awtoritajiet doganali tagħhom, ta' ċerti kategoriji ta' informazzjoni relatata mad-dwana għal finijiet speċifiċi, jiġifieri t-titjib tal-ġestjoni tar-riskju u l-effettività tal-kontrolli doganali, l-immirar tal-merkanzija f'riskju f'termini ta' ġbir ta' dħul jew sikurezza u sigurtà, u l-iffaċilitar ta' kummerċ leġittimu; tali skambju għandu jkun mingħajr preġudizzju għall-iskambji ta' informazzjoni li jistgħu jsiru bejn il-Partijiet f'konformità mal-Protokoll għal dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali.

3. Kwalunkwe skambju ta' informazzjoni bejn il-Partijiet skont dan il-Kapitolu għandu jkun suġġett, *mutatis mutandis*, għall-kunfidenzjalità tal-informazzjoni u tar-rekwiżiti tal-protezzjoni tad-*data* personali stabbiliti fl-Artikolu 12 tal-Protokoll għal dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali, kif ukoll għal kwalunkwe rekwiżit ta' kunfidenzjalità u privatezza stabbilit fil-liġijiet u fir-regolamenti tal-Partijiet.

ARTIKOLU 11.4

Assistenza Amministrattiva Reċiproka

Il-Partijiet għandhom jagħtu assistenza amministrattiva reċiproka lil xulxin fi kwistjonijiet doganali f'konformità mal-Protokoll għal dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali.

ARTIKOLU 11.5

Ligijiet, regolamenti u proċeduri doganali

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-ligijiet, ir-regolamenti u l-proċeduri doganali tagħha huma:
 - (a) ibbażati fuq strumenti u standards internazzjonali fil-qasam tad-dwana u tal-kummerċ, inkluża l-Konvenzjoni Internazzjonali dwar is-Sistema Armonizzata għad-Deskrizzjoni u Kodifikazzjoni ta' Merkanzija li saret fi Brussell fl-14 ta' Ġunju 1983, kif ukoll il-Qafas SAFE ta' Standards għas-Sigurtà u l-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ Globali tad-WCO, u l-Mudell tad-Data tad-WCO, u jekk applikabbli, l-elementi sostantivi tal-Konvenzjoni ta' Kjoto Riveduta dwar is-Simplifikazzjoni u l-Armonizzazzjoni tal-Proċeduri Doganali li saret fi Kjoto fit-18 ta' Mejju 1973 u adottata mill-Kunsill tal-Organizzazzjoni Dinjija Doganali f'Ġunju 1999;

- (b) ibbażati fuq il-protezzjoni u l-faċilitazzjoni tal-kummerċ legittimu permezz ta' infurzar effettiv u konformità mar-rekwiżiti legiżlattivi; kif ukoll
- (c) proporzjonati u mhux diskriminatorji sabiex jevitaw pizizzjiet mingħajr bżonn fuq l-operaturi ekonomiċi, jipprevedu faċilitazzjoni ulterjuri għall-operaturi b'livelli għoljin ta' konformità, inkluż trattament favorevoli fir-rigward tal-kontrolli doganali qabel ir-rilaxx tal-oġġetti, u li jiżguraw salvagwardji kontra l-frodi u attivitajiet illeciti jew dannużi.

2. Sabiex jittejbu l-metodi ta' ħidma, kif ukoll sabiex jiġu żgurati n-nondiskriminazzjoni, it-trasparenza, l-effiċjenza, l-integrità u r-responsabbiltà fl-operati doganali, kull Parti għandha:

- (a) tissimplifika u tirrieżamina r-rekwiżiti u l-formalitajiet, kull meta jkun possibbli, bl-għan li jiġu żgurati r-rilaxx u l-awtorizzazzjoni rapidi tal-merkanzija;
- (b) taħdem lejn is-simplifikazzjoni u l-istandardizzazzjoni ulterjuri tad-*data* u d-dokumentazzjoni meħtieġa mid-dwana u minn aġenziji oħrajn sabiex tnaqqas il-piżizzjiet taż-żmien u tal-kostijiet għall-operaturi, inklużi l-intrapriżi żgħar u ta' daqs medju; kif ukoll
- (c) tiżgura li jinżammu l-oġġla standards ta' integrità, permezz tal-applikazzjoni ta' mizuri li jirriflettu l-prinċipji tal-konvenzjonijiet u l-istrumenti internazzjonali rilevanti f'dan il-qasam.

ARTIKOLU 11.6

Rilaxx tal-merkanzija

Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet doganali, l-aġenziji tal-fruntiera jew awtoritajiet kompetenti oħrajn tagħha:

- (a) jipprevedu r-rilaxx minnufih tal-merkanzija fi hdan perjodu li ma jkunx itwal milli meħtieġ sabiex tiġi assigurata l-konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti u mal-formalitajiet doganali tagħha u oħrajn relatati mal-kummerċ;
- (b) jipprevedu s-sottomissjoni u l-proċessar elettronici avvanzati tad-dokumentazzjoni u ta' kwalunkwe informazzjoni meħtieġa oħra qabel il-wasla tal-merkanzija;
- (c) jippermettu r-rilaxx tal-merkanzija qabel id-determinazzjoni finali tad-dazji doganali, tat-taxxi, tat-tariffi u tal-imposti, soġġetti għall-ghoti ta' garanzija, jekk meħtieġa mil-liġijiet u mir-regolamenti tagħha, sabiex jiġi żgurat il-pagament finali tagħhom; kif ukoll
- (d) jagħtu prijorità xierqa lill-prodotti li jithassru meta tiġi skedata u titwettaq kwalunkwe eżaminazzjoni li tista' tkun meħtieġa.

ARTIKOLU 11.7

Proċeduri doganali simplifikati

Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm miżuri li jippermettu lill-operaturi li jissodisfaw il-kriterji speċifikati fil-liġijiet u fir-regolamenti tagħha jibbenefikaw minn simplifikazzjoni ulterjuri tal-proċeduri doganali. Tali miżuri jistgħu jinkludu dikjarazzjonijiet doganali li jkun fihom settijiet imnaqqa ta' *data* jew dokumenti ta' sostenn, jew dikjarazzjonijiet doganali perjodiċi għad-determinazzjoni u għall-ħlas ta' dazji doganali u taxxi li jkopru importazzjonijiet multipli f'perjodu partikolari wara r-rilaxx ta' daww il-prodotti importati, jew proċeduri oħrajn li jipprevedu r-rilaxx rapidu ta' ċerti vjeggħi.

ARTIKOLU 11.8

Operaturi ekonomiċi awtorizzati

1. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżzomm programm ta' sħubija tal-facilitazzjoni tal-kummerċ għall-operaturi li jissodisfaw kriterji speċifiċi (minn hawn 'il quddiem imsejha "operaturi ekonomiċi awtorizzati").

2. Il-kriterji speċifikati biex jikkwalifikaw bhala operatori ekonomiċi awtorizzati għandhom ikunu relatati mal-konformità, jew mar-riskju ta' nuqqas ta' konformità, mar-rekwiziti speċifikati fil-liġijiet, fir-regolamenti jew fil-proċeduri ta' kull Parti. Il-kriterji speċifikati għandhom jiġu ppubblikati u jistgħu jinkludu:

- (a) in-nuqqas ta' kwalunkwe ksur serju jew ksur ripetut tal-leġislazzjoni doganali u tar-regoli tat-tassazzjoni, inkluż ebda rekord ta' reati kriminali serji marbuta mal-attività ekonomika tal-applikant;
- (b) il-wiri mill-applikant ta' livell għoli ta' kontroll tal-operazzjonijiet tiegħu u tal-fluss tal-merkanzija, permezz ta' sistema ta' ġestjoni tar-rekords kummerċjali u, fejn ikun xieraq, tat-trasport, li tippermetti kontrolli doganali xierqa;
- (c) is-solvenza finanzjarja, li għandha titqies bhala ppruvata meta l-applikant ikollu kapacià finanzjarja tajba, li tippermettilu jonora l-impenji tiegħu, b'konsiderazzjoni xierqa tal-karatteristiċi tat-tip ta' attività kummerċjali kkonċernata;
- (d) kompetenzi ppruvati jew kwalifiki professjonali relatati direttament mal-attività mwettqa; kif ukoll
- (e) standards xierqa ta' sigurtà u sikurezza.

3. Il-kriterji speċifikati msemmija fil-paragrafu 2 ma għandhomx jitfasslu jew jiġu applikati b'tali mod li jagħmlu jew joħolqu diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikata bejn l-operaturi ekonomiċi meta jipprevalu l-istess kundizzjonijiet u għandhom jippermettu l-partecipazzjoni tal-intrapriži żgħar u ta' daqs medju.

4. Il-programm ta' shubija għall-facilitazzjoni tal-kummerċ imsemmi fil-paragrafu 1 għandu jinkludi l-benefiċċji li ġejjin:

- (a) rekwiziti baxxi ta' dokumentazzjoni u ta' *data*, skont il-każ;
- (b) rata aktar baxxa ta' spezzjonijiet fiżiċi jew ta' eżamijiet imħaffin, kif xieraq;
- (c) proċeduri ta' rilaxx simplifikat u hin ta' rilaxx rapidu, kif xieraq;
- (d) l-użu ta' garanziji, inklużi, jekk applikabbli, garanziji komprensivi jew garanziji mnaqqsa; kif ukoll
- (e) kontroll tal-merkanzija fil-bini tal-operatur ekonomiku awtorizzat jew f' post ieħor awtorizzat mill-awtoritajiet doganali.

5. Il-programm ta' shubija għall-facilitazzjoni tal-kummerċ imsemmi fil-paragrafu 1 jista' jinkludi wkoll benefiċċji addizzjonali, bħal:

- (a) pagament differit ta' dazji, ta' taxxi, ta' tariffi u ta' imposti;
- (b) dikjarazzjoni doganali unika għall-importazzjonijiet jew l-esportazzjonijiet kollha f'perjodu speċifiku; jew
- (c) id-disponibbiltà ta' punt ta' kuntatt dedikat biex jipprovdi assistenza fi kwistjonijiet doganali.

ARTIKOLU 11.9

Rekwiżiti tad-*data* u tad-dokumentazzjoni

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-formalitajiet tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni u tat-tranzitu, ir-rekwiżiti tad-*data* u tad-dokumentazzjoni jkunu:
 - (a) adottati u applikati bil-ħsieb tar-rilaxx rapidu tal-prodotti, diment li jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet għar-rilaxx;
 - (b) jiġu adottati u applikati b'tali mod li jimmira li jnaqqas il-ħin u l-kost tal-konformità għan-negozjanti jew għall-operaturi;
 - (c) l-alternattiva l-inqas restrittiva għall-kummerċ, jekk żewġ alternattivi jew aktar kienu raġonevolment disponibbli biex jiġi ssodisfat l-objettiv jew l-objettivi ta' politika inkwistjoni; kif ukoll
 - (d) ma jibqgħux jinżammu, inklużi partijiet minnhom, jekk ma jkunux għadhom meħtieġa.
2. Kull Parti għandha tapplika proċeduri doganali komuni u tuża dokumenti doganali uniformi għar-rilaxx tal-merkanzija fit-territorju doganali tagħha.

ARTIKOLU 11.10

Użu tat-teknoloġija tal-informazzjoni u tal-pagament elettroniku

1. Kull Parti għandha tuża teknoloġija tal-informazzjoni li jhaffu l-proċeduri għar-rilaxx tal-merkanzija sabiex jiġi ffaċilitat il-kummerċ bejn il-Partijiet.
2. Kull Parti:
 - (a) tagħmel disponibbli, b'mezzi elettronici, dikjarazzjoni doganali li hija meħtieġa għall-importazzjoni, għall-esportazzjoni jew għat-tranzitu tal-merkanzija;
 - (b) tippermetti li dikjarazzjoni doganali tiġi ppreżentata f'format elettroniku;
 - (c) tistabbilixxi mezz għall-forniment tal-iskambju elettroniku ta' informazzjoni doganali mal-komunità kummerċjali tagħha;
 - (d) tippromwovi l-iskambju elettroniku ta' *data* bejn l-operaturi u l-awtoritajiet doganali, kif ukoll aġenziji relatati oħrajn; kif ukoll
 - (e) tuża sistemi elettronici ta' ġestjoni tar-riskju għall-valutazzjoni u l-immirar li jippermettu lill-awtoritajiet doganali tagħha jiffokaw l-ispezzjonijiet tagħhom fuq merkanzija b'riskju għoli u li jiffaċilitaw ir-rilaxx u l-moviment ta' merkanzija b'riskju baxx.

3. Kull Parti għandha tadotta jew ikollha proċeduri li jippermettu l-għażla ta' pagament elettroniku għad-dazji, għat-taxxi, għat-tariffi u għall-imposti miġburin mill-awtoritajiet doganali li jiġu imposti mal-importazzjoni u mal-esportazzjoni.

ARTIKOLU 11.11

Ġestjoni tar-riskji

1. Kull Parti għandha tadotta jew iżzomm sistema ta' ġestjoni tar-riskju għall-kontroll doganali.
2. Kull Parti għandha tfassal u tapplika l-ġestjoni tar-riskju b'mod sabiex tiġi evitata d-diskriminazzjoni arbitrarja jew mhux ġustifikabbli jew restrizzjonijiet moħbijin għall-kummerċ internazzjonali.
3. Kull Parti għandha tikkonċentra l-kontroll doganali u kontrolli rilevanti oħrajn fil-fruntieri fuq kunsinni ta' riskju għoli u għandha tħaffef ir-rilaxx ta' kunsinni b'riskju baxx. Kull Parti tista' wkoll tagħzel, fuq bażi aleatorja, il-kunsinni għal dawk il-kontrolli bħala parti mill-ġestjoni tar-riskju tagħha.
4. Kull Parti għandha tibbaża l-ġestjoni tar-riskju fuq il-valutazzjoni tar-riskju permezz ta' kriterji ta' selettività adegwati.

ARTIKOLU 11.12

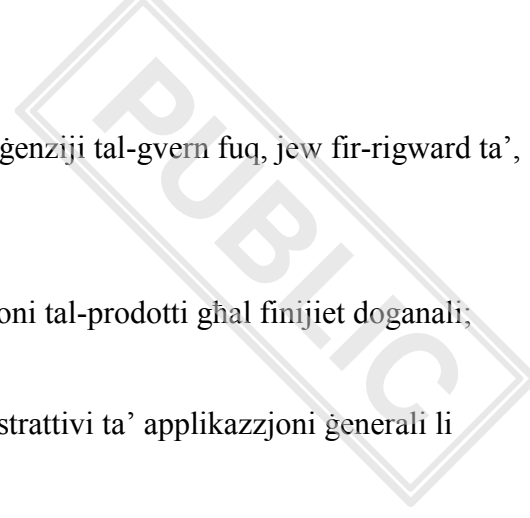
Awditu ta' wara r-rilaxx

1. Sabiex thaffef ir-rilaxx tal-merkanzija, kull Parti għandha tadotta jew torganizza awditi ta' wara l-approvazzjoni sabiex tiżgura l-konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti doganali tagħha u oħrajn relatati.
2. Kull Parti għandha twettaq awditi ta' wara l-approvazzjoni b'mod ibbażat fuq ir-riskju.
3. Kull Parti għandha twettaq l-awditi ta' wara l-izdoganar b'mod trasparenti. Jekk isir awditu u jkunu nkisbu riżultati konkluzivi, il-Parti għandha, mingħajr dewmien, tinnotifika lill-persuna, li r-rekord tagħha jiġi awditjat, bir-riżultati, bir-raġunijiet għar-riżultati u d-drittijiet u l-obbligi ta' dik il-persuna.
4. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-informazzjoni miksuba f'awditu ta' wara l-approvazzjoni tista' tintuża fi proċedimenti amministrattivi jew ġudizzjarji ulterjuri.
5. Kull fejn ikun prattiku, kull Parti għandha tuża r-riżultat tal-awditu ta' wara l-approvazzjoni fl-applikazzjoni tal-ġestjoni tar-riskju.

ARTIKOLU 11.13

Trasparenza

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' konsultazzjonijiet f' waqthom mar-rappreżentanti tal-kummerċ dwar il-proposti legiżlattivi u l-proċeduri ġenerali relatati ma' kwistjonijiet doganali u tal-kummerċ. Għal dak il-għan, kull Parti għandha tipprevedi konsultazzjonijiet xierqa bejn l-amministrazzjonijiet u ċ-ċrieki kummerċjali.
2. Kull Parti għandha tiżgura li r-rekwiżiti u l-proċeduri doganali u relatati rispettivi tagħha ikompli jissodisfaw il-ħtiġijiet taċ-ċrieki kummerċjali, isegwu l-aħjar prattiki, u jibqgħu inqas restrittivi għall-kummerċ kemm jista' jkun.
3. Kull Parti għandha tipprevedi konsultazzjonijiet regolari xierqa bejn l-aġenziji tal-fruntiera u negozjanti jew partijiet ikkonċernati oħrajn fit-territorju tagħha.
4. Kull Parti għandha tippubblika minnufih b'mod mhux diskriminatorju u aċċessibbli, inkluż online, u qabel l-applikazzjoni tagħhom, liġijiet u regolamenti ġodda relatati ma' kwistjonijiet doganali u ta' faċilitazzjoni tal-kummerċ, kif ukoll l-emendi u l-interpretazzjonijiet ta' dawk il-liġijiet u r-regolamenti. Dawn il-liġijiet u regolamenti, kif ukoll l-emendi u l-interpretazzjonijiet tagħhom, għandhom jinkludu dawk relatati ma':
 - (a) il-proċeduri ta' importazzjoni, ta' esportazzjoni u ta' tranżitu, inklużi l-proċeduri tal-portijiet, tal-ajruporti, u proċeduri oħrajn marbutin mal-punti ta' dħul, u l-formoli u d-dokumenti meħtieġa;

-
- (b) ir-rati tad-dazju u tat-taxxi applikati ta' kull tip imposti fuq l-importazzjoni jew fuq l-esportazzjoni, jew b'rabta magħhom;
 - (c) tariffi u imposti li jiġu imposti minn, jew f'isem, aġenziji tal-gvern fuq, jew fir-rigward ta', importazzjonijiet, esportazzjonijiet jew it-tranzitu;
 - (d) ir-regoli għall-klassifikazzjoni jew għall-valutazzjoni tal-prodotti għal finijiet doganali;
 - (e) il-liġijiet, ir-regolamenti, u d-deċiżjonijiet amministrattivi ta' applikazzjoni ġenerali li jkollhom x'jaqsmu mar-regoli tal-orijini;
 - (f) restrizzjonijiet jew projbizzjonijiet ta' importazzjoni, esportazzjoni jew tranzitu;
 - (g) id-dispożizzjonijiet dwar il-penali għall-ksur ta' formalitajiet tal-importazzjoni, tal-esportazzjoni, jew tat-tranzitu;
 - (h) ftehimiet jew partijiet minn ftehimiet ma' kwalunkwe pajjiż jew ma' pajjiżi, li għandhom x'jaqsmu mal-importazzjoni, mal-esportazzjoni jew mat-tranzitu;
 - (i) il-proċeduri relatati mal-amministrazzjoni tal-kwoti tariffarji;
 - (j) il-hinijiet tal-operat u proċeduri operatorji għall-uffiċċji doganali fil-portijiet u fil-punti ta' qsim tal-fruntiera;
 - (k) il-punti ta' kuntatt għall-mistoqsijiet dwar l-informazzjoni; kif ukoll
 - (l) avvizi rilevanti oħrajn ta' natura amministrattiva fir-rigward ta' dan ta' hawn fuq.

5. Kull Parti għandha tiżgura li jkun hemm perjodu ta' żmien raġonevoli bejn il-pubblikazzjoni¹ ta' liġijiet, ta' regolamenti u ta' proċeduri godda jew emendati u d-dhul fis-seħh tagħhom.

6. Kull Parti għandha tistabbilixxi jew iżzomm punt ta' kuntatt wieħed jew aktar għall-mistoqsijiet sabiex twieġeb għal mistoqsijiet raġonevoli mill-gvernijiet, mill-operaturi u minn partijiet interessati oħrajn dwar kwistjonijiet doganali u oħrajn relatati mal-kummerċ. Il-punt ta' kuntatt wieħed jew aktar għall-mistoqsijiet għandhom jirrispondu għall-mistoqsijiet f'perjodu ta' żmien raġonevoli stabbilit minn kull Parti, li jista' jvarja skont in-natura jew il-kumplessità tat-talba. Parti ma għandhiex tirrikjedi l-hlas ta' tariffa biex twieġeb għal mistoqsijiet jew tipprovdi l-formoli u d-dokumenti meħtieġa.

ARTIKOLU 11.14

Deċiżjonijiet bil-quddiem

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "deċiżjoni bil-quddiem" tfisser deċiżjoni bil-miktub mogħtija lil applikant qabel l-importazzjoni ta' oġġett kopert mill-applikazzjoni li tistabbilixxi t-trattament li l-Parti għandha tipprovdi lill-oġġett meta jiġi importat fir-rigward ta':

- (a) il-klassifikazzjoni tariffarja tal-oġġett;
- (b) l-origini tal-oġġett; kif ukoll
- (c) kwalunkwe kwistjoni oħra li l-Partijiet jistgħu jaqblu dwarha.

¹ Għal aktar ċertezza, il-pubblikazzjoni tirreferi biex il-liġijiet u r-regolamenti jsiru disponibbli għall-pubbliku.

2. Kull Parti għandha toħroġ deċiżjoni bil-quddiem permezz tal-awtoritajiet doganali tagħha. Dik id-deċiżjoni bil-quddiem għandha tinħareġ b' mod raġonevoli u marbut biż-żmien lill-applikant li jkun issottometta talba bil-miktub, inkluż f' format elettroniku, u jkun fiha l-informazzjoni neċessarja kollha f' konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tal-Parti emittenti.
3. Id-deċiżjoni bil-quddiem għandha tkun valida għal perjodu ta' mill-inqas 3 snin mid-data li fiha tidhol fis-seħħ, sakemm il-liġi, il-fatti jew iċ-ċirkostanzi li jappoġġaw id-deċiżjoni bil-quddiem originali ma jkunux inbidlu.
4. Parti tista' tirrifjuta li toħroġ deċiżjoni bil-quddiem jekk il-fatti u iċ-ċirkostanzi li jiffurmaw il-bażi tad-deċiżjoni bil-quddiem ikunu taħt rieżami amministrattiv jew ġudizzjarju jew jekk ir-rikors ma jkunx relatat ma' xi użu maħsub tad-deċiżjoni bil-quddiem. Jekk Parti tonqos milli toħroġ deċiżjoni bil-quddiem, hija għandha mill-ewwel tinnotifika lill-applikant bil-miktub, u tistipula l-fatti rilevanti u fuq liema bażi tkun ħadet id-deċiżjoni tagħha.
5. Kull Parti għandha tippubblika, tal-anqas:
 - (a) ir-rekwiziti għall-applikazzjoni għal deċiżjoni bil-quddiem, inkluża l-informazzjoni li trid tingħata kif ukoll il-format;
 - (b) il-perjodu ta' żmien għall-ħruġ ta' deċiżjoni bil-quddiem; kif ukoll
 - (c) it-tul ta' żmien li għalih tkun valida d-deċiżjoni bil-quddiem.

6. Jekk Parti tirrevoka jew timmodifika jew tinvalida deċiżjoni bil-quddiem, għandha tipprovdi avviz bil-miktub lill-applikant li fih tistabbilixxi l-fatti rilevanti u l-bażi għad-deċiżjoni tagħha. Parti tista' biss tirrevoka, timmodifika jew tinvalida deċiżjoni bil-quddiem b'effett retroattiv, meta d-deċiżjoni tkun ittiehdet fuq il-bażi ta' informazzjoni mhux kompluta, mhux korretta, falza, jew qarrieqa mill-applikant.

7. Deċiżjoni bil-quddiem maħruġa minn Parti għandha tkun vinkolanti fuq dik il-Parti fir-rigward tal-applikant li jkun fittixha. Id-deċiżjoni bil-quddiem għandha tkun vinkolanti wkoll fuq ir-rikorrent.

8. Kull Parti għandha tipprovdi, fuq talba bil-miktub ta' applikant, rieżami tad-deċiżjoni bil-quddiem jew tad-deċiżjoni li tirrevoka, timmodifika, jew tinvalida d-deċiżjoni bil-quddiem.

9. Soġġett għar-rekwiżiti ta' kunfidenzjalità fil-ligijiet u fir-regolamenti tagħha, kull Parti għandha tagħmel disponibbli għall-pubbliku, inkluż online, l-elementi sostantivi tad-deċiżjonijiet tagħha bil-quddiem.

ARTIKOLU 11.15

Tranzitu u trażbord

1. Kull Parti għandha tiżgura l-faċilitazzjoni u l-kontroll effettiv tal-movimenti ta' tranzitu u tal-operazzjonijiet ta' trażbord mit-territorju rispettiv tagħha.

2. Il-Partijiet għandhom jippromwovu u jimplementaw arrangamenti ta' tranzitu reġjonali bil-għan li jiġi ffaċilitat il-kummerċ.

3. Kull Parti għandha tiżgura l-kooperazzjoni u l-koordinazzjoni tal-awtoritajiet ikkonċernati u tal-aġenziji rilevanti tagħha biex jiġi ffacilitat it-traffiku fi tranzitu.

4. Kull Parti għandha tippermetti li l-merkanzija maħsuba għall-importazzjoni timxi fit-territorju tagħha taħt kontroll doganali minn uffiċċju doganali tad-dhul għal uffiċċju doganali ieħor fit-territorju tagħha minn fejn kieku tiġi rilaxxata jew approvata l-merkanzija, diment li jiġu ssodisfati r-rekwiziti regolatorji kollha.

ARTIKOLU 11.16

Kummissarji tad-dwana

1. Parti ma għandhiex tintroduċi l-użu obligatorju ta' kummissarji tad-dwana bħala rekwizit għall-operaturi biex jissodisfaw l-obbligi tagħhom fir-rigward tal-importazzjoni, l-esportazzjoni u t-tranzitu tal-merkanzija.

2. Kull Parti għandha tippubblika l-miżuri tagħha dwar l-użu ta' kummissarji tad-dwana.

3. Il-Partijiet għandhom japplikaw regoli trasparenti, nondiskriminatorji u proporzjonati jekk u meta jagħtu l-liċenzja lill-aġenti doganali.

ARTIKOLU 11.17

Spezzjonijiet qabel it-tagħbija

Il-Partijiet ma għandhomx jirrikjedu l-użu obligatorju ta' spezzjonijiet ta' qabel il-vjegg, kif definit fil-Ftehim dwar l-Ispezzjoni ta' qabel il-vjegg, li jinsab fl-Anness 1A tal-Ftehim tad-WTO, jew kwalunkwe attività oħra ta' spezzjoni mwettqa fid-destinazzjoni, qabel l-approvazzjoni, minn kumpaniji privati.

ARTIKOLU 11.18

Appelli

1. Kull Parti għandha tippovdi proċeduri effettivi, immedjati, mhux diskriminatorji u faċilment aċċessibbli sabiex tiggarrantixxi d-dritt ta' appell kontra azzjonijiet amministrattivi, kontra sentenzi u kontra deċiżjonijiet tal-awtoritajiet doganali jew ta' awtoritajiet kompetenti oħrajn li jaffettwaw l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' merkanzija jew merkanzija fi tranżitu.
2. Il-proċeduri ta' appell jistgħu jinkludu rieżami amministrattivi mill-awtorità sorveljanti u rieżami ġudizzjarju tad-deċiżjonijiet meħuda fil-livell amministrattiv f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti ta' Parti.

3. Kwalunkwe persuna li tkun applikat lill-awtoritajiet doganali jew lil awtoritajiet kompetenti oħrajn jew deċiżjoni u ma tkunx kisbet deċiżjoni dwar dik l-applikazzjoni fil-limitu ta' zmien rilevanti għandha tkun intitolata wkoll li teżerċita d-dritt ta' appell.

4. Kull Parti għandha tiżgura li l-awtoritajiet doganali tagħha jew awtoritajiet kompetenti oħrajn jipprovdu lill-persuni li lilhom jinħarġu deċiżjonijiet amministrattivi, ir-raġunijiet għal dawk id-deċiżjonijiet biex jiffacilitaw, fejn meħtieġ, ir-rikors għal proċeduri ta' appell.

ARTIKOLU 11.19

Penali

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-liġijiet u r-regolamenti doganali tagħha jipprevedu li kwalunkwe penali imposta għal ksur tal-liġijiet, tar-regolamenti jew tar-rekwiżiti proċedurali doganali tkun proporzjonata u mhux diskriminatorja.

2. Kull Parti għandha tiżgura li kwalunkwe penali imposta għal ksur tal-liġijiet, tar-regolamenti jew tar-rekwiżiti proċedurali doganali tagħha tiġi imposta biss fuq il-persuna legalment responsabbli għall-ksur.

3. Kull Parti għandha tiżgura li l-penali imposta tiddependi fuq il-fatti u ċ-ċirkostanzi tal-każ u tkun proporzjonata mal-grad u mas-severità tal-ksur. Kull Parti għandha tevita inċentivi għal, jew kunflitti ta' interess fil-valutazzjoni u l-għbir ta' penali.

4. Kull Parti hija mhegga tikkunsidra divulgazzjoni minn qabel lil awtorità doganali ta' ċirkostanzi ta' ksur tal-ligijiet, tar-regolamenti doganali, jew tar-rekwiziti proċedurali bħala fattur ta' mitigazzjoni potenzjali meta tistabilixxi penali.

5. Jekk Parti timponi penali għal ksur tal-ligijiet, tar-regolamenti jew tar-rekwiziti proċedurali doganali tagħha, għandha tipprovdi spjegazzjoni bil-miktub lill-persuna li fuqha timponi l-penali, filwaqt li tispeċifika n-natura tal-ksur u l-ligijiet, ir-regolamenti applikabbli, jew il-proċeduri li skonthom gie impost l-ammont jew il-firxa ta' penali għall-ksur.

ARTIKOLU 11.20

Sottokumitat dwar id-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini

1. Is-Sottokumitat dwar id-Dwana, il-Faċilitazzjoni tal-Kummerċ u r-Regoli tal-Origini (“Sottokumitat”) huwa stabbilit skont l-Artikolu 8.8(1).

2. Is-Sottokumitat għandu jiżgura l-implimentazzjoni xierqa ta' dan il-Kapitolu, l-infurzar fil-fruntiera tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali mill-awtoritajiet kompetenti f'konformità mas-Sottotaqsima 2 tat-Taqsima C tal-Kapitolu 32, mal-Protokoll għal dan il-Ftehim dwar l-Assistenza Amministrattiva Reċiproka fi Kwistjonijiet Doganali u kwalunkwe dispożizzjoni addizzjonali relatata mad-dwana miftiehma bejn il-Partijiet u jeżamina l-kwistjonijiet kollha li jirriżultaw mill-applikazzjoni tagħhom.

3. Il-funzjonijiet tas-Sottokumitat għandhom jinkludu:

- (a) il-monitoraġġ tal-implimentazzjoni u tal-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu u tal-Kapitolu 10;
- (b) l-organizzazzjoni ta' forum għall-konsultazzjoni u għad-diskussjoni tal-kwistjonijiet kollha dwar id-dwana, inkluż b' mod partikolari l-proċeduri doganali, il-valutazzjoni doganali, ir-regimi tariffarji, in-nomenklatura doganali, il-kooperazzjoni doganali u l-assistenza amministrattiva reċiproka fi kwistjonijiet doganali;
- (c) l-organizzazzjoni forum għall-konsultazzjoni u għad-diskussjoni ta' kwistjonijiet relatati mar-regoli tal-orijini u l-kooperazzjoni amministrattiva, u miżuri fil-fruntieri għad-drittijiet tal-proprjetà intellettwali; kif ukoll
- (d) it-titjib tal-kooperazzjoni fir-rigward tal-iżvilupp, l-applikazzjoni u l-infurzar tal-proċeduri doganali, l-assistenza amministrattiva reċiproka fi kwistjonijiet doganali, ir-regoli tal-orijini u l-kooperazzjoni amministrattiva.

4. Is-Sottokumitat jista' jagħmel rakkomandazzjonijiet dwar il-kwistjonijiet koperti mill-paragrafu 2. Il-Kunsill Kongunt jew il-Kumitat Kongunt għandu jkollu s-setgħa li jadotta deċiżjonijiet dwar ir-rikonossiment reċiproku ta' tekniki ta' ġestjoni tar-riskju, standards tar-riskju, kontrolli tas-sigurtà u programmi ta' sħubija għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ, inklużi aspetti bħat-trażmissjoni tad-*data* u benefiċċji miftiehma b' mod reċiproku.

ARTIKOLU 11.21

Dhul temporanju

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "ammissjoni temporanja" tfisser il-proċedura doganali li taħtha ċerta merkanzija, inkluż il-mezz tat-trasport, tista' tiddaħhal f'territorju doganali soġġetta għall-kundizzjonijiet għall-ħlas ta' dazji u taxxi tal-importazzjoni u mingħajr l-applikazzjoni ta' projbizzjonijiet fuq l-importazzjoni jew restrizzjonijiet ta' natura ekonomika. Dik il-merkanzija trid tigi importata għal raġuni speċifika u trid tkun maħsuba għall-esportazzjoni mill-ġdid f'perjodu ta' żmien speċifikat u mingħajr ma jkunu sarulha xi tibdil hliet għad-deprezzament normali minhabba l-użu magħmul minnha.

2. Kull Parti għandha tagħti ammissjoni temporanja, b'helesien kondizzjonali totali mid-dazji u mit-taxxi tal-importazzjoni u mingħajr l-applikazzjoni ta' limitazzjonijiet tal-importazzjoni jew projbizzjonijiet ta' natura ekonomika¹, kif previst fil-ligijiet u fir-regolamenti tagħha, għat-tipi ta' merkanzija li ġejjin:

- (a) merkanzija għal wiri jew għal użu f'esibizzjonijiet, f'fieri, f'laqgħat jew f'avvenimenti simili, li tfisser merkanzija maħsuba għall-wiri jew dimostrazzjoni f'avveniment, merkanzija maħsuba għall-użu b'konnessjoni mal-wiri ta' prodotti barranin f'avveniment, u tagħmir li jinkludi tagħmir tal-interpretazzjoni, apparat ta' registrazzjoni tal-ħoss u tal-immagni u films ta' natura edukattiva, xjentifika jew kulturali maħsuba għall-użu f'laqgħat, konferenzi jew kongressi internazzjonali; u l-merkanzija miksuba f'tali avvenimenti minn merkanzija mqiegħda taħt ammissjoni temporanja; kull Parti tista' tirrikjedi awtorizzazzjoni governattiva jew garanzija jew depożitu li għandu jinhareg qabel ma jsehh l-avveniment;

¹ Għal aktar ċertezza, l-ammissjoni temporanja ta' merkanzija msemmija fil-paragrafi 1 u 2 ta' dan l-Artikolu u mdaħħla fiċ-Ċili mill-Unjoni Ewropea, ma għandhiex tkun suġġetta għall-ħlas tat-tariffa stabbilita fl-Artikolu 107 tal-Ordinanza Doganali taċ-Ċili (*Ordenanza de Aduanas*) li tinsab fid-Digriet 30 tal-Ministeru tal-Finanzi, il-Gazzetta Uffiċjali, tal-4 ta' Ġunju 2005, ("*Decreto con Fuerza de Ley 30 del Ministerio de Hacienda, Diario Oficial, 04 de junio de 2005*").

- (b) tagħmir professjonali, li tfisser tagħmir għall-istampa, għax-xandir bil-hoss jew bit-televiżjoni li huwa meħtieġ għar-rappreżentanti tal-istampa jew ta' organizzazzjonijiet tax-xandir jew tat-televiżjoni li jżuru t-territorju ta' pajjiż ieħor għall-finijiet ta' rappurtar jew sabiex jittrażmettu jew jirreġistraw materjal għal programmi speċifiċi, tagħmir ċinematografiku meħtieġ għal persuna li żżur it-territorju ta' pajjiż ieħor sabiex tagħmel film jew films speċifiċi, kwalunkwe tagħmir ieħor meħtieġ għall-eżerċizzju ta' telefonata, negozju jew professjoni ta' persuna li tkun qed iżżur it-territorju ta' pajjiż ieħor biex twettaq kompitu speċifiku, diment li dan ma jkunx se jintuża għall-manifattura industrijali jew għall-ippakkjar ta' merkanzija, jew hlief fil-każ ta' għodda tal-idejn, għall-isfruttament ta' riżorsi naturali, għall-kostruzzjoni, it-tiswija jew il-manutenzjoni ta' bini jew għat-trasferiment tal-art u proġetti simili; apparat ancillari għat-tagħmir imsemmi hawn fuq, u aċċessorji għal dan; u partijiet komponenti importati għat-tiswija ta' tagħmir professjonali li jkunu ammessi temporanjament;
- (c) merkanzija importata b'rabta ma' operazzjoni kummerċjali iżda li l-importazzjoni tagħha fiha nnifisha ma tikkostitwixxix operazzjoni kummerċjali, bħal: pakketti li jiġu importati mimlija għall-esportazzjoni mill-ġdid vojta jew mimlija, jew li jiġu importati vojta għall-esportazzjoni mill-ġdid mimlija; kontejners, kemm jekk mimlija bl-oġġetti u kemm jekk le, u aċċessorji u tagħmir għal kontejners imdaħhla temporanjament, li huma importati b'kontejner li se jiġi esportat mill-ġdid separatament jew flimkien ma' kontejner ieħor, jew huma importati separatament biex jiġu esportati mill-ġdid ma' kontejner u partijiet komponenti maħsuba għat-tiswija ta' kontejners mogħtija dħul temporanju; palits; kampjuni; filmati ta' reklamar;

- (d) merkanzija importata esklużivament għal finijiet edukattivi, xjentifiċi jew kulturali, bħal tagħmir xjentifiku, materjal pedagoġiku, materjal tal-benessri għall-baħħara, u kwalunkwe merkanzija oħra importata b'rabta ma' attivitajiet edukattivi, xjentifiċi jew kulturali; spare parts għal tagħmir xjentifiku u għal materjal pedagoġiku li jkun ingħata dħul temporanju; u għodda ddisinjata apposta għall-manutenzjoni, għall-ivverifikar, għall-kejl jew għat-tiswija ta' tali tagħmir;
- (e) oġġetti personali, li tfisser l-oġġetti kollha, godda jew użati, li vjaġġatur jista' jirrikjedi b'mod raġonevoli għall-użu tiegħu matul il-vjaġġ, meta wiehed jikkunsidra ċ-ċirkostanzi kollha tal-vjaġġ, iżda li jeskludu kull oġġett impurtat għall-finijiet kummerċjali; u l-merkanzija importata għal finijiet ta' sport, bħal rekwiziti tal-isport u oġġetti oħrajn għal użu minn vjaġġaturi f'loġhob sportiv jew wirjiet sportivi jew għal taħriġ fit-territorju tal-ammissjoni temporanja;
- (f) materjal ta' reklamar turistiku, li jfisser merkanzija importata bil-għan li tinkoraġġixxi lill-pubbliku iżur pajjiż barrani ieħor, b'mod partikolari sabiex jattendi laqgħat jew dimostrazzjonijiet kulturali, reliġjużi, turistiċi, sportivi jew professjonali li jsiru hemmhekk, kull Parti tista' tirrikjedi garanzija jew depożitu li għandu jiġi pprovdut għal din il-merkanzija;
- (g) prodotti importati għal finijiet umanitarji, li tfisser tagħmir mediku, kirurgiku u tal-laboratorju u kunsinni ta' sokkors, bħal vetturi u mezzi oħrajn tat-trasport, kutri, tined, djar prefabbrikati jew prodotti oħra ta' hteġa primarja, mibgħuta bhala għajnuna lil dawk affettwati minn diżastri naturali u minn katastrofi simili; kif ukoll

(h) annimali importati għal finijiet speċifiċi, bħal: klieb jew żwiemel tal-pulizija, klieb ta' detezzjoni, klieb għall-persuni għomja, klieb tas-salvataġġ, parteċipazzjoni f'wirjiet, eżibizzjonijiet, kompetizzjonijiet jew dimostrazzjonijiet, divertiment, bħal annimali taċ-ċirklu, turing, inklużi annimali domestiċi ta' vjaġġaturi, it-twettiq ta' xogħol jew ta' trasport, finijiet mediċi, bħall-kunsinna ta' velenu tas-serp.

3. Kull Parti għandha taċċetta, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha¹, l-ammissjoni temporanja tal-merkanzija msemmija fil-paragrafu 2 kif ukoll, irrispettivament mill-origini tagħhom, il-carnets A.T.A. mahruġa f'konformità mal-Konvenzjoni dwar l-ammissjoni temporanja, li saret f'Istanbul fis-26 ta' Ġunju 1990 fil-Parti l-oħra, approvata fil-Parti l-oħra u ggarantita minn assoċjazzjoni li tiffirma parti mill-katina ta' garanzija internazzjonali, iċċertifikata mill-awtoritajiet kompetenti u valida fit-territorju doganali tal-Parti li timporta.

¹ Għal aktar ċertezza, fil-każ taċ-Ċili, il-carnets A.T.A għandhom jiġu aċċettati kif stabbilit mid-Digriet Nru 103 tal-2004 tal-Ministeru tal-Affarjiet Barranin (*Decreto N°103 de 2004 del Ministerio de Relaciones Exteriores*), li jippromulga l-“Konvenzjoni dwar l-Ammissjoni Temporanja” u l-Annessi A, B1, B2 u B3 tagħha, bir-riżervi indikati kif xieraq, u l-emendi tiegħu ta' dawn.

ARTIKOLU 11.22

Oggetti msewwija

1. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "tiswija" tfisser kwalunkwe operazzjoni ta' pprocessar li ssir fuq oġġett sabiex jissewwa difett operattiv jew ħsara materjali u li tinvolvi l-proċess sabiex l-oġġett jingiebu lura għall-funzjoni oriġinali tiegħu jew sabiex tigi żgurata l-konformità tiegħu mar-rekwiziti tekniċi għall-użu tiegħu, li mingħajrha l-oġġett ma jkunx jista' jkompli jintuza bil-mod normali għall-finijiet li kien maħsub għalihom. It-tiswija tinkludi restawr u manutenzjoni iżda ma tinkludix operazzjoni jew proċess li:

- (a) jeqred il-karatteristiċi essenzjali ta' oġġett, jew johloq oġġett ġdid jew kummerċjalment differenti;
- (b) jittrasforma oġġett mhux lest f'oġġett lest; jew
- (c) jintuza biex itejjeb jew jaġġorna l-prestazzjoni teknika ta' oġġett.

2. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal xi oġġett, irrispettivament mill-origini tiegħu, li jerga' jidhol fit-territorju doganali tagħha, wara li dak l-oġġett ikun gie esportat temporanjament mit-territorju doganali tagħha lejn it-territorju tal-Parti l-oħra għat-tiswija.

3. Il-paragrafu 2 ma japplikax għal oġġett, importat f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili, li mbagħad jiġi esportat għat-tiswija u li ma jiġix importat mill-ġdid f'bond, f'żoni ta' kummerċ hieles, jew fi status simili.
4. Parti ma għandhiex tapplika dazju doganali għal oġġett, irrISPETTIVAMENT mill-origini tiegħu, importat temporanjament mit-territorju doganali tal-Parti l-oħra għal tiswija.

ARTIKOLU 11.23

Tariffi u formalitajiet

1. It-tariffi u l-imposti l-oħrajn li jiġu imposti minn Parti fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' oġġett tal-Parti l-oħra, jew b'rabta magħhom, għandhom ikunu limitati fl-ammont għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtija, u ma għandhomx jirrappreżentaw protezzjoni indiretta għall-oġġetti lokali jew tassazzjoni fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni għal finijiet fiskali.
2. Parti ma għandhiex timponi tariffi jew imposti oħrajn fuq l-importazzjoni jew l-esportazzjoni ta' oġġett tal-Parti l-oħra, jew b'rabta magħhom, fuq bażi *ad valorem*.
3. Kull Parti tista' timponi imposti jew tirkupra l-kostijiet biss jekk jingħataw servizzi speċifiċi, inkluzi dawn li ġejjin:
 - (a) l-attendenza, meta tintalab, ta' haddiema tad-dwana barra l-hinijiet uffiċjali jew f'xi bini ieħor li mhux il-bini doganali;

- (b) analiżi jew rapporti ta' esperti dwar merkanzija u tariffi postali għar-ritorn ta' merkanzija lil applikant, b'mod partikolari fir-rigward ta' deċiżjonijiet relatati ma' informazzjoni vinkolanti jew l-għoti ta' informazzjoni dwar l-applikazzjoni tal-liġijiet u r-regolamenti doganali;
- (c) l-eżami jew it-teħid ta' kampjuni tal-merkanzija għall-finijiet ta' verifika, jew il-qerda tal-merkanzija, fejn ikunu involuti kostijiet oħrajn barra dawk għall-użu tal-haddiema tad-dwana; jew
- (d) mizuri ta' kontroll eċċezzjonali, fejn dawn huma meħtieġa minhabba n-natura tal-merkanzija jew riskju potenzjali.

4. Kull Parti għandha tippubblika minnufih it-tariffi u l-imposti kollha li timponi b'rabta mal-importazzjoni jew mal-esportazzjoni b'mod li l-gvernijiet, in-negozjanti u partijiet interessati oħrajn ikunu jistgħu jsiru midhla tagħhom.

5. Parti ma għandhiex tirrikjedi tranzazzjonijiet konsulari, inklużi tariffi u imposti relatati, b'rabta mal-importazzjoni ta' xi oġġett tal-Parti l-oħra.

KAPITOLU 12

RIMEDJI KUMMERĊJALI

TAQSIMA A

DAZJI ANTI-DUMPING U KUMPENSATORJI

ARTIKOLU 12.1

Dispożizzjonijiet Ġenerali

1. Il-Partijiet iżommu d-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont il-Ftehim dwar l-Anti-dumping u l-Ftehim SCM.
2. Għall-finijiet ta' din it-Taqsima, ir-regoli preferenzjali tal-origini skont il-Kapitolu 10 ma japplikawx.

ARTIKOLU 12.2

Trasparenza

1. L-investigazzjonijiet u l-miżuri anti-dumping u kompensatorji għandhom jintużaw f'konformità sħiħa mar-rekwiżiti rilevanti tad-WTO stabbiliti fil-Ftehim dwar l-anti-dumping u fil-Ftehim SCM u għandhom ikunu bbażati fuq sistema ġusta u trasparenti.
2. Kull Parti għandha tiżgura, mill-aktar fis prattikabbli wara kwalunkwe impożizzjoni ta' miżuri provviżorji u fi kwalunkwe każ qabel ma ssir id-determinazzjoni finali, divulgazzjoni sħiħa tal-fatti u l-kunsiderazzjonijiet essenzjali kollha li fuqhom tibbaża deċiżjoni biex jiġu applikati miżuri definittivi. Tali divulgazzjoni hija mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 6.5 tal-Ftehim dwar l-Anti-dumping u l-Artikolu 12.4 tal-Ftehim SCM. Kull Parti għandha tiddivulga tali fatti u l-kunsiderazzjonijiet essenzjali bil-miktub, u tippermetti lill-partijiet interessati biżżejjed żmien biex jissottomettu l-kummenti dwarhom.
3. Kull parti interessata għandha tingħata l-possibbiltà li tinstema' sabiex tesprimi l-fehmiet tagħha matul l-investigazzjoni anti-dumping jew kompensatorja, dment li din ma ddewwimx bla bżonn it-twettiq tal-investigazzjoni.

ARTIKOLU 12.3

Kunsiderazzjoni tal-interess pubbliku

Kull Parti għandha tqis is-sitwazzjoni tal-industrija domestika, l-importaturi u l-assoċjazzjonijiet rappreżentattivi tagħha, l-utenti rappreżentattivi u l-organizzazzjonijiet rappreżentattivi tal-konsumatur, sa fejn huma jkunu pprovdew informazzjoni rilevanti lill-awtoritajiet investigattivi fiz-żmien rilevanti. Parti tista' tiddeċiedi li ma tapplikax miżuri anti-dumping jew kompensatorji fuq il-bażi ta' tali informazzjoni.

ARTIKOLU 12.4

Regola ta' inqas dazju

Jekk Parti timponi dazju anti-dumping fuq l-oġġetti tal-Parti l-oħra, l-ammont ta' tali dazju ma għandux jaqbeż il-margni tad-dumping. Kull meta jkun possibbli, id-dazju anti-dumping għandu jkun inqas minn dak il-margni jekk tali dazju inqas ikun adegwat biex jitneħħa d-dannu lill-industrija domestika.

ARTIKOLU 12.5

Nuqqas ta' applikazzjoni tas-soluzzjoni tat-tilwim

Il-Kapitolu 38 ma japplikax għal din it-Taqsima.

TAQSIMA B

MIŻURI TA' SALVAGWARDJA GLOBALI

ARTIKOLU 12.6

Dispożizzjonijiet Ġenerali

1. Il-Partijiet jaffer maw id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont l-Artikolu XIX ta' GATT tal-1994, il-Ftehim dwar is-Salvagwardji u l-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar l-Agrikoltura.

ARTIKOLU 12.7

Trasparenza u impożizzjoni ta' miżuri definittivi

1. Minkejja l-Artikolu 12.6, fuq talba tal-Parti l-oħra u diment li din ikollha interess sostanzjali, il-Parti li tibda investigazzjoni ta' salvagwardja globali jew li jkollha l-ħsieb li tapplika miżuri ta' salvagwardja globali, għandha tipprovdi minnufih notifika bil-miktub li tinkludi l-informazzjoni pertinenti kollha li twassal għall-bidu ta' investigazzjoni ta' salvagwardja globali jew għall-applikazzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja globali, inkluż dwar is-sejbiet provvizorji, jekk rilevanti. Tali notifika hija mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 3.2 tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji.

2. Meta timponi miżuri ta' salvagwardja globali definitivi, kull Parti għandha tagħmel hilita biex timponihom b' mod li l-inqas jaffettwa l-kummerċ bilaterali, diment li l-Parti affettwata mill-miżuri jkollha interess sostanzjali kif definit fil-paragrafu 4.
3. Għall-finijiet tal-paragrafu 2, jekk Parti tqis li r-rekwiżiti legali għall-impozizzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja globali definitivi jiġu ssodisfati, u għandha l-ħsieb li tapplika tali miżuri, għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra u tagħti l-possibbiltà li jsiru konsultazzjonijiet bilaterali, diment li l-Parti l-oħra jkollha interess sostanzjali kif definit fil-paragrafu 4. Jekk ma tintlaħaq l-ebda soluzzjoni sodisfacenti fi żmien 15-il jum min-notifika, il-Parti li timporta tista' tadotta l-miżuri xierqa ta' salvagwardja lokali biex tirrimedja l-problema.
4. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, Parti għandha titqies li għandha interess sostanzjali meta tkun fost il-ħames l-akbar fornituri tal-oġġett importat matul il-perjodu ta' 3 snin l-aktar riċenti, imkejjejl f' termini ta' volum jew valur assolut.

ARTIKOLU 12.8

Nuqqas ta' applikazzjoni tas-soluzzjoni tat-tilwim

Il-Kapitolu 38 ma japplikax għal din it-Taqsima.

TAQSIMA C

IL-MIŻURI TA' SALVAGWARDJA BILATERALI

SUBTAQSIMA 1

DISPOŻIZZJONIJIET ĠENERALI

ARTIKOLU 12.9

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' din it-Taqsima:

- (a) “industrija domestika” tfisser, fir-rigward ta' oġġett importat, il-produtturi tal-prodotti simili jew tal-oġġetti f'kompetizzjoni diretta li joperaw fit-territorju ta' Parti, jew il-produtturi li l-produzzjoni kollettiva tagħhom tal-oġġetti simili jew f'kompetizzjoni diretta tikkostitwixxi sehem kbir mill-produzzjoni domestika totali ta' dawk l-oġġetti.
- (b) “perjodu tranzitorju” tfisser:
 - (i) perjodu ta' 7 snin li jibda mid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim; jew

- (ii) għal kwalunkwe oġġett li għalih l-iskeda fl-Anness 9 tal-Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali tipprevedi perjodu ta' eliminazzjoni tat-tariffi ta' 7 snin, il-perjodu ta' eliminazzjoni tat-tariffi għal dak l-oġġett u sentejn oħra.

ARTIKOLU 12.10

L-Applikazzjoni ta' Miżura ta' Salvagwardja Bilaterali

1. Minkejja t-Taqsima B, jekk, bħala riżultat tat-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' dazju doganali skont din il-Parti ta' dan il-Ftehim, oġġett li jorigina f'Parti jkun qiegħed jiġi importat fit-territorju tal-Parti l-oħra f'tali kwantitajiet miżjuda, f'termini assoluti jew relattivi għall-produzzjoni domestika, u taħt tali kundizzjonijiet li jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw dannu serju lill-produtturi domestiċi ta' prodotti simili jew ta' oġġetti f'kompetizzjoni diretta, il-Parti li timporta tista' tiegħu miżuri xierqa ta' salvagwardja bilaterali skont il-kundizzjonijiet u f'konformità mal-proċeduri stabbiliti f'din it-Taqsima.
2. Jekk jiġu ssodisfati l-kundizzjonijiet fil-paragrafu 1, il-Parti li timporta tista' tapplika waħda mill-miżuri bilaterali ta' salvagwardja li ġejjin:
 - (a) is-sospensjoni ta' kwalunkwe tnaqqis ulterjuri tar-rata tad-dazju fuq l-oġġett ikkonċernat kif previst f'din il-Parti ta' dan il-Ftehim; jew

- (b) iż-żieda fir-rata tad-dazju doganali fuq l-oġġett ikkonċernat għal livell li ma jaqbix l-anqas waħda minn fost dawn:
- (i) ir-rata tad-dazju doganali tan-nazzjon l-aktar iffavorit applikata fuq l-oġġett fis-seħh fiż-żmien tal-applikazzjoni tal-miżura; jew
 - (ii) ir-rata tad-dazju doganali tal-pajjiż l-aktar iffavorit applikata fuq l-oġġett fis-seħh fil-jum immedjatament qabel id-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 12.11

Standards għal miżuri ta' salvagwardja bilaterali

1. Miżura ta' salvagwardja bilaterali ma għandhiex tiġi applikata:
 - (a) hliet sal-punt, u għal dak iż-żmien, kif jista' jkun meħtieġ biex jiġi evitat jew rimedjat dannu serju jew theddida tiegħu lill-industrija domestika;

(b) għal perjodu ta' aktar minn sentejn; il-perjodu jista' jiġi estiż b'sentejn oħra, jekk l-awtorità investigattiva kompetenti tal-Parti li timporta tiddetermina, b'konformità mal-proċeduri speċifikati f'din it-Taqsima, li l-miżura se tibqa' meħtieġa sabiex jiġi evitat jew rimedjat dannu serju jew theddida tiegħu tal-industrija domestika, diment li l-perjodu totali ta' applikazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali, inkluż il-perjodu tal-applikazzjoni inizjali u kwalunkwe estensjoni tiegħu, ma jaqbiżx l-4 snin; jew

(c) lil hinn mill-iskadenza tal-perjodu tranżitorju kif definit fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 12.9.

2. Meta Parti ma tibqax tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali, ir-rata tad-dazju doganali għandha tkun ir-rata li kienet tkun fis-seħħ għall-oġġett f'konformità mal-iskeda tiegħu fl-Anness 9.

3. Bil-għan li jiġi ffaċilitat l-aġġustament tal-industrija kkonċernata f'sitwazzjoni fejn it-tul mistenni ta' miżura ta' salvagwardja bilaterali jkun ta' aktar minn sena, il-Parti li tapplika l-miżura għandha tilliberalizzaha b'mod progressiv f'intervalli regolari matul il-perjodu tal-applikazzjoni.

ARTIKOLU 12.12

Miżuri ta' salvagwardja bilaterali provvizorji

1. F'ċirkostanzi kritiċi fejn id-dewmien jista' johlqo dannu li jkun diffiċli li jissewwa, Parti tista' tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali fuq bażi provvizorja, mingħajr ma tkun konformi mar-rekwiżiti tal-Artikolu 12.21(1) skont determinazzjoni preliminari li jkun hemm evidenza ċara li l-importazzjonijiet ta' oġġetti li jorigina fil-Parti l-oħra jkunu żdiedu bħala riżultat tat-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' dazju doganali skont din il-Parti, u li tali importazzjonijiet jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw dannu serju lill-industrija domestika.
2. It-tul ta' kwalunkwe miżura ta' salvagwardja bilaterali provvizorja ma għandux jaqbeż il-200 jum, li matulu l-Parti li tapplika l-miżura għandha tikkonforma mar-regoli proċedurali rilevanti stabbiliti fis-Sottotaqsima 2. Il-Parti li tapplika l-miżura ta' salvagwardja bilaterali provvizorja għandha minnufih tagħti rifużjoni għal kwalunkwe żieda fit-tariffi jekk l-investigazzjoni deskritta fis-Sottotaqsima 2 ma tirriżultax f'sejba li l-kundizzjonijiet tal-Artikolu 12.10(1) huma ssodisfati. It-tul ta' żmien tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali provvizorja għandu jingħadd bħala parti mill-perjodu deskritt fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 12.11(1).
3. Il-Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali provvizorja għandha tinforma lill-Parti l-oħra hekk kif tiegħu tali miżuri provvizorji u għandha tirreferi l-kwistjoni minnufih lill-Kumitat Kongunt biex tiġi eżaminata jekk il-Parti l-oħra titlob dan.

ARTIKOLU 12.13

Kumpens u sospensjoni tal-konċessjonijiet

1. Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tikkonsulta mal-Parti l-oħra li l-prodotti tagħha jkunu soġġetti għall-miżura sabiex jaqblu dwar kumpens xieraq għal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fil-forma ta' konċessjonijiet li jkollhom effett kummerċjali ekwivalenti sostanzjali. Il-Parti li tapplika miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tipprovdi opportunità għal konsultazzjonijiet bħal dawn mhux aktar tard minn 30 jum wara l-applikazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali.
2. Jekk il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ma jwasslux għal ftehim dwar kumpens għal-liberalizzazzjoni tal-kummerċ fi żmien 30 jum wara li jibdew il-konsultazzjonijiet, il-Parti li l-prodotti tagħha tkun soġġetta għall-miżura ta' salvagwardja tista' tissospendi l-applikazzjoni ta' konċessjonijiet li jkollhom effetti sostanzjalment ekwivalenti fuq il-kummerċ tal-Parti l-oħra.
3. Il-Parti li l-merkanzija tagħha tkun soġġetta għall-miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miktub mill-inqas 30 jum qabel ma tissospendi l-applikazzjoni tal-konċessjonijiet f'konformità mal-paragrafu 2.

4. L-obbligu li jiġi pprovdut kumpens skont il-paragrafu 1 u d-dritt li tiġi sospiża l-applikazzjoni tal-konċessjonijiet skont il-paragrafu 2 għandhom:

- (a) ma jiġux eżerċitat għall-ewwel 24 xahar li matulhom tkun fis-seħh miżura ta' salvagwardja bilaterali, sakemm il-miżura ta' salvagwardja bilaterali tkun giet applikata bħala riżultat ta' żieda assoluta fl-importazzjonijiet; kif ukoll
- (b) tieqaf fid-data tat-terminazzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali.

ARTIKOLU 12.14

Skadenza ta' żmien bejn żewġ miżuri ta' salvagwardja u applikazzjoni mhux parallela ta' miżuri ta' salvagwardja

1. Parti ma għandhiex tapplika miżura ta' salvagwardja kif imsemmi f'din it-Taqsima għall-importazzjoni ta' oġġett li qabel kien soġġett għal tali miżura, sakemm ma jkunx għadda perjodu ta' żmien ugwali għal nofs iż-żmien li matulu tkun giet applikata l-miżura ta' salvagwardja għall-perjodu immedjatement preċedenti. Miżura ta' salvagwardja li tkun giet applikata aktar minn darba fuq l-istess oġġett ma tistax tiġi estiża b'sentejn oħra kif stabbilit fis-subparagrafu (b) tal-Artikolu 12.11(1).

2. Parti, ma għandhiex tapplika, fir-rigward tal-istess oġġett u matul l-istess perjodu:

- (a) miżura ta' salvagwardja bilaterali jew miżura ta' salvagwardja bilaterali provviżorja skont din il-Parti; kif ukoll

- (b) mizura ta' salvagwardja globali skont l-Artikolu XIX ta' GATT tal-1994 u l-Ftehim dwar is-Salvagwardji.

ARTIKOLU 12.15

Reġjuni ultraperiferiċi¹ tal-Unjoni Ewropea

1. Jekk xi oġġett li joriġina miċ-Ċili jkun qiegħed jiġi importat fit-territorju ta' reġjun ultraperiferiku wieħed jew aktar tal-Unjoni Ewropea f'tali kwantitajiet miżjuda u f'tali kundizzjonijiet li jikkawża jew jhedded li jikkawża deterjorament serju fis-sitwazzjoni ekonomika tar-reġjun ultraperiferiku kkonċernat, il-Parti tal-UE, wara li tkun eżaminat soluzzjonijiet alternattivi, tista' tapplika b'mod eċċezzjonali miżuri ta' salvagwardja bilaterali limitati għat-territorju tar-reġjun ikkonċernat.

¹ Fid-data tad-dhul fis-seħh ta' dan il-Ftehim, ir-reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea huma: Guadeloupe, il-Guyana Franciża, Martinique, Réunion Mayotte, St. Martin, ir-Reġjun Awtonomu tal-Azores, Madeira u l-Gzejjer Kanarji. Dan l-Artikolu japplika wkoll għal pajjiż jew għal territorju ekstra-Ewropew li jibdel l-istatus tiegħu għal reġjun ultraperiferiku permezz ta' deċiżjoni tal-Kunsill Ewropew f'konformità mal-proċedura stabbilita fl-Artikolu 355(6) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea mid-data tal-adozzjoni ta' dik id-deċiżjoni. Fil-każ li reġjun ultraperiferiku tal-Unjoni Ewropea, wara dik il-proċedura, ma jibqax reġjun ultraperiferiku, dan l-Artikolu ma għandux jibqa' applikabbli għal dak il-pajjiż jew territorju ekstra-Ewropew mid-data tad-deċiżjoni tal-Kunsill Ewropew f'dak ir-rigward. Il-Parti tal-UE għandha tinnotifika liċ-Ċili bi kwalunkwe bidla fit-territorji meqjusa bħala reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea.

2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, “deterjorament serju” tfisser diffikultajiet kbar f’settur tal-ekonomija li jipproduċi prodotti simili jew oġġetti f’kompetizzjoni diretta. Id-determinazzjoni ta’ deterjorament serju għandha tkun ibbazata fuq fatturi oġġettivi, li jinkludu l-elementi li ġejjin:

- (a) iż-żieda fil-volum tal-importazzjonijiet, f’termini assoluti jew relattivi għall-produzzjoni domestika u għall-importazzjonijiet minn sorsi oħrajn; kif ukoll
- (b) l-effett tal-importazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 fuq is-sitwazzjoni tal-industrija rilevanti jew tas-settur ekonomiku kkonċernat, inkluż fuq il-livelli ta’ bejgħ, fuq il-produzzjoni, fuq is-sitwazzjoni finanzjarja u fuq l-impjegi.

3. Mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 1, dispożizzjonijiet oħrajn ta’ din it-Taqsima applikabbli għal miżuri bilaterali ta’ salvagwardja huma applikabbli wkoll għal kwalunkwe miżura ta’ salvagwardja adottata skont dan l-Artikolu. Kwalunkwe referenza għal “dannu serju” f’dispożizzjonijiet oħrajn ta’ din it-Taqsima għandha tinftiehem bħala “deterjorament serju” meta tiġi applikata fir-rigward tar-reġjuni ultraperiferiċi tal-Unjoni Ewropea.

SUBTAQSIMA 2

REGOLI PROĊEDURALI APPLIKABBLI GĦAL MIŻURI TA' SALVAGWARDJA BILATERALI

ARTIKOLU 12.16

Dritt applikabbli

Għall-applikazzjoni ta' miżuri ta' salvagwardja bilaterali, l-awtorità investigattiva kompetenti ta' kull Parti għandha tikkonforma mad-dispożizzjonijiet ta' din is-Sottotaqsima. F'każijiet mhux koperti minn din is-Sottotaqsima, l-awtorità investigattiva kompetenti għandha tapplika r-regoli stabbiliti skont il-liġi tal-Parti ta' dik l-awtorità.

ARTIKOLU 12.17

Bidu ta' proċedura ta' salvagwardja

1. Awtorità investigattiva kompetenti ta' Parti tista' tibda proċedura rigward miżuri bilaterali ta' salvagwardja (“proċedura ta' salvagwardja”) fuq applikazzjoni bil-miktub¹ minn jew f'isem l-industrija domestika, jew f'ċirkostanzi eċċezzjonali fuq inizjattiva tagħha stess.

¹ Għall-Parti tal-UE, dik l-applikazzjoni tista' tiġi pprezentata minn Stat Membru wiehed jew aktar f'isem l-industrija domestika.

2. L-applikazzjoni għandha titqies bhala waħda magħmula mill-industrija domestika jew fisimha jekk tkun appoġġata minn daww il-produtturi domestiċi li l-output kollettiv tagħhom jikkostitwixxi iktar minn 50 % tal-produzzjoni domestika totali tal-prodotti simili jew f'kompetizzjoni diretta mmanifatturati minn dik il-parti tal-industrija domestika li tesprimi jew appoġġ jew oppożizzjoni għall-applikazzjoni. Madankollu, awtorità investigattiva kompetenti ma għandhiex tibda investigazzjoni jekk il-produtturi domestiċi li jesprimu appoġġ għall-applikazzjoni jammontaw għal anqas minn 25 % tal-produzzjoni domestika totali tal-oġġetti simili jew f'kompetizzjoni diretta mmanifatturati mill-industrija domestika.

3. Ladarba awtorità investigattiva kompetenti tkun bdiet l-investigazzjoni, l-applikazzjoni bil-miktub imsemmija fil-paragrafu 1 għandha tkun disponibbli għall-partijiet interessati, hlied għal kwalunkwe informazzjoni kunfidenzjali li tinsab fiha.

4. Mal-bidu ta' proċediment ta' salvagwardja, l-awtorità kompetenti li tinvestiga għandha tippubblika avviz tal-bidu tal-proċedura ta' salvagwardja fil-ġurnal ufficjali tal-Parti. L-avviz għandu jidentifika:

- (a) l-entità li pprezentat l-applikazzjoni bil-miktub, jekk applikabbli;
- (b) l-oġġett importat soġġett għall-proċedura ta' salvagwardja;
- (c) in-numru tas-subintestatura u tal-oġġett tal-partita tat-tariffa li taħthom jiġi kklassifikat l-oġġett importat;

- (d) it-tip ta' mizura proposta li trid tiġi applikata;
- (e) is-seduta pubblika skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 12.20 jew il-perjodu li fih il-partijiet interessati jistgħu jipprezentaw talba għal smiġh skont is-subparagrafu (b) tal-Artikolu 12.20;
- (f) il-post fejn l-applikazzjoni bil-miktub u kwalunkwe dokument mhux kunfidenzjali ieħor ipprezentat matul il-proċediment jistgħu jiġu spezzjonati; kif ukoll
- (g) l-isem, l-indirizz u n-numru tat-telefon tal-uffiċċju li jrid jiġi kkuntattjat għal aktar informazzjoni.

5. Fir-rigward ta' proċedura ta' salvagwardja mibdija skont il-paragrafu 1 fuq il-bażi ta' applikazzjoni bil-miktub, l-awtorità investigattiva kompetenti kkonċernata ma għandhiex tippubblika l-avviż meħtieġ mill-paragrafu 3 mingħajr ma l-ewwel tivvaluta bir-reqqa jekk l-applikazzjoni bil-miktub tissodisfax ir-rekwiżiti tal-leġiżlazzjoni domestika tagħha u r-rekwiżiti tal-paragrafi 1 u 2 u tinkludi evidenza raġonevoli li l-importazzjonijiet ta' oġġett li jorigina fil-Parti l-oħra żdiedu bħala riżultat tat-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' dazju doganali skont din il-Parti, u li tali importazzjonijiet jikkawżaw jew jheddu li jikkawżaw l-allegat dannu serju.

ARTIKOLU 12.18

Investigazzjoni

1. Parti għandha tapplika mizura ta' salvagwardja bilaterali biss wara li l-awtorità investigattiva kompetenti tagħha tkun wettqet investigazzjoni f'konformità mal-Artikolu 3(1) u s-subparagrafu (c) tal-Artikolu 4.2 tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji; għal dak il-ghan, l-Artikolu 3(1) u s-subparagrafu (c) tal-Artikolu 4.2 tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji huma inkorporati u integrati f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.
2. Fl-investigazzjoni msemmija fil-paragrafu 1, il-Parti għandha tikkonforma mar-rekwiziti tas-subparagrafu (a) tal-Artikolu 4.2 tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji. Għal dak il-ghan, is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 4.2 tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji huwa inkorporat u integrat f'dan il-Ftehim, *mutatis mutandis*.

3. Jekk Parti tagħmel notifika skont il-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu u l-Artikolu 3(1) tal-Ftehim dwar is-Salvagwardji li qiegħda tapplika jew testendi miżura ta' salvagwardja bilaterali, dik in-notifika għandha tinkludi:

- (a) evidenza ta' dannu serju, jew theddida ta' dannu serju, ikkawżat minn żieda fl-importazzjonijiet ta' oġġett li jorigina mill-Parti l-oħra, bħala riżultat tat-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' dazji doganali skont din il-Parti; l-investigazzjoni għandha turi, abbażi ta' evidenza oġġettiva, l-eżistenza ta' rabta kawżali bejn l-importazzjonijiet miżjuda tal-merkanzija kkonċernata u d-dannu serju jew theddida tiegħu. Fatturi magħrufa għajr iż-żieda fl-importazzjonijiet għandhom jiġu eżaminati wkoll biex jiġi żgurat li d-dannu serju jew it-theddida ta' dannu serju kkawżat minn dawn il-fatturi l-oħrajn ma jiġux attribwiti għaż-żieda fl-importazzjonijiet.
- (b) deskrizzjoni preċiża tal-oġġett originarju soġġett għall-miżura ta' salvagwardja bilaterali, inkluża l-intestatura jew is-subintestatura tiegħu skont il-Kodiċi tas-SA, li fuqha huma bbażati l-iskedi tal-impenji tariffarji fl-Anness 9;
- (c) deskrizzjoni preċiża tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali;
- (d) id-data tal-introduzzjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali, it-tul ta' żmien mistenni tagħha u, jekk applikabbli, skeda ta' żmien għal-liberalizzazzjoni progressiva tal-miżura f'konformità mal-Artikolu 12.11(3); kif ukoll

(e) fil-każ ta' estensjoni tal-miżura ta' salvagwardja bilaterali, evidenza li l-industrija domestika kkoncernata qiegħda tagħgusta.

4. Fuq talba ta' Parti li l-oġġett tagħha huwa soġġett għal proċedura ta' salvagwardja skont din it-Taqsima, il-Parti li twettaq dik il-proċedura għandha tidhol f'konsultazzjonijiet mal-Parti rikjedenti biex tirrieżamina notifika skont il-paragrafu 1 jew kwalunkwe avviż jew rapport pubbliku li l-awtorità investigattiva kompetenti tkun ħarġet fir-rigward tal-proċedura ta' salvagwardja.

5. Kull Parti għandha tizgura li l-awtorità investigattiva kompetenti tagħha tlesti kwalunkwe investigazzjoni skont dan l-Artikolu fi żmien 12-il xahar wara d-data tal-bidu tiegħu.

ARTIKOLU 12.19

Informazzjoni kunfidenzjali

1. Kwalunkwe informazzjoni li min-natura tagħha hija kunfidenzjali jew tiġi pprovduta fuq bażi kunfidenzjali għandha, meta tingħata ġustifikazzjoni, tiġi ttrattata b'mod kunfidenzjali mill-awtorità kompetenti li tinvestiga. Tali informazzjoni ma għandhiex tiġi żvelata mingħajr il-permess tal-parti interessata li tissottomettiha.

2. Il-partijiet interessati li jipprovdu informazzjoni kunfidenzjali huma mitluba jipprovdu sommarji mhux kunfidenzjali tagħha jew, jekk tali partijiet jindikaw li l-informazzjoni ma tistax tingabar fil-qosor, ir-raġunijiet għal dan. Is-sommarji għandhom ikunu dettaljati biżżejjed sabiex jagħtu fehma raġonevoli tas-sostanza tal-informazzjoni pprezentata b' mod kunfidenzjali. Madankollu, jekk l-awtorità investigattiva kompetenti ssib li talba għall-kunfidenzjalità ma tkunx iġġustifikata u jekk il-parti interessata kkonċernata jew ma tkunx lesta li tagħmel l-informazzjoni pubblika jew li tawtorizza l-iżvelar tagħha f' forma generalizzata jew fil-qosor, l-awtorità investigattiva kompetenti tista' tinjora tali informazzjoni, sakemm ma jkunx jista' jintwera għas-sodisfazzjon ta' dik l-awtorità, fid-dawl ta' informazzjoni minn sorsi xierqa, li l-informazzjoni hija korretta.

ARTIKOLU 12.20

Seduti ta' Smiġh

Matul kull proċedura ta' salvagwardja, l-awtorità kompetenti li tinvestiga għandha:

- (a) torganizza seduta ta' smiġh pubblika, wara li tipprovdi avviż raġonevoli, sabiex tippermetti lill-partijiet interessati kollha u kwalunkwe assoċjazzjoni rappreżentattiva tal-konsumatur, li jidhru personalment jew permezz tal-avukat tagħhom, sabiex jipprezentaw evidenza u jinstemgħu dwar dannu serju jew theddida ta' dannu serju, u r-rimedju xieraq; jew

- (b) tipprovdi opportunità lill-partijiet interessati kollha sabiex jinstemgħu jekk ikunu pprezentaw talba bil-miktub, fil-perjodu ta' żmien stabbilit fin-notifika ta' bidu msemmija fl-Artikolu 12.17(4), fejn juru li probabbilment huma se jiġu affettwati mir-riżultat tal-investigazzjoni u li hemm raġunijiet speċjali sabiex jinstemgħu verbalment.

ARTIKOLU 12.21

Notifiki, eżami fil-Kumitat Kongunt u pubblikazzjonijiet

1. Jekk Parti tqis li tezisti waħda miċ-ċirkostanzi stabbiliti fl-Artikolu 12.10(1) jew 12.15(1), din għandha immedjatament tirreferi l-kwistjoni lill-Kumitat Kongunt biex tiġi eżaminata. Il-Kumitat Kongunt jista' jagħmel kwalunkwe rakkomandazzjoni meħtieġa biex jirrimedja ċ-ċirkostanzi li jkun nqalghu. Jekk ma tkun saret l-ebda rakkomandazzjoni mill-Kumitat Kongunt immirata lejn ir-rimedju taċ-ċirkostanzi, jew ma tkun instabet l-ebda soluzzjoni sodisfaċenti oħra fi żmien 30 jum mid-data li fiha l-Parti tirreferi l-kwistjoni lill-Kumitat Kongunt, il-Parti li timporta tista' tadotta l-miżuri ta' salvagwardja bilaterali meħtieġa sabiex tirrimedja ċ-ċirkostanzi f'konformità ma' din it-Taqsima.
2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, il-Parti li timporta għandha tipprovdi lill-Parti li tesporta bl-informazzjoni rilevanti kollha, inkluża evidenza ta' dannu serju jew theddida tiegħu lill-produtturi domestiċi tal-prodott simili u ta' oġġetti f'kompetizzjoni diretta, ikkawżat minn żieda fl-importazzjonijiet, deskrizzjoni preċiża tal-oġġett involut, u l-miżura ta' salvagwardja bilaterali proposta, id-data proposta tagħha ta' impożizzjoni u t-tul ta' żmien mistenni.

3. Il-Parti li tadotta l-miżura ta' salvagwardja bilaterali għandha tippubblika wkoll is-sejbiet u l-konklużjonijiet motivati tagħha li jkunu ntaħqu dwar il-kwistjonijiet pertinenti kollha tal-fatt u l-ligi fil-ġurnal uffiċjali ta' dik il-Parti, inkluża d-deskrizzjoni tal-oġġett importat u s-sitwazzjoni li tkun holqot l-impożizzjoni tal-miżuri f'konformità mal-Artikoli 12.10(1) jew 12.15(1), ir-rabta kawżali bejn tali sitwazzjoni u ż-żieda fl-importazzjonijiet, u l-forma, il-livell u t-tul ta' żmien tal-miżuri.

ARTIKOLU 12.22

Aċċettazzjoni tad-dokumenti Ingliżi fi proċeduri ta' salvagwardja

Sabiex tiġi ffaċilitata s-sottomissjoni ta' dokumenti fi proċeduri ta' salvagwardja, l-awtorità investigattiva kompetenti tal-Parti inkarigata mill-proċedura għandha taċċetta d-dokumenti ppreżentati bl-Ingliż mill-partijiet interessati, diment li daww il-partijiet jipprezentaw aktar tard, fi żmien skadenza itwal stabbilita mill-awtorità kompetenti, traduzzjoni tad-dokumenti fil-lingwa tal-proċedura ta' salvagwardja.

KAPITOLU 13

MIŻURI SANITARJI U FITOSANITARJI

ARTIKOLU 13.1

Objettivi

L-objettivi ta' dan il-Kapitolu huma:

1. Li tiġi ssalvagwardjata s-saħħa tal-bniedem, tal-annimali u tal-pjanti fit-territorji tal-Partijiet filwaqt li jiġi ffaċilitat il-kummerċ tal-annimali, tal-prodotti tal-annimali, tal-pjanti u ta' prodotti oħrajn koperti minn miżuri sanitarji u fitosanitarji (“SPS”), bejn il-Partijiet, permezz ta’:
 - (a) titjib fit-trasparenza, il-komunikazzjoni u l-kooperazzjoni dwar miżuri SPS bejn il-Partijiet;
 - (b) l-istabbiliment ta’ mekkaniżmi u proċeduri għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ; kif ukoll
 - (c) implimentazzjoni ulterjuri tal-Ftehim dwar l-SPS.

2. Li jkun hemm kooperazzjoni f'fora multilaterali u dwar is-sikurezza alimentari, is-saħħa tal-annimali u x-xjenza dwar il-protezzjoni tal-pjanti.

3. Li jkun hemm kooperazzjoni dwar kwistjonijiet sanitarji jew fitosanitarji oħrajn jew f'fora oħra.

ARTIKOLU 13.2

Obbligi Multilaterali

Il-Partijiet jaffer maw mill-ġdid id-drittijiet u l-obbligi tagħhom skont il-Ftehim tad-WTO, u b'mod partikolari l-Ftehim SPS. Dawk id-drittijiet u l-obbligi għandhom jirfdu l-attivitajiet tal-Partijiet skont dan il-Kapitolu.

ARTIKOLU 13.3

Kamp ta' Applikazzjoni

Dan il-Kapitolu japplika għal:

- (a) il-mizuri SPS kollha kif definiti fl-Anness A tal-Ftehim SPS sa fejn dawn jaffettwaw il-kummerç bejn il-Partijiet;

- (b) il-kooperazzjoni f'fora multilaterali rikonoxxuti fil-qafas tal-Ftehim SPS;
- (c) il-kooperazzjoni dwar is-sikurezza tal-ikel, is-saħħa tal-annimali u x-xjenza dwar il-protezzjoni tal-pjanti; kif ukoll
- (d) il-kooperazzjoni dwar kwalunkwe kwistjoni sanitarja jew fitosanitarja ohra fi kwalunkwe forum ieħor, kif jistgħu jaqblu l-Partijiet.

ARTIKOLU 13.4

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u l-Annessi 13-A sa 13-H:

- (a) japplikaw id-definizzjonijiet fl-Anness A tal-Ftehim SPS, kif ukoll dawk tal-*Codex Alimentarius*, l-Organizzazzjoni Dinjija għas-Saħħa tal-Annimali u l-Konvenzjoni Internazzjonali dwar il-Protezzjoni tal-Pjanti, magħmula f'Ruma fis-17 ta' Novembru 1997; kif ukoll
- (b) “żona protetta” tfisser, għal pest regolat speċifiku, parti ġeografika ddefinita uffiċjalment tat-territorju ta' Parti li fiha jkun magħruf li dak il-pest ma jkunx stabbilit minkejja kundizzjonijiet favorevoli u l-preżenza tiegħu f'partijiet oħrajn tat-territorju ta' dik il-Parti.

ARTIKOLU 13.5

Awtoritajiet kompetenti

1. L-awtoritajiet kompetenti tal-Partijiet huma l-awtoritajiet responsabbli għall-implimentazzjoni tal-miżuri msemmija f'dan il-Kapitolu, kif stabbilit fl-Anness 13-A.
2. F'konformità mal-Artikolu 13.12, il-Partijiet għandhom jinfurmaw lil xulxin bi kwalunkwe bidla sinifikanti fl-istruttura, fl-organizzazzjoni jew fid-divizjoni tal-kompetenzi tal-awtoritajiet kompetenti tagħhom.

ARTIKOLU 13.6

Rikonoxximent tal-istatus fir-rigward tal-mard u l-infezzjonijiet tal-annimali u tal-pesti

1. Dan li ġej japplika għall-istatus fir-rigward tal-mard tal-annimali u l-infezzjonijiet fl-annimali, inklużi ż-żoonożi:
 - (a) il-Parti li timporta għandha tirrikonoxxi, għal finijiet kummerċjali, l-istatus tas-saħħa tal-annimali tal-Parti li tesporta jew tar-reġjuni tagħha, kif iddeterminat mill-Parti li tesporta f'konformità mas-subparagrafu (a)(i) tal-paragrafu 1 tal-Anness 13-C, fir-rigward tal-mard tal-annimali speċifikat fl-Anness 13-B;

- (b) meta Parti tqis li t-territorju tagħha jew kwalunkwe wieħed mir-regjuni tagħha għandu status speċjali fir-rigward ta' marda speċifika tal-annimali minbarra l-mard tal-annimali stabbilit fl-Anness 13-B, tista' titlob ir-rikonoxximent ta' dak l-istatus f'konformità mal-kriterji stabbiliti fil-paragrafu 3 tal-Anness 13-C; il-Parti li timporta tista' titlob garanziji, fir-rigward ta' importazzjonijiet ta' annimali ħajjin u ta' prodotti tal-annimali, li huma xierqa għall-istatus maqbul ta' dik il-Parti;
- (c) il-Partijiet jirrikonoxxu li l-istatus tat-territorji jew tar-regjuni, jew l-istatus ta' settur jew sottosettur tal-Partijiet, relatat mal-prevalenza jew mal-incidanza ta' marda tal-annimali minbarra l-mard tal-annimali stabbilit fl-Anness 13-B, jew ta' infezzjonijiet fl-annimali, jew ir-riskju assoċjat tagħhom, kif xieraq, kif definit mill-organizzazzjonijiet internazzjonali li jistabbilixxu l-istandards rikonoxxuti fil-qafas tal-Ftehim SPS jikkostitwixxi l-bażi tal-kummerċ bejniethom; il-Parti li timporta tista', kif xieraq, titlob garanziji fir-rigward tal-importazzjonijiet ta' annimali ħajjin u ta' prodotti tal-annimali li huma xierqa għall-istatus definit ta' dik il-Parti f'konformità mar-rakkomandazzjonijiet tal-organizzazzjonijiet li jistabbilixxu l-istandards; kif ukoll
- (d) mingħajr preġudizzju għall-Artikoli 13.9 u 13.15, u sakemm il-Parti li timporta ma tqajjem l-ebda oġġezzjoni esplicita u titlob informazzjoni, konsultazzjonijiet jew verifika ta' appoġġ jew addizzjonali f'konformità mal-Artikoli 13.11 u 13.14, kull Parti għandha tadotta, mingħajr dewmien żejjed, il-miżuri leġiżlattivi u amministrattivi meħtieġa biex jippermettu l-kummerċ abbażi tas-subparagrafi (a), (b) u (c) ta' dan il-paragrafu.

2. Dan li ġej japplika għall-pesti:

- (a) il-Partijiet jirrikonoxxu għal finijiet kummerċjali l-istatus ta' pesti fir-rigward tal-pesti speċifikati fl-Anness 13-B; kif ukoll
- (b) mingħajr preġudizzju għall-Artikoli 13.9 u 13.15, u sakemm il-Parti li timporta ma tqajjem l-ebda oġġezzjoni esplicita u titlob informazzjoni, konsultazzjonijiet jew verifika ta' appoġġ jew addizzjonali f'konformità mal-Artikoli 13.11 u 13.14, kull Parti għandha, mingħajr dewmien żejjed, tiegħu l-miżuri legiżlattivi u amministrattivi meħtieġa biex tippermetti l-kummerċ abbażi tas-subparagrafu (a) ta' dan il-paragrafu.

ARTIKOLU 13.7

Rikonoxximent tad-deċiżjonijiet

ta' reġjonalizzazzjoni fir-rigward ta' mard tal-annimali u infezzjonijiet fl-annimali u tal-pesti

- 1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-kunċett ta' reġjonalizzazzjoni, u għandhom japplikawh għall-kummerċ bejniethom.
- 2. Id-deċiżjonijiet ta' reġjonalizzazzjoni fir-rigward tal-mard tal-annimali terrestri u tal-ħut elenkati fl-Appendiċi 13-B-1 u l-pesti elenkati fl-Appendiċi 13-B-2, għandhom jiġu adottati f'konformità mal-Anness 13-C.

3. Fir-rigward tal-mard tal-annimali, u f'konformità mal-Artikolu 13.14, il-Parti li tesporta li tkun qieghda tfittex rikonoxximent mill-Parti li timporta ta' decizjoni ta' regjonalizzazzjoni għandha tinnotifika l-mizuri tagħha li jstabilixxu r-regjonalizzazzjoni bi spjegazzjoni sħiħa u b'*data* ta' appogg għad-determinazzjonijiet u d-decizjonijiet tagħha.

4. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 13.15, u sakemm il-Parti li timporta ma tqajjem l-ebda oġġezzjoni esplicita u titlob informazzjoni, konsultazzjonijiet jew verifika addizzjonali f'konformità mal-Artikoli 13.11 u 13.14 fi żmien 15-il jum tax-xogħol minn meta tircievi d-decizjoni ta' regjonalizzazzjoni, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw dik id-decizjoni bħala accettata.

5. Il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu għandhom isiru f'konformità mal-Artikolu 13.14(2). Il-Parti li timporta għandha tivvaluta l-informazzjoni addizzjonali fi żmien 15-il jum tax-xogħol wara li tasal l-informazzjoni addizzjonali. Il-verifika msemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu għandha titwettaq f'konformità mal-Artikolu 13.11 u fi żmien 25 jum ta' xogħol minn meta tasal it-talba għal verifika.

6. Fir-rigward tal-pesti, kull Parti għandha tiżgura li l-kummerċ fil-pjanti, fil-prodotti tal-pjanti u fi prodotti oħrajn iqis l-istatus tal-pesti rikonoxxut mill-Parti l-oħra. Il-Parti li tesporta li tfittex ir-rikonoxximent ta' deċiżjoni ta' reġjonalizzazzjoni mill-Parti l-oħra għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bil-miżuri u bid-deċiżjonijiet tagħha, kif iggwidata mill-Istandards Internazzjonali rilevanti għall-Miżuri Fitosanitarji tal-Organizzazzjoni tal-Ikel u l-Agrikoltura tan-Nazzjonijiet Uniti ("FAO"), inklużi 4 "Rekwiziti għall-istabbiliment ta' Żoni Hielsa minn Pesti", 8 "Determinazzjoni tal-Istatus ta' Pesti f'żona", u standards internazzjonali oħrajn għal miżuri fitosanitarji kif iqisu xieraq il-Partijiet. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 13.15, u sakemm Parti ma tqajjimx ogġezzjoni esplicita u titlob informazzjoni, konsultazzjonijiet jew verifika addizzjonali f'konformità mal-Artikoli 13.11 u 13.14 fi żmien 3 xhur mill-wasla tad-deċiżjoni ta' reġjonalizzazzjoni, il-Partijiet għandhom jikkunsidraw dik id-deċiżjoni bħala aċċettata.

7. Il-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu għandhom isiru f'konformità mal-Artikolu 13.14(2). Il-Parti li timporta għandha tivvaluta kwalunkwe informazzjoni addizzjonali fi żmien 3 xhur wara li tasal l-informazzjoni addizzjonali. Kull Parti għandha twettaq il-verifika msemmija fil-paragrafu 4 ta' dan l-Artikolu f'konformità mal-Artikolu 13.11 u fi żmien 12-il xahar minn meta tirċievi talba għal verifika, filwaqt li tqis il-bijoloġija tal-pest u tal-ghalla kkonċernati.

8. Wara l-finalizzazzjoni tal-proċeduri fil-paragrafi 2 sa 7 ta' dan l-Artikolu, u mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 13.15, kull Parti għandha, mingħajr dewmien żejjed, tieġu miżuri legiżlattivi u amministrattivi biex tippermetti l-kummerċ fuq dik il-bażi.

ARTIKOLU 13.8

Ir-Rikonoxximent tal-ekwivalenza

1. Il-Partijiet jistgħu jirrikonoxxu l-ekwivalenza fir-rigward ta' miżura individwali, grupp ta' miżuri jew sistemi applikabbli għal settur jew sottosettur.
2. Fid-dawl tar-rikonoxximent tal-ekwivalenza, il-Partijiet għandhom isegwu l-proċess ta' konsultazzjoni msemmi fil-paragrafu 3. Dak il-proċess għandu jinkludi d-dimostrazzjoni oġġettiva tal-ekwivalenza mill-Parti li tesporta u l-valutazzjoni oġġettiva ta' dik id-dimostrazzjoni mill-Parti li timpорта bil-ħsieb tar-rikonoxximent possibbli tal-ekwivalenza mill-Parti li timpорта.
3. Il-Partijiet għandhom, fi żmien 3 xhur minn meta l-Parti li timpорта tirċievi talba mill-Parti li tesporta għar-rikonoxximent tal-ekwivalenza ta' miżura waħda jew aktar li jaffettwaw settur wieħed jew aktar, jibdew proċess ta' konsultazzjoni, li għandu jinkludi l-passi stabbiliti fl-Anness 13-E. Fil-każ ta' bosta talbiet mill-Parti li tesporta, il-Partijiet għandhom, fuq talba tal-Parti li timpорта, jaqblu fis-Sottokomitāt imsemmi fl-Artikolu 13.16 dwar skeda ta' żmien li skontha għandhom jibdew il-proċess imsemmi f'dan il-paragrafu.
4. Sakemm ma jkunx miftiehem mod ieħor, il-Parti li timpорта għandha tiffinalizza l-valutazzjoni tal-ekwivalenza, kif stabbilit fl-Anness 13-E, mhux aktar tard minn 180 jum wara li tkun irċeviet mingħand il-Parti li tesporta d-dimostrazzjoni tagħha tal-ekwivalenza kif stabbilit f'dak l-Anness. Bħala eċċezzjoni fil-każ ta' għelejjel staġunali, huwa ġġustifikat li tiġi ffinalizzata l-valutazzjoni tal-ekwivalenza fi żmien aktar tard, jekk ikun meħtieġ sabiex tkun tista' ssir il-verifika tal-miżuri fitosanitari matul perjodu xieraq ta' tkabbir ta' għalla.

5. Is-setturi jew is-subsetturi prijoritarji ta' kull Parti li għalihom jista' jinbenda proċess ta' konsultazzjoni kif imsemmi fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu, għandhom jiġu stabbiliti, fejn xieraq f'ordni ta' prijorità fl-Appendiċi 13-E-1. Is-Sottokomitati imsemmi fl-Artikolu 13.16 jista' jirrakkomanda li l-Kunsill Kongunt jemenda dik il-lista, inkluża l-ordni ta' prijorità.
6. Il-Parti li timporta tista' tirtira jew tissospendi rikonoxximent tal-ekwivalenza abbażi ta' emenda minn waħda mill-Partijiet ta' miżuri li jaffettwaw l-ekwivalenza kkonċernata, diment li jiġu segwiti l-proċeduri li ġejjin:
- (a) f'konformità mal-Artikolu 13.13, il-Parti li tesporta għandha tinforma lill-Parti li timporta bi kwalunkwe emenda proposta għal miżura tal-Parti li tesporta li għaliha hija rikonoxxuta l-ekwivalenza u l-effett probabbli tal-emenda proposta fuq dik l-ekwivalenza; fi żmien 30 jum tax-xogħol wara li tasal dik l-informazzjoni, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta jekk l-ekwivalenza hux se tkompli tkun rikonoxxuta jew le abbażi tal-emenda proposta; kif ukoll
- (b) f'konformità mal-Artikolu 13.13, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bi kwalunkwe emenda proposta għal miżura tal-Parti li timporta li fuqha jkun ġie bbażat rikonoxximent tal-ekwivalenza u l-effett probabbli tal-emenda proposta fuq dak ir-rikonoxximent tal-ekwivalenza; jekk il-Parti li timporta ma tibqax tirrikonoxxi dik l-ekwivalenza, il-Partijiet jistgħu jstabbilixxu b'mod kongunt il-kundizzjonijiet għall-bidu mill-ġdid tal-proċess imsemmi fil-paragrafu 3 ta' dan l-Artikolu abbażi tal-emenda proposta.

7. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 13.15, il-Parti li timporta ma għandhiex tirtira jew tissospendi rikonoxximent tal-ekwivalenza qabel ma tidhol fis-seħħ l-emenda proposta ta' kwalunkwe Parti.

8. Ir-rikonoxximent jew l-irtirar jew is-sospensjoni ta' rikonoxximent tal-ekwivalenza taqa' biss fuq il-Parti li timporta li taġixxi f'konformità mal-qafas amministrattiv u legiżlattiv tagħha inkluż, fir-rigward ta' pjanti, prodotti tal-pjanti u oġġetti oħrajn, komunikazzjonijiet xierqa f'konformità mal-Istandard Internazzjonali tal-FAO għall-Miżuri Fitosanitarji 13 "Linji Gwida għan-notifika ta' nuqqasijiet ta' konformità u azzjoni ta' emerġenza" u standards internazzjonali oħrajn għal miżuri fitosanitarji, kif xieraq. Il-Parti li timporta għandha tippovdi lill-Parti li tesporta bi spjegazzjoni sħiħa bil-miktub u *d-data* ta' sostenn fir-rigward tad-determinazzjonijiet u tad-deċiżjonijiet koperti minn dan l-Artikolu. F'każ ta' nuqqas ta' rikonoxximent, jew irtirar jew sospensjoni ta' rikonoxximent tal-ekwivalenza, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bil-kundizzjonijiet għall-bidu mill-ġdid tal-proċess imsemmi fil-paragrafu 3.

ARTIKOLU 13.9

Trasparenza u kundizzjonijiet kummerċjali

1. Il-Partijiet għandhom japplikaw kundizzjonijiet generali tal-importazzjoni. Mingħajr ħsara għad-deċiżjonijiet meħuda f'konformità mal-Artikolu 13.7, il-kundizzjonijiet ta' importazzjoni tal-Parti li timporta għandhom ikunu applikabbli għat-territorju sħiħ tal-Parti li tesporta. F'konformità mal-Artikolu 13.13, il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bir-rekwiżiti SPS tal-importazzjoni tagħha. Dik l-informazzjoni għandha tinkludi, kif xieraq, il-mudelli għal kwalunkwe ċertifikat jew attestazzjoni uffiċjali meħtieġa mill-Parti li timporta.

2. Kull Parti għandha, għan-notifika ta' emendi jew emendi proposti għall-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, tikkonforma mal-Artikolu 7 u mal-Anness B tal-Ftehim SPS u mad-deċizzjonijiet sussegwenti adottati mill-Kumitat SPS tad-WTO. Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 13.15, il-Parti li timporta għandha tqis il-hin tat-trasport bejn it-territorji tal-Partijiet meta tistabilixxi d-data tad-dhul fis-sehh ta' kwalunkwe emenda għall-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu.

3. Jekk il-Parti li timporta tonqos milli tikkonforma mar-rekwiziti ta' notifika msemmija fil-paragrafu 2, għandha tkompli taċċetta, għal 30 jum wara d-data tad-dhul fis-sehh tal-emenda kkonċernata, kwalunkwe ċertifikat jew attestazzjoni li jggarantixxu l-kundizzjonijiet tal-importazzjoni applikabbli qabel dik l-emenda.

4. Meta ċ-Ċili jagħti aċċess għas-suq lil settur jew subsettur wiehed jew aktar tal-Parti tal-UE f'konformità mal-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1, iċ-Ċili għandu japprova kwalunkwe talba għall-esportazzjoni sussegwenti pprezentata mill-Istati Membri abbażi ta' fajl komprensiv ta' informazzjoni disponibbli għall-Kummissjoni Ewropea, magħrufa bhala l-Profil tal-pajjiż, sakemm iċ-Ċili ma jitlobx informazzjoni addizzjonali f'ċirkostanzi speċifiċi limitati meta jitqies xieraq.

5. Fi żmien 90 jum minn rikonoxximent tal-ekwivalenza f'konformità mal-Artikolu 13.8, Parti għandha tiegħu l-miżuri legiżlattivi u amministrattivi meħtieġa biex timplimenta dak ir-rikonoxximent tal-ekwivalenza sabiex tippermetti l-kummerċ bejn il-Partijiet f'setturi u subsetturi li fihom il-Parti li timpорта tirrikonoxxi l-miżuri SPS kollha tal-Parti li tesporta bħala ekwivalenti. Għall-annimali, il-prodotti tal-annimali, il-pjanti, il-prodotti mill-pjanti u prodotti oħrajn koperti mill-miżuri SPS ikkonċernati, il-mudell għaċ-ċertifikat uffiċjali jew għad-dokument uffiċjali meħtieġ mill-Parti li timpорта jista' jiġi sostitwit b'ċertifikat kif previst fl-Anness 13-H.

6. Għall-prodotti msemmija fil-paragrafu 5 f'setturi jew f'subsetturi li għalihom miżura waħda jew uħud iżda mhux il-miżuri kollha huma rikonoxxuti bħala ekwivalenti, il-Partijiet għandhom ikompli jinnegożjaw bejniethom abbażi tal-konformità mal-kundizzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1. Fuq talba tal-Parti li tesporta, għandu japplika l-paragrafu 8.

7. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu, il-Parti li timpорта ma għandhiex tissoġġetta l-importazzjonijiet ta' prodotti tal-Parti l-oħra għal-liċenzji tal-importazzjoni.

8. Fir-rigward tal-kundizzjonijiet generali tal-importazzjoni li jaffettwaw il-kummerċ bejn il-Partijiet, il-Partijiet għandhom, fuq talba tal-Parti li tesporta, jidhlu f'konsultazzjonijiet f'konformità mal-Artikolu 13.14, sabiex jistabbilixxu kundizzjonijiet alternattivi jew addizzjonali tal-importazzjoni tal-Parti li timpорта. Il-Partijiet għandhom, jekk xieraq, jibbażaw daww il-kundizzjonijiet alternattivi jew addizzjonali ta' importazzjoni fuq miżuri tal-Parti li tesporta rikonoxxuti bħala ekwivalenti mill-Parti li timpорта. Jekk il-Partijiet jaqblu dwar kundizzjonijiet ta' importazzjoni alternattivi jew addizzjonali, il-Parti li timpорта għandha, fi żmien 90 jum mill-istabbiliment tagħha, tiegħu l-miżuri legiżlattivi jew amministrattivi meħtieġa biex tippermetti l-importazzjonijiet fuq dik il-bażi.

9. Fir-rigward tal-importazzjonijiet ta' animali, prodotti tal-animali, prodotti li joriginaw mill-animali u prodotti sekondarji tal-animali, il-Parti li timporta għandha, fuq talba tal-Parti li tesporta akkumpanjata mill-garanziji xierqa, tapprova, minghajr spezzjoni minn qabel, u f'konformità mal-Anness 13-D, stabbilimenti li jinsabu fit-territorju tal-Parti li tesporta. Sakemm il-Parti li tesporta ma titlobx informazzjoni addizzjonali, il-Parti li timporta għandha, fi żmien 30 jum tax-xogħol minn meta tirċievi t-talba għall-approvazzjoni akkumpanjata mill-garanziji xierqa, tiegħu l-miżuri legiżlattivi jew amministrattivi meħtieġa biex tippermetti l-importazzjonijiet fuq dik il-bażi.
10. Il-lista inizjali ta' stabbilimenti għandha tigi approvata minn Parti f'konformità mal-Anness 13-D.
11. Fuq talba ta' Parti, l-Parti l-oħra tipprovdi l-ispjegazzjonijiet u d-*data* ta' sostenn shiha għad-determinazzjonijiet u d-deċizzjonijiet koperti minn dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 13.10

Proċeduri ta' Ċertifikazzjoni

1. Għall-finijiet tal-proċeduri ta' ċertifikazzjoni, il-Partijiet għandhom jikkonformaw mal-prinċipji u l-kriterji stabbiliti fl-Anness 13-H.
2. Parti għandha toħroġ iċ-ċertifikati jew id-dokumenti uffiċjali msemmija fil-paragrafi 1 u 4 tal-Artikolu 13.9 kif stabbilit fl-Anness 13-H.

3. Is-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 13.16 jista' jirakkomanda li l-Kumitat Kongunt jew il-Kunsill Kongunt jadotta deċiżjoni li tistabbilixxi regoli li għandhom jigu segwiti f'każ ta' ċertifikazzjoni elettronika, jew l-irtirar jew is-sostituzzjoni ta' ċertifikati.

ARTIKOLU 13.11

Verifika

1. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni effettiva ta' dan il-Kapitolu, kull Parti għandu jkollha d-dritt:
 - (a) li twettaq, f'konformità mal-linji gwida stabbiliti fl-Anness 13-F, verifika tal-programm ta' kontroll totali kollu jew parti minnu tal-awtoritajiet kompetenti tal-Parti l-oħra; l-ispejjeż ta' dik il-verifika għandhom ikunu mgarrba mill-Parti li twettaq il-verifika;
 - (b) minn data li għandha tiġi ddeterminata mill-Partijiet, li titlob mill-Parti l-oħra l-programm ta' kontroll totali ta' dik il-Parti jew parti minnu u rapport dwar ir-rizultati tal-kontrolli mwettqa taħt dak il-programm; kif ukoll
 - (c) għat-testijiet tal-laboratorju relatati ma' prodotti li joriginaw mill-annimali, li titlob il-partecipazzjoni tal-Parti l-oħra fil-programm ta' ttestjar interkomparattiv perijodiku għal testijiet speċifiċi organizzati mil-laboratorju ta' referenza tal-Parti rikjedenti; il-kostijiet relatati ma' dik il-partecipazzjoni għandhom jithallsu mill-Parti partecipanti.

2. Kull Parti tista' taqşam ir-riżultati u l-konkluzjonijiet tal-verifiki tagħha ma' pajjiżi terzi u tagħmilhom disponibbli għall-pubbliku.
3. Is-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 13.16 jista' jirrakkomanda li l-Kunsill Kongunt jemenda l-Anness 13-F, filwaqt li jqis kif xieraq il-ħidma rilevanti mwettqa minn organizzazzjonijiet internazzjonali.
4. Ir-riżultati tal-verifiki msemmija f'dan l-Artikolu jistgħu jikkontribwixxu għall-miżuri minn Parti jew mill-Partijiet imsemmija fl-Artikoli 13.6 sa 13.9 u 13.12.

ARTIKOLU 13.12

Imposti tal-kontrolli fuq l-importazzjoni u l-ispezzjoni

1. Il-kontrolli tal-importazzjoni mwettqa mill-Parti li timporta fuq kunsinni mill-Parti li tesporta għandhom jirrispettaw il-prinċipji stabbiliti fl-Anness 13-G. Ir-riżultati ta' dawn il-kontrolli jistgħu jikkontribwixxu għall-proċess ta' verifika msemmi fl-Artikolu 13.11.
2. Ir-rati ta' frekwenza tal-kontrolli fiżiċi tal-importazzjoni applikati minn kull Parti huma stabbiliti fl-Anness 13-G. Is-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 13.16 jista' jirrakkomanda lill-Kunsill Kongunt biex jemenda l-Anness 13-G.

3. Parti tista' tiddevja mir-rati ta' frekwenza stabbiliti fl-Anness 13-G fil-kompetenzi tagħha u f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tagħha, bħala riżultat tal-progress li jkun sar f'konformità mal-Artikoli 13.8 u 13.9, jew bħala riżultat ta' verifiki, konsultazzjonijiet jew mizuri oħrajn previsti f'dan il-Kapitolu.
4. It-tariffi tal-ispezzjoni ma għandhomx jaqbu l-kostijiet imġarrba mill-awtorità kompetenti għat-twertiq tal-kontrolli tal-importazzjoni u għandhom ikunu ekwi fir-rigward tat-tariffi imposti għall-ispezzjoni ta' prodotti domestiċi simili.
5. Il-Parti li timporta għandha tinforma lill-Parti li tesporta bi kwalunkwe emenda, inklużi r-raġunijiet għal dik l-emenda, għall-mizuri li jaffettwaw il-kontrolli tal-importazzjoni u t-tariffi tal-ispezzjoni u bi kwalunkwe bidla sinifikanti fil-proċedura amministrattiva għal dawk il-kontrolli.
6. Għall-prodotti msemmija fl-Artikolu 13.9(5), il-Partijiet jistgħu jaqblu li jnaqqsu b'mod reċiproku l-frekwenza tal-kontrolli fiżiċi tal-importazzjoni.
7. Is-Sottokumitat jista' jirrakkomanda lill-Kunsill Kongunt il-kundizzjonijiet li għandhom ikunu applikabbli minn ċerta data għall-approvazzjoni tal-kontrolli tal-importazzjoni ta' kull Parti, bil-għan li l-frekwenza tagħhom tiġi adattata jew sostitwita. Dawk il-kundizzjonijiet għandhom jiġu inklużi fl-Anness 13-G b'deċizzjoni tal-Kunsill Kongunt. Minn dik id-data, il-Partijiet jistgħu japprovaw il-kontrolli tal-importazzjoni ta' xulxin għal ċerti prodotti bl-għan li jnaqqsu l-frekwenza tagħhom jew jissostitwuhom.

ARTIKOLU 13.13

Skambju ta' informazzjoni

1. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw l-informazzjoni rilevanti għall-implementazzjoni ta' dan il-Kapitolu fuq bażi uniformi u sistematika, bl-għan li jipprovdu assigurazzjoni, inisslu fiduċja reċiproka u juru l-effettività tal-programmi kontrollati. Jekk ikun xieraq, l-iskambju ta' informazzjoni jista' jinkludi l-iskambju ta' uffiċjali.
2. Il-Partijiet għandhom ukoll jiskambjaw informazzjoni dwar suġġetti rilevanti oħrajn, inkluż:
 - (a) avvenimenti sinifikanti li jikkonċernaw il-prodotti koperti minn dan il-Kapitolu, inkluż l-iskambju ta' informazzjoni previst fl-Artikoli 13.8 u 13.9;
 - (b) ir-risultati tal-proċeduri ta' verifika pprovduti fl-Artikolu 13.11;
 - (c) ir-risultati tal-kontrolli tal-importazzjoni previsti fl-Artikolu 13.12 fil-każ ta' kunsinni ta' annimali u prodotti tal-annimali li jkunu ġew miċhuda jew mhux konformi;
 - (d) opinjonijiet xjentifiċi rilevanti għal dan il-Kapitolu u prodotti taht ir-responsabbiltà ta' Parti; kif ukoll
 - (e) twissijiet rapidi rilevanti għall-kummerċ fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

3. Parti għandha tipprezenta dokumenti xjentifiċi jew *data* lill-forum xjentifiku rilevanti biex tissostanzja kwalunkwe fehma jew dikjarazzjoni magħmula fir-rigward ta' kwistjoni li tirriżulta taħt dan il-Kapitolu għall-evalwazzjoni fil-hin. Ir-riżultati ta' dik l-evalwazzjoni għandhom ikunu disponibbli għall-Partijiet.
4. Meta l-informazzjoni msemmija f' dan l-Artikolu tkun saret disponibbli minn Parti b'notifika lid-WTO f'konformità mal-Artikolu 7 u mal-Anness B tal-Ftehim SPS, jew fuq is-sit web uffiċjali, aċċessibbli għall-pubbliku u mingħajr tariffi tiegħu, l-informazzjoni prevista f' dan l-Artikolu għandha titqies bħala skambjata.
5. Għall-pesti ta' periklu magħruf u immedjat lil Parti, il-komunikazzjoni diretta lil dik il-Parti għandha tintbagħat bil-posta jew bil-posta elettronika. Il-Partijiet għandhom isegwu l-gwida pprovduta mill-Istandard Internazzjonali tal-FAO għall-Miżuri Fitosanitarji 17 "Rapportar ta' pesti".
6. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw l-informazzjoni msemmija f' dan l-Artikolu permezz tal-posta elettronika, tal-faks jew tal-posta.

ARTIKOLU 13.14

Notifika u konsultazzjonijiet

1. Fi żmien jumejn tax-xogħol, Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra bi kwalunkwe riskju serju jew sinifikanti għas-saħħa tal-pubbliku, l-annimali jew il-pjanti, inkluż emergenzi jew sitwazzjonijiet ta' kontroll alimentari fejn hemm riskju identifikat b' mod ċar ta' effetti serji fuq is-saħħa assoċjati mal-konsum ta' prodotti mill-annimali jew mill-pjanti, b'dak ir-riskju u b' mod partikolari b' li ġejjin:

- (a) mizuri li jaffettwaw id-deċiżjonijiet ta' reġjonalizzazzjoni kif imsemmi fl-Artikoli 13.7;
- (b) il-preżenza jew l-evoluzzjoni ta' marda tal-annimali jew pest elenkat fl-Anness 13-B;
- (c) sejbiet ta' importanza epidemjoloġika jew riskji assoċjati importanti fir-rigward ta' mard tal-annimali u pesti li ma humiex elenkati fl-Anness 13-B, jew li huma mard tal-annimali jew pesti ġodda; kif ukoll
- (d) mizuri addizzjonali li jmorru lil hinn mir-rekwiżiti bażiċi tal-mizuri rispettivi meħuda sabiex jikkontrollaw jew jeqirdu l-mard tal-annimali jew il-pesti jew sabiex jipproteġu s-saħħa pubblika, u kwalunkwe bidla fil-politiki profilattiċi, inklużi l-politiki tat-tilqim.

2. Meta Parti jkollha tħassib serju dwar riskju għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti, dik il-Parti tista' titlob konsultazzjonijiet mal-Parti l-oħra rigward is-sitwazzjoni. Dawk il-konsultazzjonijiet għandhom isiru mill-aktar fis possibbli u, fi kwalunkwe każ, fi żmien 13-il jum tax-xogħol mit-talba. F'dawk il-konsultazzjonijiet, kull Parti għandha tagħmel hiliha biex tipprovdi l-informazzjoni kollha meħtieġa biex tevita tfixkil fil-kummerċ, u biex tasal għal soluzzjoni aċċettabbli b'mod reċiproku konsistenti mal-protezzjoni tas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti.

3. Parti tista' titlob li l-konsultazzjonijiet imsemmija fil-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu jsiru permezz ta' konferenza bil-vidjo jew bl-awdjo. Il-Parti rikjedenti għandha tħejji l-minuti tal-konsultazzjonijiet, li għandhom ikunu soġġetti għall-approvazzjoni mill-Partijiet. Għall-finijiet ta' dik l-approvazzjoni, japplika l-Artikolu 13.13(6).

ARTIKOLU 13.15

Klawżola ta' salvagwardja

1. Jekk il-Parti li tesporta tieħu miżuri domestiċi biex tikkontrolla kawża li x'aktarx tikkostitwixxi riskju serju għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti, dik il-Parti għandha, mingħajr preġudizzju għall-paragrafu 2, tieħu miżuri ekwivalenti biex tipprevjeni l-introduzzjoni tar-riskju fit-territorju tal-Parti li timporta.

2. Il-Parti li timporta tista', għal raġunijiet ta' riskju serju għas-saħħa tal-bniedem, tal-animali jew tal-pjanti, tiegħu miżuri provvizorji meħtieġa għall-protezzjoni tas-saħħa tal-bniedem, tal-animali jew tal-pjanti. Għall-kunsinni li jkunu fi tranzitu bejn il-Partijiet meta japplikaw tali miżuri provvizorji, il-Parti li timporta għandha tikkunsidra l-aktar soluzzjoni xierqa u proporzjonata sabiex jiġi evitat kull tfixkil bla bżonn tal-kummerċ.

3. Il-Parti li tiegħu l-miżuri kif imsemmi f'dan l-Artikolu għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra b'dan fi żmien jum tax-xogħol mid-deċiżjoni li timplimenta dawk il-miżuri. Fuq talba ta' Parti u f'konformità mal-Artikolu 13.14(2), il-Partijiet għandhom jagħmlu konsultazzjonijiet dwar is-sitwazzjoni fi żmien 13-il jum tax-xogħol min-notifika. Il-Partijiet għandhom iqisu kif xieraq kwalunkwe informazzjoni pprovduta matul dawk il-konsultazzjonijiet u għandhom jagħmlu hilitom biex jevitaw tfixkil bla bżonn għall-kummerċ, filwaqt li jqisu, jekk applikabbli, l-eżitu tal-konsultazzjonijiet skont l-Artikolu 13.14(2).

ARTIKOLU 13.16

Sottokomitat dwar il-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji

1. Is-Sottokomitat dwar il-Miżuri Sanitarji u Fitosanitarji ("Sottokomitat"), stabbilit skont l-Artikolu 8.8(1), għandu jkun magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet b'responsabbiltà għal kwistjonijiet SPS.

2. Is-Sottokumitat għandu:

- (a) jimmonitorja l-implimentazzjoni u jqis kwistjonijiet relatati ma' dan il-Kapitolu, u jeżamina l-kwistjonijiet kollha li jistgħu jinqalgħu fir-rigward tal-implimentazzjoni tiegħu; kif ukoll
- (b) jagħmel rakkomandazzjonijiet lill-Kunsill Kongunt għall-emendi għall-Annessi skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 8.5(1), b' mod partikolari fid-dawl tal-progress li jkun sar skont il-konsultazzjonijiet u l-proċeduri previsti f' dan il-Kapitolu.

3. Is-Sottokumitat għandu jaqbel dwar l-azzjonijiet li għandhom jittieħdu sabiex jintlaħqu l-objettivi ta' dan il-Kapitolu. Is-Sottokumitat għandu jistabbilixxi l-objettivi u l-istadji importanti għal dawk l-azzjonijiet. Is-Sottokumitat għandu jevalwa r-riżultati ta' dawk l-azzjonijiet.

4. Is-Sottokumitat jista' jirrakkomanda li l-Kunsill Kongunt jew il-Kumitat Kongunt, skont il-paragrafu 40.3(3), jistabbilixxi gruppi ta' ħidma tekniċi, fejn xieraq, li jikkonsistu minn rappreżentanti fil-livell ta' esperti ta' kull Parti, li għandhom jidentifikaw u jindirizzaw kwistjonijiet tekniċi u xjentifiċi li jirriżultaw mill-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

5. Is-Sottokumitat jista' jirrakkomanda li l-Kunsill Kongunt jew il-Kumitat Kongunt jadotta deċiżjoni dwar regoli speċifiċi ta' proċeduri għal dan is-Sottokumitat fid-dawl tal-ispeċifiċità ta' kwistjonijiet SPS.

ARTIKOLU 13.17

Kooperazzjoni f'fora multilaterali

1. Il-Partijiet għandhom jipromwovu l-kooperazzjoni f'fora multilaterali rilevanti għal kwistjonijiet SPS, b'mod partikolari f'korpi internazzjonali li jistabbilixxu l-istandards rikonoxxuti fil-qafas tal-Ftehim SPS.
2. Is-Sottokumitat stabbilit fl-Artikolu 13.16 għandu jkun il-forum rilevanti għall-iskambju ta' informazzjoni u kooperazzjoni dwar kwistjonijiet imsemmija fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 13.18

Kooperazzjoni dwar is-sikurezza tal-ikel, is-saħħa tal-annimali u x-xjenza dwar il-protezzjoni tal-pjanti

1. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jiffacilitaw il-kooperazzjoni xjentifika bejn il-korpi tal-Partijiet responsabbli għall-evalwazzjoni xjentifika fl-oqsma tas-sikurezza alimentari, tas-saħħa tal-annimali u tal-protezzjoni tal-pjanti.
2. Is-Sottokumitat jista' jirrakkomanda li l-Kunsill Kongunt jew il-Kumitat Kongunt, skont il-paragrafu 40.3(3), jistabbilixxi grupp ta' hidma tekniku dwar il-kooperazzjoni xjentifika kif imsemmi fil-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu ("il-grupp ta' hidma"), magħmul minn rappreżentanti fil-livell ta' esperti tal-korpi xjentifici msemmija fil-paragrafu 1, mahtura minn kull Parti.

3. Il-Kunsill Kongunt jew il-Kumitat Kongunt li jistabbilixxi l-grupp ta' ħidma għandu jiddefinixxi l-mandat, il-kamp ta' applikazzjoni u l-programm ta' ħidma ta' dak il-grupp ta' ħidma.
4. Il-grupp ta' ħidma jista' jiskambja informazzjoni, inkluż dwar:
- (a) l-informazzjoni xjentifika u teknika; kif ukoll
 - (b) il-ġbir tad-*data*.
5. Il-ħidma mwettqa mill-grupp ta' ħidma ma għandhiex taffettwa l-indipendenza tal-aġenziji nazzjonali jew reġjonali ta' kull Parti.
6. Kull Parti għandha tiżgura li r-rappreżentanti maħtura skont il-paragrafu 2 ma jiġux affettwati minn kunflitti ta' interess skont il-liġi ta' kull Parti.

ARTIKOLU 13.19

Applikazzjoni territorjali għall-Parti tal-UE

1. B'deroga mill-Artikolu 41.2, għall-Parti tal-UE dan il-Kapitolu japplika għat-territorji tal-Istati Membri kif stabbilit fl-Anness I tar-Regolament (UE) 2017/625¹, u fir-rigward ta' pjanti, prodotti tal-pjanti u prodotti oħrajn, kif stabbilit fl-Artikolu 1(3) tar-Regolament (UE) 2016/2031².

¹ Ir-Regolament (UE) 2017/625 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Marzu 2017 dwar il-kontrolli uffiċjali u attivitajiet uffiċjali oħra mwettqa biex jiżguraw l-applikazzjoni tal-liġi tal-ikel u tal-ġħalf, ta' regoli dwar is-saħħa u t-trattament xieraq tal-annimali, dwar is-saħħa tal-pjanti u dwar prodotti għall-protezzjoni tal-pjanti, li jemenda r-Regolamenti (KE) Nru 999/2001, (KE) Nru 396/2005, (KE) Nru 1069/2009, (KE) Nru 1107/2009, (UE) Nru 1151/2012, (UE) Nru 652/2014, (UE) 2016/429 u (UE) 2016/2031 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, ir-Regolamenti tal-Kunsill (KE) Nru 1/2005 u (KE) Nru 1099/2009 u d-Direttivi tal-Kunsill 98/58/KE, 1999/74/KE, 2007/43/KE, 2008/119/KE u 2008/120/KE, u li jhassar ir-Regolamenti (KE) Nru 854/2004 u (KE) Nru 882/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, id-Direttivi tal-Kunsill 89/608/KEE, 89/662/KEE, 90/425/KEE, 91/496/KEE, 96/23/KE, 96/93/KE u 97/78/KE u d-Deciżjoni tal-Kunsill 92/438/KEE (Regolament dwar il-Kontrolli Uffiċjali) (ĠU L 95, 7.4.2017, p. 1).

² Ir-Regolament (UE) 2016/2031 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Ottubru 2016 dwar il-miżuri protettivi kontra pesti tal-pjanti, li jemenda r-Regolamenti (UE) Nru 228/2013, (UE) Nru 652/2014 u (UE) Nru 1143/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u li jhassar id-Direttivi tal-Kunsill 69/464/KEE, 74/647/KEE, 93/85/KEE, 98/57/KE, 2000/29/KE, 2006/91/KE u 2007/33/KE (ĠU UE L 317, 23.11.2016, p. 4).

2. Il-Partijiet jifhmu li fir-rigward tat-territorju tal-Unjoni Ewropea, għandha titqies l-ispecificità tiegħu u l-Unjoni Ewropea għandha tiġi rikonoxxuta bħala entità waħda.

KAPITOLU 14

KOOPERAZZJONI DWAR SISTEMI TAL-IKEL SOSTENIBBLI

ARTIKOLU 14.1

Objettiv

L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li tiġi stabbilita kooperazzjoni mill-qrib biex tiġi involuta fit-tranzizzjoni lejn is-sostenibbiltà tas-sistemi tal-ikel rispettivi tagħhom. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tat-tishih tal-politiki u d-definizzjoni ta' programmi li jikkontribwixxu għall-iżvilupp ta' sistemi tal-ikel sostenibbli, inklużivi, tajbin għas-saħħa u reżiljenti u tar-rwol tal-kummerċ fl-ilħuq ta' dan l-objettiv.

ARTIKOLU 14.2

Kamp ta' Applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għall-kooperazzjoni bejn il-Partijiet sabiex tittejjeb is-sostenibbiltà tas-sistemi tal-ikel rispettivi tagħhom.

2. Dan il-Kapitolu jistabilixxi dispożizzjonijiet għall-kooperazzjoni dwar aspetti speċifiċi ta' sistemi tal-ikel sostenibbli, inklużi:

- (a) is-sostenibbiltà tal-katina alimentari u t-tnaqqis tat-telf u tal-ħela tal-ikel;
- (b) il-ġlieda kontra l-frodi alimentari fil-katina alimentari;
- (c) it-trattament xieraq tal-annimali;
- (d) il-ġlieda kontra r-reżistenza għall-antimikrobiċi; kif ukoll
- (e) it-tnaqqis tal-użu ta' fertilizzanti u pestiċidi kimiċi li għalihom valutazzjoni tar-riskju wriet li dawn jikkawżaw riskji inaċċettabbli għas-saħħa jew għall-ambjent.

3. Dan il-Kapitolu japplika wkoll għall-kooperazzjoni tal-Partijiet f'fora multilaterali.

4. Dan il-Kapitolu japplika mingħajr preġudizzju għall-applikazzjoni ta' Kapitoli oħrajn relatati mas-sistemi tal-ikel jew mas-sostenibbiltà, b'mod partikolari l-Kapitoli 13, 16 u 33.

ARTIKOLU 14.3

Definizzjonijiet

1. Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu:
 - (a) “katina alimentari” tfisser il-passi kollha mill-produzzjoni primarja sal-bejgħ lill-konsumatur finali, inklużi l-produzzjoni, l-ipproċessar, il-manifattura, it-trasport, l-importazzjoni, il-ħżin, id-distribuzzjoni u l-bejgħ lill-konsumatur finali;
 - (b) “produzzjoni primarja” tfisser il-produzzjoni, it-trobbija jew it-*tkabbir* ta' prodotti primarji, inkluż il-ħsad, il-ħlib u l-produzzjoni tal-annimali tal-farms qabel il-qatla, kif ukoll il-kaċċa u s-sajd u l-ħsad ta' prodotti selvaġġi; kif ukoll
 - (c) “sistema tal-ikel sostenibbli” tfisser sistema tal-ikel li ttiprovdi ikel sikur, nutrittiv u suffiċjenti għal kulhadd mingħajr ma tikkomprometti l-bażijiet ekonomiċi, soċjali u ambjentali meħtieġa biex jiġu ġġenerati s-sigurtà tal-ikel u n-nutrizzjoni għall-ġenerazzjonijiet futuri; tali sistema tal-ikel sostenibbli:
 - (i) tkun profittabbli (sostenibbiltà ekonomika);
 - (ii) ikollha benefiċċji mifruxa għas-soċjetà (sostenibbiltà soċjali); kif ukoll
 - (iii) ikollha impatt pożittiv jew newtrali fuq l-ambjent naturali, inkluż fuq it-tibdil fil-klima (sostenibbiltà ambjentali).

ARTIKOLU 14.4

Sostenibbiltà tal-katina alimentari u tnaqqis fit-telf u fil-ħela tal-ikel

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-interkonnessjoni bejn is-sistemi tal-ikel attwali u t-tibdil fil-klima. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw biex inaqqsu l-effetti negattivi ambjentali u klimatiċi tas-sistemi tal-ikel kif ukoll biex isaħħu r-reziljenza tagħhom.
2. Il-Partijiet jirrikonoxxu li t-telf u l-ħela tal-ikel għandhom impatt negattiv fuq id-dimensjonijiet soċjali, ekonomiċi u ambjentali tas-sistemi tal-ikel.
3. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw f'oqsma li jistgħu jinkludu:
 - (a) il-produzzjoni sostenibbli tal-ikel, inkluża l-agrikoltura, it-titjib tat-trattament xieraq tal-annimali, il-promozzjoni tal-biedja organika u t-tnaqqis tal-użu ta' antimikrobiċi, fertilizzanti u pesticidi kimiċi li għalihom valutazzjoni tar-riskju turi li dawn johlqu riskju inaċċettabbli għas-saħħa jew għall-ambjent;
 - (b) is-sostenibbiltà tal-katina alimentari, inklużi l-produzzjoni tal-ikel, il-metodi u l-prattiki tal-ipproċessar;
 - (c) dieti tajbin għas-saħħa u sostenibbli, it-tnaqqis tal-impronta tal-karbonju tal-konsum;
 - (d) it-tnaqqis tal-emissjonijiet ta' gassijiet serra tas-sistemi tal-ikel, iż-żieda ta' bjar tal-karbonju, u t-treġġiġ tat-telf tal-biodiversità;

- (e) l-innovazzjoni u t-teknoloġiji li jikkontribwixxu għall-adattament u r-reżiljenza għall-impatti tat-tibdil fil-klima;
- (f) l-iżvilupp ta' pjanijiet ta' kontinġenza biex tiġi żgurata s-sigurtà tal-provvista tal-ikel fi żminijiet ta' kriżi; kif ukoll
- (g) it-tnaqqis tat-telf u tal-ħela tal-ikel f'konformità mal-mira tal-Għan ta' Żvilupp Sostenibbli 12.3, definita fl-Aġenda 2030.
4. Il-kooperazzjoni skont dan l-Artikolu tista' tinkludi l-iskambju ta' informazzjoni, ta' għarfien espert u ta' esperjenzi, kif ukoll il-kooperazzjoni fir-riċerka u fl-innovazzjoni.

ARTIKOLU 14.5

Ġlieda kontra l-frodi fil-katina alimentari

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-frodi tista' taffettwa s-sikurezza tal-katina alimentari, tipperikola s-sostenibbiltà tas-sistemi tal-ikel u timmina l-prattika kummerċjali ġusta, il-fiduċja tal-konsumatur u r-reżiljenza tas-swieq tal-ikel.

2. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw biex jidentifikaw u jevitaw frodi fil-katina alimentari billi:

- (a) jiskambjaw informazzjoni u esperjenzi sabiex jittejbu l-identifikazzjoni u l-ġlieda kontra l-frodi fil-katina alimentari; kif ukoll
- (b) jipprovdu l-assistenza meħtieġa sabiex tingabar evidenza ta' prattiki li huma jew li jidhru li ma humiex konformi mar-regoli tagħhom jew li huma ta' riskju għas-saħħa tal-bniedem, tal-annimali jew tal-pjanti jew għall-ambjent jew li jqarrqu bil-klijenti.

ARTIKOLU 14.6

Benessri tal-annimali

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li l-annimali huma hlejjaq b'sentimenti u li l-użu tal-annimali fis-sistemi tal-produzzjoni tal-ikel jaqa' taħt ir-responsabbiltà għall-benesseri tagħhom. Il-Partijiet għandhom jirrispettaw il-kundizzjonijiet kummerċjali għall-annimali mrobbija u l-prodotti tal-annimali li huma mmirati biex jiproteġu t-ttrattament xieraq tal-annimali.

2. Il-Partijiet għandhom l-għan li jilħqu fehim komuni dwar l-istandards internazzjonali dwar it-ttrattament xieraq tal-annimali tal-Organizzazzjoni Dinjija għas-Saħħa tal-Annimali ("WOAH").

3. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' standards dwar it-trattament xieraq tal-annimali fil-farm, matul it-trasport, u waqt il-qatla u l-qtil tal-annimali, f'konformità mal-liġi tagħhom.
4. Il-Partijiet għandhom isaħħu l-kollaborazzjoni tagħhom fir-riċerka fil-qasam tat-trattament xieraq tal-annimali biex ikompli jiżviluppaw standards tat-trattament xieraq tal-annimali bbażati fuq ix-xjenza.
5. Is-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 14.8 jista' jindirizza kwistjonijiet oħrajn fil-qasam tat-trattament xieraq tal-annimali.
6. Il-Partijiet għandhom jiskambjaw informazzjoni, għarfien espert u esperjenzi fil-qasam tat-trattament xieraq tal-annimali.
7. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw fid-WOAH u jistgħu jikkooperaw f'fora internazzjonali oħrajn, bl-għan li jippromwovu l-iżvilupp ulterjuri tal-istandards tat-trattament xieraq tal-annimali u tal-aħjar prattiki u l-implimentazzjoni tagħhom.
8. Skont l-Artikolu 40.3(3), il-Kunsill Kongunt jew il-Kumitat Kongunt jista' jistabbilixxi grupp ta' hidma tekniku biex jappoġġa lis-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 14.8 fl-implimentazzjoni ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 14.7

Ġlieda kontra r-reżistenza għall-antimikrobiċi

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li r-reżistenza għall-antimikrobiċi hija theddida serja għas-saħħa tal-bniedem u tal-annimali u li l-użu, speċjalment l-użu ħażin u l-użu żejjed tal-antimikrobiċi fl-annimali, jikkontribwixxi għall-iżvilupp ġenerali tar-reżistenza għall-antimikrobiċi u jirrappreżenta riskju kbir għas-saħħa pubblika. Il-Partijiet jirrikonoxxu li n-natura tat-theddida tirrikjedi approċċ tranżnazzjonali.
2. Kull Parti għandha telimina gradwalment l-użu ta' prodotti mediċinali antimikrobiċi bħala promoturi tat-tkabbir.
3. Kull Parti, f'konformità mal-approċċ "saħħa waħda":
 - (a) għandha tikkunsidra l-linji gwida, l-istandards, ir-rakkomandazzjonijiet u l-azzjonijiet eżistenti u futuri żviluppati f'organizzazzjonijiet internazzjonali rilevanti fl-iżvilupp ta' inizjattivi u pjanijiet nazzjonali li jkollhom l-għan li jippromwovu l-użu prudenti u responsabbli tal-antimikrobiċi fil-produzzjoni tal-annimali u fil-prattika veterinarja;
 - (b) tippromwovi, f'każijiet li l-Partijiet jiddeċiedu b'mod kongunt, l-użu responsabbli u prudenti tal-antimikrobiċi, inkluż it-tnaqqis tal-użu tal-antimikrobiċi fil-produzzjoni tal-annimali u t-tneħħija gradwali tal-użu tal-antimikrobiċi bħala promoturi tat-tkabbir fil-produzzjoni tal-annimali; kif ukoll

(c) għandha tappoġġa l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' pjanijiet ta' azzjoni internazzjonali dwar il-ġlieda kontra r-reżistenza għall-antimikrobiċi, jekk il-Partijiet iqisu li dan ikun xieraq.

4. Skont l-Artikolu 40.3(3), il-Kunsill Kongunt jew il-Kumitat Kongunt jista' jistabbilixxi grupp ta' ħidma tekniku biex jappoġġa lis-Sottokumitat imsemmi fl-Artikolu 14.8 fl-implimentazzjoni ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 14.8

Sottokumitat dwar Sistemi tal-Ikel Sostenibbli

1. Is-Sottokumitat għas-Sistemi tal-Ikel Sostenibbli ("Sottokumitat"), stabbilit skont l-Artikolu 8.8(1), għandu jkun magħmul minn rappreżentanti tal-Partijiet b'responsabbiltà għal sistemi tal-ikel sostenibbli.

2. Is-Sottokumitat għandu jissorvelja l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u jeżamina l-kwistjonijiet kollha, li jistgħu jirriżultaw fir-rigward tal-implimentazzjoni tiegħu.

3. Is-Sottokumitat għandu jaqbel dwar l-azzjonijiet li għandhom jittieħdu sabiex jintlaħqu l-obiettivi ta' dan il-Kapitolu. Is-Sottokumitat għandu jistabbilixxi l-obiettivi u l-istadji importanti għal dawk l-azzjonijiet u jimmonitorja l-progress tal-Partijiet fl-istabbiliment ta' sistemi tal-ikel sostenibbli. Is-Sottokumitat għandu jevalwa f'kull perjodu r-riżultati tal-implimentazzjoni ta' dawk l-azzjonijiet.

4. Is-Sottokumitat jista' jirrakkomanda lill-Kunsill Kongunt jew lill-Kumitat Kongunt, skont l-Artikolu 40.3(3), l-istabbiliment ta' gruppi ta' hidma tekniċi magħmula minn rappreżentanti esperti ta' kull Parti biex jidentifikaw u jindirizzaw kwistjonijiet tekniċi u xjentifiċi li jirriżultaw mill-applikazzjoni ta' dan il-Kapitolu.

5. Is-Sottokumitat għandu jirrakkomanda lill-Kumitat Kongunt l-istabbiliment ta' regoli biex jittaffew il-kunflitti ta' interess potenzjali għall-partecipanti tal-laqgħat tas-Sottokumitat u dawk ta' kwalunkwe grupp ta' hidma tekniku msemmi f'dan il-Kapitolu. Il-Kumitat Kongunt għandu jadotta deċiżjoni li tistabbilixxi dawk ir-regoli.

ARTIKOLU 14.9

Kooperazzjoni f'fora multilaterali

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, kif xieraq, f'fora multilaterali biex irawmu t-tranzizzjoni globali lejn sistemi tal-ikel sostenibbli li jikkontribwixxu għall-ilħuq ta' objettivi miftiehma internazzjonalment dwar l-ambjent, in-natura u l-protezzjoni tal-klima.

2. Is-Sottokumitat għandu jkun il-forum għall-iskambju ta' informazzjoni u jikkoopera fil-kwistjonijiet koperti mill-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu.

ARTIKOLU 14.10

Dispożizzjonijiet addizzjonali

1. L-attivitajiet tas-Sottokumitat msemmija fl-Artikolu 14.8 ma għandhomx jaffettwaw l-indipendenza tal-aġenziji nazzjonali jew reġjonali tal-Partijiet.
2. Xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jaffettwa d-drittijiet jew l-obbligi ta' kull Parti biex tippoteġi l-informazzjoni kunfidenzjali, f'konformità mal-liġi ta' kull Parti. Meta Parti tipprezenta informazzjoni meqjusa kunfidenzjali skont il-liġi tagħha lill-Parti l-oħra skont dan il-Kapitolu, dik il-Parti l-oħra għandha tittratta dik l-informazzjoni bħala kunfidenzjali, sakemm il-Parti li tissottometti ma taqbilx mod ieħor.
3. Filwaqt li jirrispettaw bis-sħiħ id-dritt ta' kull Parti li tirregola, xejn f'dan il-Kapitolu ma għandu jiġi interpretat li jobbliga lil Parti sabiex:
 - (a) timmodifika r-rekwiziti tal-importazzjoni tagħha;
 - (b) tiddevja mill-proċeduri domestiċi għat-tnejn u għall-adozzjoni ta' miżuri regolatorji;
 - (c) tiegħu azzjoni li timmina jew timpedixxi l-adozzjoni f'waqtha ta' miżuri regolatorji għall-ilhuq tal-oġettivi tal-politika pubblika tagħha; jew
 - (d) tadotta xi eżitu regolatorju partikolari.

KAPITOLU 15

ENERĠIJA U MATERJA PRIMA

ARTIKOLU 15.1

Objettiv

L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li jippromwovi d-djalogu u l-kooperazzjoni fis-setturi tal-enerġija u tal-materja prima għall-benefiċċju reċiproku tal-Partijiet, li jrawwem kummerċ u investiment sostenibbli u għust li jiżgura kundizzjonijiet ekwi f'dawk is-setturi, u li jsaħħaħ il-kompetittività tal-ktajjen tal-valur relatati, inkluża ż-żieda tal-valur, f'konformità ma' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 15.2

Prinċipji

1. Kull Parti żzomm id-dritt sovrana li tiddetermina jekk iż-żoni fit-territorju tagħha, kif ukoll fiż-żona ekonomika esklużiva, humiex disponibbli għall-esplorazzjoni, għall-produzzjoni u għat-trasport ta' oġġetti tal-enerġija u ta' materja prima.

2. F'konformità ma' dan il-Kapitolu, il-Partijiet jaffer maw mill-ġdid id-dritt tagħhom li jirregolaw fit-territorji rispettivi tagħhom sabiex jilħqu objettivi ta' politika legittimi fl-oqsma tal-enerġija u l-materja prima.

ARTIKOLU 15.3

Definizzjonijiet

Għall-finijiet ta' dan il-Kapitolu u tal-Annessi 15-A u 15-B:

- (a) “awtorizzazzjoni” tfisser il-permess, il-liċenzja, il-konċessjoni jew strument amministrattiv jew kuntrattwali simili li permezz tiegħu l-awtorità kompetenti ta' Parti tintitola lil entità sabiex teżercita ċerta attività ekonomika fit-territorju tagħha f'konformità mar-rekwiziti stabbiliti fl-awtorizzazzjoni;
- (b) “ibbilanċjar” tfisser l-azzjonijiet u l-proċessi kollha, fil-perjodi kollha ta' żmien, li permezz tagħhom l-operaturi tas-sistema ta' trażmissjoni jiżguraw, b'mod kontinwu, iż-żamma tal-frekwenza tas-sistema f'firxa predefinita tal-istabbiltà u l-konformità mal-ammont ta' riżervi meħtieġa fir-rigward tal-kwalità meħtieġa;
- (c) “oġġetti tal-enerġija” tfisser l-oġġetti li minnhom tiġi ġġenerata l-enerġija u li huma elenkati bil-kodiċi HS korrispondenti fl-Anness 15-A;

- (d) “idrokarburi” tfisser il-merkanzija elenkata skont il-kodiċi tas-SA korrispondenti fl-Anness 15-A;
- (e) “materja prima” tfisser sustanzi użati fil-manifattura ta’ prodotti industrijali; inklużi l-minerali, il-konċentrati, il-gagazza, l-irmied u s-sustanzi kimiċi; materjali mhux maħduma, ipproċessati u rfinati; skart tal-metall; ruttam u tidwib mill-ġdid tar-ruttam; koperti mill-kapitoli tas-SA inklużi fl-Anness 15-A;
- (f) “enerġija rinnovabbli” tfisser enerġija prodotta minn sorsi solari, eoliċi, idroloġiċi, ġeotermali, bijoloġiċi jew tal-oċeani jew minn sorsi ambjentali rinnovabbli oħrajn;
- (g) “fjuwils rinnovabbli” tfisser bijofjuwils, bijolikwidi, fjuwils tal-bijomassa u fjuwils rinnovabbli ta’ oriġini mhux bijoloġika, inklużi fjuwils sintetiċi rinnovabbli u idroġenu rinnovabbli;
- (h) “standards” tfisser standards kif definiti fil-Kapitolu 16;
- (i) “operatur tas-sistema” tfisser:
- (i) għall-Parti tal-UE: persuna li hija responsabbli għat-tħaddim, l-iżgurar tal-manutenzjoni u l-iżvilupp tas-sistema tad-distribuzzjoni jew tat-trażmissjoni tal-elettriku f’żona partikolari u għall-iżgurar tal-kapaċità fit-tul ta’ tali sistemi; kif ukoll

- (ii) għaċ-Ċili: korp indipendenti responsabbli għall-koordinazzjoni tat-thaddim ta' sistemi elettrici interkonnessi, li jiżgura l-prestazzjoni ekonomika effiċjenti u s-sikurezza u l-affidabbiltà tas-sistema elettrika, u jipprovdi aċċess miftuħ għas-sistema ta' trażmissjoni; kif ukoll
- (j) “regolamenti tekniċi” tfisser regolamenti tekniċi kif definiti fil-Kapitolu 16.

ARTIKOLU 15.4

Monopolji fuq l-importazzjoni u fuq l-esportazzjoni

Parti ma għandhiex tiddeżinja jew iżzomm monopolju deżinjat fuq l-importazzjoni jew fuq l-esportazzjoni. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, it-terminu “monopolju fuq l-importazzjoni jew fuq l-esportazzjoni” jfisser id-dritt esklużiv jew l-għoti ta' awtorità minn Parti lil entità sabiex timporta oġġetti tal-enerġija jew materja prima mill-Parti l-oħra, jew tesporta oġġetti tal-enerġija jew materja prima lejha¹.

¹ Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għall-Kapitoli 17, 18 u 29 u l-iskedi rispettivi tagħhom, u ma jinkludix dritt li jirriżulta mill-għoti ta' dritt ta' proprjetà intellettuali.

ARTIKOLU 15.5

Ipprezzar tal-esportazzjoni¹

1. Parti ma għandhiex timponi prezz għall-esportazzjonijiet ta' oġġetti tal-enerġija jew materja prima lill-Parti l-oħra li jkun oġġetti mill-prezz mitlub għal tali merkanzija meta tkun destinata għas-suq domestiku, permezz ta' kwalunkwe miżura, bħal licenzji jew rekwiżiti ta' prezz minimu.
2. Minkejja l-paragrafu 1 ta' dan l-Artikolu, iċ-Ċili jista' jintroduci jew iżomm miżuri bl-objettiv li jrawwem zieda fil-valur, billi jipprovdi materja prima lis-setturi industrijali bi prezzijiet preferenzjali sabiex ikunu jistgħu joħorgu fiċ-Ċili, diment li tali miżuri jissodisfaw il-kundizzjonijiet stabbiliti fl-Anness 15-B.

ARTIKOLU 15.6

Prezzijiet domestiċi rregolati

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza ta' swieq tal-enerġija kompetittivi biex jipprovdu għażla wiesgħa fil-provvista ta' oġġetti tal-enerġija u biex itejbu l-benesseri tal-konsumatur. Il-Partijiet jirrikonoxxu wkoll li l-htigijiet u l-approċċi regolatorji jistgħu jvarjaw bejn is-swieq.
2. Minbarra l-paragrafu 1, kull Parti għandha, f'konformità mal-ligijiet u mar-regolamenti tagħha, tiżgura li l-provvista tal-oġġetti tal-enerġija tkun ibbażata fuq il-prinċipji tas-suq.

¹ Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għall-Anness 29.

3. Parti tista' tirregola biss il-prezz mitlub għall-provvista ta' oġġetti tal-enerġija billi timponi obbligu ta' servizz pubbliku.

4. Jekk Parti timponi obbligu ta' servizz pubbliku, għandha tiżgura li tali obbligu jkun definit b'mod ċar, trasparenti u mhux diskriminatorju, u ma jmurx lil hinn minn dak li huwa meħtieġ biex jintlaħqu l-oġġetti tal-obbligu ta' servizz pubbliku.

ARTIKOLU 15.7

Awtorizzazzjoni għall-esplorazzjoni u għall-produzzjoni ta' oġġetti tal-enerġija u ta' materja prima

1. Mingħajr preġudizzju għall-Kapitolu 20, jekk Parti tkun tirrikjedi awtorizzazzjoni biex tesplora jew tipproduci oġġetti tal-enerġija u materja prima, dik il-Parti għandha tiżgura li tali awtorizzazzjoni tingħata wara proċedura pubblika u mhux diskriminatorja¹.

2. Dik il-Parti għandha tippubblika, fost l-oħrajn, it-tip ta' awtorizzazzjoni, iż-żona rilevanti jew parti minnha, u d-data proposta jew it-terminu għall-għoti tal-awtorizzazzjoni, b'tali mod li jippermetti lill-applikanti potenzjalment interessati jissottomettu l-applikazzjonijiet.

3. Parti tista' tidderoga mill-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu u mill-Artikolu 20.3 fi kwalunkwe wieħed mill-kazijiet li ġejjin relatati mal-idrokarburi:

(a) iż-żona tkun giet soġġetta għal proċedura preċedenti li ma tirriżultax fl-għoti ta' awtorizzazzjoni;

¹ Għal ċertezza akbar, fil-każ ta' kwalunkwe inkonsistenza bejn dan l-Artikolu u l-Kapitolu 17 u 18 u l-Annessi 17-A, 17-B u 17-C, daww il-Kapitolu u l-Annessi għandhom jipprevalu sal-punt tal-inkonsistenza.

(b) iż-żona tkun disponibbli fuq bazi permanenti għall-esplorazzjoni jew għall-produzzjoni ta' oġġetti tal-enerġija u ta' materja prima; jew

(c) awtorizzazzjoni mogħtija tkun għet irrinunzjata qabel id-data ta' skadenza tagħha.

4. Kull Parti tista' tirrikjedi li entità li tkun ingħatat awtorizzazzjoni tħallas kontribuzzjoni finanzjarja jew kontribuzzjoni in natura. Il-kontribuzzjoni finanzjarja jew il-kontribuzzjoni in natura għandhom jiġu stabbiliti b'tali mod li ma jfjixkilx il-ġestjoni u l-proċess tat-teħid ta' deċiżjonijiet ta' tali entità.

5. Kull Parti għandha tiżgura li l-applikant jingħata r-raġunijiet għaċ-ċaħda tal-applikazzjoni tiegħu sabiex jippermetti lil dak l-applikant ikollu rikors għal proċeduri għal appell jew għal rieżami fejn ikun meħtieġ. Il-proċeduri għal appell jew għal rieżami għandhom jiġu ppubblikati minn qabel.

ARTIKOLU 15.8

Valutazzjoni tal-impatt ambjentali

1. Parti għandha tiżgura li titwettaq valutazzjoni tal-impatt ambjentali¹ qabel ma tingħata awtorizzazzjoni għal proġett jew attività relatata mal-enerġija jew mal-materja prima li jista' jkollha impatt sinifikanti fuq il-popolazzjoni, is-saħħa tal-bniedem, il-bijodiversità, l-art, il-ħamrija, l-ilma, l-arja jew il-klima, jew il-wirt jew il-pajsagġ kulturali. Din il-valutazzjoni għandha tidentifika u tivvaluta tali impatti sinifikanti.

¹ Għaċ-Ċili, "valutazzjoni tal-impatt ambjentali" tfisser l-istudju tal-impatt ambjentali, kif definit fil-Liġi 19.300 it-Titolu 1, l-Artikolu 2, ittra (i), jew is-suċċessur tagħha, u kif irregolat mill-Artikolu 11 tal-istess Liġi.

2. Kull Parti għandha tiżgura li l-informazzjoni rilevanti tkun disponibbli għall-pubbliku bħala parti mill-proċess għall-valutazzjoni tal-impatt ambjentali, u tagħti żmien u opportunitajiet lill-pubbliku biex jipparteċipa f'dak il-proċess u biex jipprovdi kummenti.

3. Kull Parti għandha tippubblika u tqis is-sejbiet tal-valutazzjoni tal-impatt ambjentali qabel ma tagħti l-awtorizzazzjoni għall-proġett jew għall-attività.

ARTIKOLU 15.9

Aċċess ta' partijiet terzi għall-infrastruttura tat-trasport tal-enerġija

1. Kull Parti għandha tiżgura li l-operatori tas-sistema fit-territorju tagħha jagħtu aċċess mhux diskriminatorju għall-infrastruttura tal-enerġija għat-trasport tal-elettriku lil kwalunkwe entità ta' Parti. Sa fejn ikun l-aktar possibbli, l-aċċess għall-infrastruttura tal-elettriku għandu jingħata f'perjodu ta' żmien raġonevoli mid-data tat-talba għall-aċċess minn dik l-entità.

2. Kull Parti għandha tippermetti, f'konformità mal-ligijiet u r-regolamenti tagħha, entità ta' Parti li taċċessa, u tuża, l-infrastruttura tat-trasport tal-elettriku għat-trasport tal-elettriku fuq termini u kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji, inkluż in-nondiskriminazzjoni bejn it-tipi ta' sorsi tal-elettriku, u b'tariffi li jirriflettu l-kostijiet. Kull Parti għandha tippubblika t-termini u l-kundizzjonijiet għall-aċċess għall-infrastruttura tat-trasport tal-elettriku u għall-użu tagħha.

3. Minkejja l-paragrafu 1, Parti tista' tintroduci jew izzomm fil-ligijiet u fir-regolamenti tagħha derogi speċifiċi mid-dritt għal aċċess ta' partijiet terzi abbażi ta' kriterji oġġettivi diment li jkunu meħtieġa biex jintlaħaq objettiv ta' politika legittimu. Tali derogi għandhom jiġu ppubblikati qabel ma jibdew japplikaw.

4. Il-Partijiet jirrikonoxxu r-rilevanza tar-regoli stabbiliti fil-paragrafi 1, 2 u 3 anke għall-infrastruttura tal-gass. Parti li ma tapplikax tali regoli fir-rigward tal-infrastruttura tal-gass għandha tagħmel hilita, b'mod partikolari, fir-rigward tat-trasport ta' fjuwils rinnovabbli, filwaqt li tirrikonoxxi d-differenzi fil-maturità tas-suq u fl-organizzazzjoni.

ARTIKOLU 15.10

Aċċess għall-infrastruttura għall-fornituri tal-elettriku ġġenerat minn sorsi tal-enerġija rinnovabbli

1. Mingħajr preġudizzju għall-Artikoli 15.7, 15.9 u 15.11, kull Parti għandha tiżgura li l-fornituri tal-enerġija rinnovabbli tal-Parti l-oħra jingħataw aċċess għan-network tal-elettriku u l-użu tiegħu għall-facilitajiet tal-ġenerazzjoni tal-elettriku rinnovabbli li jinsabu fit-territorju tagħha fuq termini u kundizzjonijiet raġonevoli u mhux diskriminatorji.

2. Għall-finijiet tal-paragrafu 1, kull Parti għandha tiżgura, f'konformità mal-liġijiet u mar-regolamenti tagħha, li l-imprizi ta' trażmissjoni u l-operaturi tas-sistema tagħha, fir-rigward tal-fornituri tal-elettriku rinnovabbli tal-Parti l-oħra:

- (a) jippermettu konnessjoni bejn faċilitajiet godda għall-ġenerazzjoni tal-elettriku rinnovabbli u n-network tal-elettriku mingħajr ma timponi termini u kundizzjonijiet diskriminatorji;
- (b) jippermettu l-użu affidabbli tan-network tal-elettriku;
- (c) jipprovdu servizzi ta' bilanċjar; kif ukoll
- (d) jiżguraw li jkun hemm fis-seħħ miżuri operazzjonali xierqa relatati mal-grilja u mas-suq sabiex jiġi minimizzat it-tnaqqis tal-elettriku prodott minn sorsi ta' enerġija rinnovabbli.

3. Il-paragrafu 2 huwa mingħajr preġudizzju għad-dritt legittimu ta' kull Parti li tirregola fit-territorju tagħha sabiex tilhaq objettivi ta' politika legittimi, bħall-htieġa li jinżammu l-operat sigur u l-istabbiltà tas-sistema tal-elettriku, abbażi ta' kriterji oġġettivi u mhux diskriminatorji.

ARTIKOLU 15.11

Korp indipendenti

1. Kull Parti għandha żżomm jew tistabbilixxi korp jew korpi funzjonalment indipendenti li:
 - (a) jistabbilixxu jew japprovaw it-termini u l-kundizzjonijiet u t-tariffi tal-aċċess għan-network tal-elettriku u l-użu tiegħu; kif ukoll
 - (b) isolvu tilwim dwar it-termini u l-kundizzjonijiet u t-tariffi xierqa tal-aċċess għan-network tal-elettriku u l-użu tiegħu, f'perjodu ta' zmien raġonevoli.
2. Fit-twettiq tad-dmirijiet tagħhom u fl-eżerċitar tas-setgħat tagħhom stabbiliti fil-paragrafu 1, il-korp jew il-korpi għandhom jaġixxu b'mod trasparenti u imparzjali fir-rigward tal-utenti, tas-sidien u tal-operaturi tas-sistema tan-network tal-elettriku.

ARTIKOLU 15.12

Kooperazzjoni dwar standards

1. Bl-għan li jiġu evitati, identifikati u eliminati l-ostakli tekniċi mhux meħtieġa għall-kummerċ fl-oġġetti tal-enerġija u fil-materja prima, il-Kapitolu 16 għandu japplika għal daww il-prodotti u l-materjali.

2. F'konformità mal-Artikoli 16.4 u 16.6, il-Partijiet għandhom, kif xieraq, jippromwovu l-kooperazzjoni bejn il-korpi regolatorji u standardizzati rilevanti tagħhom f'oqsma bħall-effiċjenza enerġetika, l-enerġija sostenibbli u l-materja prima, bl-għan li jikkontribwixxu għall-kummerċ, l-investiment u l-iżvilupp sostenibbli, fost l-oħrajn, permezz ta':

- (a) il-konverġenza jew l-armonizzazzjoni, jekk possibbli, tal-istandards attwali rispettivi tagħhom, abbażi ta' interess reċiproku u reċiprocità, u skont il-modalitajiet li għandhom jigu miftiehma mir-regolaturi u mill-korpi ta' standardizzazzjoni kkonċernati;
- (b) analizijiet, metodoloġiji u approċċi kongunti, jekk possibbli, biex jassistu u jiffaċilitaw l-iżvilupp ta' testijiet u standards ta' kejl rilevanti, f'kooperazzjoni mal-korpi ta' standardizzazzjoni rilevanti tagħhom;
- (c) l-iżvilupp ta' standards komuni, jekk possibbli, dwar l-effiċjenza enerġetika u l-enerġija rinnovabbli; kif ukoll
- (d) il-promozzjoni ta' standards dwar il-materja prima, il-ġenerazzjoni tal-enerġija rinnovabbli u t-tagħmir tal-effiċjenza enerġetika, inkluż id-disinn u t-tikkettar tal-prodotti, jekk xieraq, permezz ta' inizzjattivi ta' kooperazzjoni internazzjonali eżistenti.

3. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet għandhom l-għan li jhegġu l-iżvilupp u l-użu ta' standards miftuħa u l-interoperabbiltà ta' networks, sistemi, apparati, applikazzjonijiet jew komponenti fis-setturi tal-enerġija u tal-materja prima.

ARTIKOLU 15.13

Riċerka, żvilupp u innovazzjoni

Il-Partijiet jirrikonoxxu li r-riċerka, l-iżvilupp u l-innovazzjoni huma elementi ewlenin biex jiġu żviluppati aktar l-effiċjenza, is-sostenibbiltà u l-kompetittività fis-setturi tal-enerġija u tal-materja prima. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, kif xieraq, fost l-oħrajn, fi:

- (a) il-promozzjoni tar-riċerka, l-iżvilupp, l-innovazzjoni u t-tixrid ta' teknoloġiji, proċessi u prattiki ambjentalment tajbin u kosteffettivi fl-oqsma tal-enerġija u l-materja prima;
- (b) il-promozzjoni taż-żieda tal-valur mal-benefiċċju reċiproku tal-Partijiet u t-titjib tal-kapaċità produttiva fl-enerġija u l-materja prima; kif ukoll
- (c) it-tisħiħ tal-bini tal-kapaċità fil-kuntest ta' inizjattivi ta' riċerka, żvilupp u innovazzjoni.

ARTIKOLU 15.14

Kooperazzjoni dwar l-enerġija u l-materja prima

1. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw, kif xieraq, fl-oqsma tal-enerġija u tal-materja prima bil-
ħsieb li, fost l-oħrajn:
 - (a) it-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' miżuri li fihom infushom jew flimkien ma' miżuri oħrajn
jistgħu jfixklu l-kummerċ u l-investment, inkluż ta' natura teknika, regolatorja u ekonomika
li taffettwa s-setturi tal-enerġija jew tal-materja prima;
 - (b) jiddiskutu, kull meta jkun possibbli, il-pozizzjonijiet tagħhom f'fora internazzjonali fejn jigu
diskussi kwistjonijiet rilevanti ta' kummerċ u investment, u jrawmu programmi
internazzjonali fl-oqsma tal-effiċjenza enerġetika, l-enerġija rinnovabbli u l-materja prima; kif
ukoll
 - (c) jippromwovu mgħiba responsabbli fin-negozju f'konformità mal-istandards internazzjonali li
għew approvati jew appoġġati mill-Partijiet, bħal-Linji Gwida tal-OECD għall-Intraprizi
Multinazzjonali u, b'mod partikolari, il-Kapitolu IX tiegħu dwar ix-Xjenza u t-Teknoloġija.

Kooperazzjoni tematika dwar l-enerġija

2. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-ħtieġa li jaċċelleraw l-użu ta' sorsi tal-enerġija rinnovabbli u b'livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju, iżidu l-effiċjenza enerġetika u jippromwovu l-innovazzjoni, jiżguraw l-aċċess għal enerġija sikura, sostenibbli u affordabbli. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar kwalunkwe kwistjoni rilevanti ta' interess reċiproku, bħal:

- (a) l-enerġija rinnovabbli b'mod partikolari fir-rigward tat-teknoloġiji, l-integrazzjoni fis-sistema tal-elettriku, il-ħżin u l-flessibbiltà, u l-aċċess għaliha, u l-katina kollha tal-provvista tal-idroġenu rinnovabbli;
- (b) l-effiċjenza enerġetika, inklużi r-regolamentazzjoni, l-aħjar prattiki, u sistemi effiċjenti u sostenibbli ta' tishin u tkessiħ;
- (c) l-użu tal-infrastruttura tal-elettromobbiltà u tal-iċċargjar; kif ukoll
- (d) swieq tal-enerġija miftuħa u kompetittivi.

Kooperazzjoni tematika dwar il-materja prima

3. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-impenn kondiviż tagħhom għal akkwist responsabbli u produzzjoni sostenibbli tal-materja prima u l-interess reċiproku tagħhom biex jiffaċilitaw l-integrazzjoni tal-ktajjen tal-valur tal-materja prima. Il-Partijiet għandhom jikkooperaw dwar kwalunkwe kwistjoni rilevanti ta' interess reċiproku, bħal:

- (a) prattiki ta' estrazzjoni responsabbli u sostenibbiltà tal-ktajjen tal-valur tal-materja prima, inkluż il-kontribut tal-ktajjen tal-valur tal-materja prima għall-ilhuq tal-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli tan-NU;
- (b) il-ktajjen tal-valur tal-materja prima, inkluża ż-żieda fil-valur; kif ukoll
- (c) l-identifikazzjoni ta' oqsma ta' interess reċiproku għall-kooperazzjoni dwar ir-riċerka, l-iżvilupp u l-attivitajiet ta' innovazzjoni li jkopru l-katina tal-valur kollha tal-materja prima, inklużi teknoloġiji mill-aktar avvanzati, estrazzjoni intelligenti u minjieri digitali.

4. Meta jiżviluppaw attivitajiet ta' kooperazzjoni, il-Partijiet għandhom iqisu r-rizorsi disponibbli. L-attivitajiet jistgħu jitwettqu personalment jew bi kwalunkwe mezz teknoloġiku disponibbli għall-Partijiet.

5. L-attivitajiet ta' kooperazzjoni jistgħu jiġu żviluppati u implimentati bil-parteciċipazzjoni ta' organizzazzjonijiet internazzjonali, fora globali u istituzzjonijiet ta' riċerka, kif miftiehem bejn il-Partijiet.

6. Il-Partijiet għandhom, kif xieraq meta jimplimentaw dan l-Artikolu, irawmu koordinazzjoni xierqa fir-rigward tal-implimentazzjoni tal-Artikoli 4.5 u 5.2 tal-Parti II ta' dan il-Ftehim.

ARTIKOLU 15.15

Tranzizzjoni enerġetika u fjuwils rinnovabbli

1. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet jirrikonoxxu l-kontribut importanti tal-fjuwils rinnovabbli, fost l-oħrajn, l-idroġenu rinnovabbli, inklużi d-derivattivi tagħhom, u l-fjuwils sintetiċi rinnovabbli, fit-tnaqqis tal-emissjonijiet ta' gassijiet serra biex jiġi indirizzat it-tibdil fil-klima.
2. F'konformità mal-Artikolu 15.12(2), il-Partijiet għandhom, kif xieraq, jikkooperaw dwar il-konverġenza jew l-armonizzazzjoni, jekk ikun possibbli, tal-iskemi ta' ċertifikazzjoni għall-fjuwils rinnovabbli, bhal fir-rigward tal-emissjonijiet taċ-ċiklu tal-ħajja u l-istandards ta' sikurezza.
3. Fir-rigward tal-fjuwils rinnovabbli, il-Partijiet għandhom jikkooperaw ukoll bl-għan li:
 - (a) jidentifikaw, inaqqsu u jeliminaw, kif xieraq, mizuri li jistgħu jfixklu l-kummerċ bilaterali, inklużi mizuri ta' natura teknika, regolatorja u ekonomika;
 - (b) irawmu inizjattivi li jiffaċilitaw il-kummerċ bilaterali, għall-promozzjoni tal-produzzjoni tal-idroġenu rinnovabbli; kif ukoll

(c) il-promozzjoni tal-użu ta' fjuwils rinnovabbli b'kunsiderazzjoni tal-kontribut tagħhom għat-tnaqqis tal-emissjonijiet ta' gassijiet serra.

4. Il-Partijiet għandhom, kif xieraq, jinkoraġġixxu l-iżvilupp u l-implimentazzjoni ta' standards internazzjonali u l-kooperazzjoni regolatorja fir-rigward tal-fjuwils rinnovabbli u jikkooperaw f'fora internazzjonali rilevanti bl-għan li jiżviluppaw skemi ta' ċertifikazzjoni rilevanti li jevitaw il-ħolqien ta' ostakli mhux ġustifikati għall-kummerċ.

ARTIKOLU 15.16

Eċċezzjoni għal sistemi tal-elettriku żgħar u iżolati

1. Għall-finijiet tal-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu, il-Partijiet jirrikonoxxu li l-ligijiet u r-regolamenti tagħhom jistgħu jipprevedu reġimi speċjali għal sistemi tal-elettriku żgħar u iżolati.

2. Skont il-paragrafu 1, Parti tista' żżomm, tadotta jew tinforza miżuri fir-rigward ta' sistemi tal-elettriku żgħar u iżolati li jidderogaw mill-Artikoli 15.6, 15.7, 15.9, 15.10 u 15.11, diment li tali miżuri ma jikkostitwixxux restrizzjonijiet moħbija għall-kummerċ jew għall-investiment bejn il-Partijiet.

ARTIKOLU 15.17

Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija

1. Is-Sottokumitat għall-Kummerċ fil-Merkanzija (“Sottokumitat”), stabbilit skont l-Artikolu 8.8(1), għandu jkun responsabbli għall-implimentazzjoni ta’ dan il-Kapitolu u tal-Annessi 15-A u 15-B. Il-funzjonijiet stabbiliti fis-subparagrafi (a), (c), (d) u (e) tal-Artikolu 9.18 japplikaw għal dan il-Kapitolu, *mutatis mutandis*.
2. B’mod konsistenti mal-Artikoli 15.12, 15.13, 15.14 u 15.15, is-Sottokumitat jista’ jirrakkomanda lill-Partijiet biex jistabbilixxu jew jiffaċilitaw mezzi oħrajn ta’ kooperazzjoni bejniethom fl-oqsma tal-enerġija u l-materja prima.
3. Jekk ikun hemm qbil reċiproku bejn il-Partijiet, is-Sottokumitat għandu jiltaqa’ f’ sessjonijiet dedikati għall-implimentazzjoni ta’ dan il-Kapitolu. Meta tnejni tali sessjonijiet, kull Parti tista’ tikkunsidra, kif xieraq, inputs minn partijiet ikkonċernati jew esperti rilevanti.
4. Kull Parti għandha tahtar punt ta’ kuntatt biex tiffaċilita l-implimentazzjoni ta’ dan il-Kapitolu, inkluż billi tiżgura l-involvement xieraq tar-rappreżentanti ta’ Parti, tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta’ kuntatt tagħha u tinnotifika minnufih lill-Parti l-oħra bi kwalunkwe bidla f’dawk id-dettalji ta’ kuntatt. Għaċ-Ĉili, il-punt ta’ kuntatt għandu jkun mis-Sottosegretarjat tar-Relazzjonijiet Ekonomiċi Internazzjonali tal-Ministeru tal-Affarijiet Barranin jew is-suċċessur tiegħu.

KAPITOLU 16

OSTAKLI TEKNIČI GĦALL-KUMMERĊ

ARTIKOLU 16.1

Objettiv

L-objettiv ta' dan il-Kapitolu huwa li jiffaċilita l-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet billi jipprevjeni, jidentifika u jelimina ostakli tekniċi mhux meħtieġa għall-kummerċ u billi jippromwovi kooperazzjoni regolatorja akbar.

ARTIKOLU 16.2

Kamp ta' Applikazzjoni

1. Dan il-Kapitolu japplika għat-tnejn, għall-adozzjoni u għall-applikazzjoni tal-istandards, tar-regolamenti tekniċi u tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità kollha kif definiti fl-Anness 1 tal-Ftehim dwar l-OTK li jistgħu jaffettwaw il-kummerċ fil-merkanzija bejn il-Partijiet.

2. Minkejja l-paragrafu 1, dan il-Kapitolu ma japplikax għal:
- (a) speċifikazzjonijiet tax-xiri mhejjjin minn korpi governattivi għar-rekwiżiti tal-produzzjoni jew tal-konsum ta' tali korpi li huma koperti mill-Kapitolu 28; jew
 - (b) miżuri sanitarji u fitosanitarji li huma koperti mill-Kapitolu 13.

ARTIKOLU 16.3

Inkorporazzjoni ta' ċerti dispożizzjonijiet tal-Ftehim dwar l-OTK

L-Artikoli 2 sa 9 u l-Annessi 1 u 3 tal-Ftehim dwar l-OTK huma inkorporati f'dan il-Ftehim u saru parti minnu, *mutatis mutandis*.

ARTIKOLU 16.4

Standards internazzjonali

1. L-istandards internazzjonali żviluppati mill-organizzazzjonijiet elenkati fl-Anness 16-A għandhom jitqiesu bħala l-istandards internazzjonali rilevanti skont it-tifsira tal-Artikoli 2 u 5 u l-Anness 3 tal-Ftehim dwar l-OTK diment li, fl-iżvilupp tagħhom, dawn l-organizzazzjonijiet ikunu kkonformaw mal-prinċipji u mal-proċeduri stabbiliti fid-Deċiżjoni tal-Kumitat dwar l-Ostakli Tekniċi għall-Kummerċ tad-WTO dwar il-Prinċipji għall-Iżvilupp ta' Standards Internazzjonali, Gwidi u Rakkomandazzjonijiet b'Rabta mal-Artikoli 2, 5 u mal-Anness 3 tal-Ftehim dwar l-OTK.¹
2. Fuq talba ta' Parti, il-Kunsill Kongunt jista' jadotta deċiżjoni biex jemenda l-Anness 16-A, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 8.5(1).

ARTIKOLU 16.5

Regolamenti tekniċi

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza li jwettqu, f'konformità mar-regoli u l-proċeduri rispettivi ta' kull Parti, valutazzjoni tal-impatt regolatorju tar-regolamenti tekniċi ppjanati.

¹ G/TBT/9, 13 ta' Novembru 2000, l-Anness 4.

2. Kull Parti għandha tivvaluta l-alternattivi regolatorji u mhux regolatorji disponibbli għar-regolament tekniku propost li jistgħu jilhqgħu l-objettivi legittimi tal-Parti, f'konformità mal-Artikolu 2.2 tal-Ftehim dwar l-OTK.
3. Kull Parti għandha tuża l-istandards internazzjonali rilevanti bħala bażi għar-regolamenti tekniċi tagħha ħlief meta l-Parti li tizviluppa r-regolament tekniku tkun tista' turi li tali standards internazzjonali jkunu mezz ineffettiv jew mhux xieraq għall-issodisfar tal-objettivi legittimi segwiti.
4. Jekk Parti ma tużax l-istandards internazzjonali bħala bażi għal regolament tekniku, jekk tintalab mill-Parti l-oħra, għandha tidentifika kwalunkwe devjazzjoni sostanzjali mill-istandard internazzjonali rilevanti, tispjega r-raġunijiet għaliex dawn l-istandards ġew iġġudikati bħala mhux xierqa jew ineffettivi għall-għan segwit, u tipprovdi l-evidenza xjentifika jew teknika li fuqha hija bbażata din il-valutazzjoni.
5. Minbarra l-obbligu ta' kull Parti skont l-Artikolu 2.3 tal-Ftehim dwar l-OTK, kull Parti għandha tirrieżamina, f'konformità mar-regoli u mal-proċeduri rispettivi tagħha, ir-regolamenti tekniċi tagħha bl-għan li żżid il-konverġenza ta' dawk ir-regolamenti tekniċi mal-istandards internazzjonali rilevanti. Fost l-oħrajn, Parti għandha tqis kwalunkwe żvilupp ġdid fl-istandards internazzjonali rilevanti u jekk għadhomx jeżistu ċ-ċirkostanzi li wasslu għad-diverġenzi minn kwalunkwe standard internazzjonali rilevanti.

ARTIKOLU 16.6

Kooperazzjoni regolatorja

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu li teżisti firxa wiesgħa ta' mekkaniżmi ta' kooperazzjoni regolatorja li jistgħu jgħinu biex jiġi eliminat jew evitat il-holqien ta' ostakli tekniċi għall-kummerċ.
2. Parti tista' tipproponi lill-Parti l-oħra attivitajiet ta' kooperazzjoni regolatorja speċifiċi għas-settur f'oqsma koperti minn dan il-Kapitolu. Dawk il-proposti għandhom jintbagħtu lill-punt ta' kuntatt imsemmi fl-Artikolu 16.13, u għandhom jikkonsistu minn:
 - (a) skambji ta' informazzjoni dwar approċċi u prattiki regolatorji; jew
 - (b) inizjattivi biex ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità jiġu allinjati aktar mal-istandards internazzjonali rilevanti.

Il-Parti l-oħra għandha twieġeb għall-proposta f'perjodu ta' żmien raġonevoli.

3. Il-punti ta' kuntatt imsemmija fl-Artikolu 16.13 għandhom jinfurmaw lill-Kumitat Kongunt dwar l-attivitajiet ta' kooperazzjoni mwettqa skont dan l-Artikolu.
4. Il-Partijiet għandhom jagħmlu hilitom biex jiskambjaw u jikkollaboraw dwar mekkaniżmi biex jiffacilitaw l-aċċettazzjoni tar-riżultati tal-valutazzjoni tal-konformità, sabiex jeliminaw ostakli tekniċi mhux meħtieġa għall-kummerċ.

5. Il-Partijiet għandhom jinkoraġġixxu l-kooperazzjoni bejn l-organizzazzjonijiet rispettivi tagħhom responsabbli għar-regolamentazzjoni teknika, l-istandardizzazzjoni, il-valutazzjoni tal-konformità, l-akkreditazzjoni u l-metroloġija, kemm jekk ikunu governattivi kif ukoll jekk mhux governattivi, bl-għan li jiġu indirizzati kwistjonijiet diversi koperti minn dan il-Kapitolu.

6. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jiġi interpretat bħala li jirrikjedi li Parti:

- (a) tiddevja mill-proċeduri tagħha għat-tnejn u għall-adozzjoni ta' miżuri regolatorji;
- (b) tiegħu azzjonijiet li jimminaw jew jimpedixxu l-adozzjoni f'waqtha ta' miżuri regolatorji għall-ilħuq tal-oġġettivi tal-ordni pubbliku tagħha; jew
- (c) tikseb xi eżitu regolatorju partikolari.

7. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu u tad-dispożizzjonijiet dwar il-kooperazzjoni skont l-Annessi 16-A sa 16-E, il-Kummissjoni Ewropea għandha taġixxi f'isem il-Parti tal-UE.

ARTIKOLU 16.7

Kooperazzjoni dwar is-sorveljanza tas-suq, is-sikurezza u l-konformità ta' prodotti mhux tal-ikel

1. Il-Partijiet jirrikonoxxu l-importanza tal-kooperazzjoni fis-sorveljanza tas-suq, fil-konformità u fis-sikurezza tal-prodotti mhux tal-ikel għall-faċilitazzjoni tal-kummerċ u għall-protezzjoni tal-konsumaturi u ta' utenti oħra, u l-importanza tal-bini ta' fiduċja reċiproka bbażata fuq informazzjoni kondiviża.

2. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu:

- (a) “prodotti għall-konsumatur” tfisser oġġetti maħsuba għal jew li x'aktarx jintużaw mill-konsumaturi, bl-esklużjoni ta' ikel, apparat mediku u prodotti mediċinali; kif ukoll
- (b) “sorveljanza tas-suq” tfisser attivitajiet imwettqin u miżuri meħudin mill-awtoritajiet pubbliċi, inklużi attivitajiet imwettqin u miżuri meħudin f'kooperazzjoni mal-operaturi ekonomiċi, fuq il-bażi tal-proċeduri ta' Parti, sabiex dik il-Parti tkun tista' timmonitorja jew tindirizza l-konformità tal-prodotti mar-rekwiziti stabbiliti fil-liġijiet u fir-regolamenti tagħha jew is-sikurezza tagħhom.

3. Sabiex jiggarantixxu l-funzjonament indipendenti u imparzjali tas-sorveljanza tas-suq, kull Parti għandha tiżgura:

- (a) is-separazzjoni tal-funzjonijiet ta' sorveljanza tas-suq mill-funzjonijiet ta' valutazzjoni tal-konformità; kif ukoll
- (b) in-nuqqas ta' kwalunkwe interess li jaffettwa l-imparzjalità tal-awtoritajiet ta' sorveljanza tas-suq fit-twettiq tal-kontroll jew tas-superviżjoni tal-operaturi ekonomiċi.

4. Il-Partijiet jistgħu jikkooperaw u jiskambjaw informazzjoni fil-qasam tas-sikurezza u tal-konformità ta' prodotti mhux tal-ikel, b'mod partikolari fir-rigward ta' dawn li ġejjin:

- (a) attivitajiet u miżuri ta' sorveljanza tas-suq u ta' infurzar;

- (b) metodi ta' valutazzjoni tar-riskju u ttestjar tal-prodotti;
- (c) sejhiet lura koordinati ta' prodotti mis-suq jew azzjonijiet oħrajn simili;
- (d) kwistjonijiet xjentifiċi, tekniċi u regolatorji, bl-għan li jtejbu s-sikurezza u l-konformità tal-prodotti mhux tal-ikel;
- (e) kwistjonijiet emergenti ta' rilevanza sinifikanti għas-saħħa u għas-sikurezza;
- (f) attivitajiet relatati mal-istandardizzazzjoni; kif ukoll
- (g) skambju ta' uffiċjali.

5. Il-Parti tal-UE tista' tipprovdi liċ-Ċili għażla ta' informazzjoni mis-Sistema ta' Twissija Rapida tagħha fir-rigward tal-prodotti għall-konsumatur kif imsemmi fid-Direttiva 2001/95/KE¹ jew fis-suċċessur tagħha, u ċ-Ċili jista' jipprovdi lill-Parti tal-UE għażla ta' informazzjoni dwar is-sikurezza ta' prodotti tal-konsumatur u dwar miżuri preventivi, restrittivi u korrettivi meħudin, fir-rigward ta' prodotti tal-konsumatur. L-iskambju ta' informazzjoni jista' jieħu l-forma ta':

- (a) l-iskambju mhux sistematiku, f'kazijiet speċifiċi debitament ġustifikati, bl-eskluzjoni tad-*data* personali; kif ukoll

¹ Id-Direttiva 2001/95/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-3 ta' Diċembru 2001 dwar is-sigurtà ġenerali tal-prodotti (ĠU UE L 11, 15.1.2002, p. 4).

(b) L-iskambju sistematiku bbażat fuq arrangament stabbilit b'deċiżjoni tal-Kunsill Kongunt li għandu jiġi stabbilit fl-Anness 16-D.

6. Il-Kunsill Kongunt jista' jistabbilixxi b'deċiżjoni arrangament dwar l-iskambju regolari ta' informazzjoni, inkluż b'mezzi elettronici, dwar miżuri meħuda fir-rigward ta' prodotti mhux tal-ikel mhux konformi, għajr dawk koperti mill-paragrafu 5 ta' dan l-Artikolu, li għandhom jiġu stabbiliti fl-Anness 16-E.

7. Kull Parti għandha tuża l-informazzjoni miksuba skont il-paragrafi 4, 5 u 6 għall-iskop uniku tal-protezzjoni tal-konsumaturi, tas-saħħa, tas-sikurezza jew tal-ambjent.

8. Kull Parti għandha tittratta l-informazzjoni miksuba skont il-paragrafi 4, 5 u 6 bħala kunfidenzjali.

9. L-arrangamenti msemminjin fis-subparagrafu (b) tal-paragrafu 5 u fil-paragrafu 6 għandhom jispeċifikaw l-ambitu tal-prodott, it-tip ta' informazzjoni li għandha tiġi skambjata, il-modalitajiet għall-iskambju u l-applikazzjoni tar-regoli dwar il-kunfidenzjalità u l-protezzjoni ta' *data* personali.

10. Skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 8.5(1), il-Kunsill Kongunt għandu jkollu s-setgħa li jadotta deċiżjonijiet sabiex jiddetermina jew jemenda l-arrangamenti stabbiliti fl-Annessi 16-D u 16-E.

ARTIKOLU 16.8

L-Istandards

1. Bl-għan li jiġu armonizzati l-istandards fuq bażi wiesgħa kemm jista' jkun, kull Parti għandha tteġġeg lill-korpi ta' standardizzazzjoni stabbiliti fit-territorju tagħha, kif ukoll lill-korpi ta' standardizzazzjoni reġjonali, li hija jew il-korpi ta' standardizzazzjoni stabbiliti fit-territorju tagħha jkunu membri fiha:
- (a) sabiex jipparteċipaw, fil-limiti tar-riżorsi tagħhom, fit-thejjija tal-istandards internazzjonali mill-korpi internazzjonali ta' standardizzazzjoni rilevanti;
 - (b) sabiex jużaw l-istandards internazzjonali bhala bażi għall-istandards li jiżviluppaw, hliet meta t-tali standards internazzjonali jkunu ineffettivi jew mhux xierqa, pereżempju minhabba livell insuffiċjenti ta' protezzjoni, fatturi klimatiċi jew ġeografiċi fundamentali jew problemi teknoloġiċi fundamentali;
 - (c) sabiex jevitaw milli jagħmlu l-istess xogħol, jew milli jidhlu fi trikkib fuq ix-xogħol tal-korpi internazzjonali tal-istandardizzazzjoni;
 - (d) sabiex jirrieżaminaw l-istandards nazzjonali u reġjonali li ma humiex ibbażati fuq l-istandards internazzjonali rilevanti f'intervalli regolari, bl-għan li tiżdied il-konverġenza tagħhom mal-istandards internazzjonali rilevanti;

- (e) sabiex jikkooperaw mal-korpi rilevanti ta' standardizzazzjoni tal-Parti l-oħra f'attivitajiet ta' standardizzazzjoni internazzjonali, inkluż fil-korpi internazzjonali ta' standardizzazzjoni jew fil-livell reġjonali; kif ukoll
- (f) sabiex irawmu kooperazzjoni bilaterali bejniethom u l-korpi tal-istandardizzazzjoni tal-Parti l-oħra.

2. Jenħtieg li l-Partijiet jiskambjaw informazzjoni dwar:

- (a) l-użu ta' tagħhom tal-istandards b'sostenn għar-regolamenti tekniċi; kif ukoll
- (b) il-proċessi ta' standardizzazzjoni ta' tagħhom u l-firxa ta' kemm jużaw l-istandards internazzjonali, reġjonali jew subreġjonali bħala bażi għall-istandards nazzjonali ta' tagħhom.

3. Jekk l-istandards isiru obligatorji permezz tal-inkorporazzjoni jew b'referenza f'abbozz ta' regolament tekniku jew ta' proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità, għandhom jiġu ssodisfati l-obbligi ta' trasparenza stabbiliti fl-Artikolu 16.10 ta' dan il-Ftehim u fl-Artikolu 2 jew fl-Artikolu 5 tal-Ftehim dwar l-OTK.

ARTIKOLU 16.9

Valutazzjoni tal-konformità

1. Id-dispożizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 16.5 fir-rigward tat-tnejn, tal-adozzjoni u tal-applikazzjoni tar-regolamenti tekniċi għandhom japplikaw ukoll, *mutatis mutandis*, għall-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità.
2. Jekk Parti tkun teħtieġ valutazzjoni tal-konformità bħala aċċertament pożittiv li prodott ikun konformi ma' regolament tekniku, hija għandha:
 - (a) tagħzel proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità proporzjonati għar-riskji involuti;
 - (b) tqis, soġġett għal-liġijiet u r-regolamenti tagħha, l-użu tad-dikjarazzjoni ta' konformità ta' fornitur, bħala wieħed mill-modi possibbli biex tintwera l-konformità ma' regolament tekniku; kif ukoll
 - (c) fejn tintalab tagħmel hekk mill-Parti l-oħra, tipprovdi informazzjoni dwar il-kriterji użati sabiex tagħzel il-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità għal prodotti speċifiċi.
3. Jekk Parti tkun teħtieġ valutazzjoni tal-konformità ta' parti terza bħala garanzija pożittiva li prodott ikun konformi ma' regolament tekniku u din ma tkunx irriżervat dan il-kompitu għal awtorità governattiva kif speċifikat fil-paragrafu 4, hija għandha:
 - (a) idealment tuża l-akkreditazzjoni sabiex tikkwalifika korpi ta' valutazzjoni tal-konformità;

- (b) idealment tuża l-istandards internazzjonali għall-akkreditazzjoni u għall-valutazzjoni tal-konformità, kif ukoll ftehimiet internazzjonali li jinvolvu l-korpi ta' akkreditazzjoni tal-Partijiet, pereżempju permezz tal-mekkaniżmi tal-Kooperazzjoni Internazzjonali għall-Akkreditazzjoni tal-Laboratorji (minn hawn 'il quddiem imsejha "ILAC") u tal-Forum Internazzjonali ta' Akkreditazzjoni (minn hawn 'il quddiem imsejha "IAF");
- (c) tingħaqad jew, kif applikabbli, thegġeg lill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità tagħha sabiex jissieħbu, fi kwalunkwe ftehim jew arrangament internazzjonali li jiffunzjona għall-armonizzazzjoni jew għall-facilitazzjoni tal-aċċettazzjoni tar-riżultati tal-valutazzjoni tal-konformità;
- (d) tiżgura li, jekk ikun inħatar aktar minn korp wiehed ta' valutazzjoni tal-konformità għal prodott partikolari jew għal sett ta' prodotti, l-operaturi ekonomiċi jkollhom għażla bejniethom biex iwettqu l-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (e) tiżgura li l-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità jkunu indipendenti mill-manifatturi, mill-importaturi u mill-operaturi ekonomiċi b'mod ġenerali u li ma jkun hemm l-ebda kunflitt ta' interess bejn il-korpi ta' akkreditazzjoni u l-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (f) tippermetti lill-korpi ta' valutazzjoni tal-konformità jużaw sottokuntratturi sabiex iwettqu l-ittestjar jew l-ispezzjonijiet fir-rigward tal-valutazzjoni tal-konformità, inklużi sottokuntratturi li jinsabu fit-territorju tal-Parti l-oħra; xejn f'dan is-subparagrafu ma għandu jiġi interpretat li jipprojbixxi lil Parti milli tirrikjedi li s-sottokuntratturi jissodisfaw l-istess rekwiżiti li l-korp ta' valutazzjoni tal-konformità li lilu tkun kuntrattata jkun meħtieġ jissodisfa sabiex iwettaq it-testijiet jew l-ispezzjoni kuntrattati huwa stess; kif ukoll

(g) tippubblika fuq is-siti web uffiċjali lista tal-korpi li tkun iddeżinjat sabiex twettaq tali valutazzjonijiet tal-konformità u l-informazzjoni rilevanti dwar l-ambitu tad-deżinjazzjoni ta' kull korp bħal dan.

4. Xejn f'dan l-Artikolu ma għandu jipprekludi lil Parti milli titlob li l-valutazzjoni tal-konformità fir-rigward ta' prodotti speċifiċi titwettaq mill-awtoritajiet governattivi speċifikati tagħha. F'dawk il-kazijiet, il-Parti għandha:

(a) tillimita t-tariffi għall-valutazzjoni tal-konformità għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtjin u, fuq it-talba ta' applikant għal valutazzjoni tal-konformità, tispedja kif kwalunkwe tariffa li timponi għat-tali valutazzjoni tal-konformità tkun limitata għall-kost approssimattiv tas-servizzi mogħtjin; kif ukoll

(b) tagħmel it-tariffi għall-valutazzjoni tal-konformità disponibbli għall-pubbliku jew tipprovdihom fuq talba.

5. Minkejja l-paragrafi 2, 3 u 4, fil-kazijiet li fihom il-Parti tal-UE taċċetta d-dikjarazzjoni ta' konformità tal-fornitur fl-oqsma elenkati fl-Anness 16-B, iċ-Ċili għandu jipprevedi, f'konformità mal-liġijiet u r-regolamenti tiegħu, proċedura effiċjenti u trasparenti għall-aċċettazzjoni ta' ċertifikati u rapporti ta' testijiet maħruġa minn korpi ta' valutazzjoni tal-konformità li jinsabu fit-territorju tal-Parti tal-UE u li jkunu ġew akkreditati minn korp ta' akkreditazzjoni li jkun membru tal-arranġamenti internazzjonali għar-rikonoxximent reċiproku tal-ILAC u l-IAF bħala assigurazzjoni li prodott jikkonforma mar-rekwiziti tar-regolamenti tekniċi taċ-Ċili.

6. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "dikjarazzjoni ta' konformità tal-fornitur" tfisser attestazzjoni tal-ewwel parti maħruga mill-manifattur fuq ir-responsabbiltà unika ta' dak il-manifattur ibbażata fuq ir-rizultati ta' tip xieraq ta' attività ta' valutazzjoni tal-konformità u bl-esklużjoni ta' valutazzjoni obligatorja ta' parti terza, bħala assigurazzjoni li prodott jikkonforma ma' regolament tekniku li jistabbilixxi tali proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità.

7. Fuq talba ta' waħda mill-Partijiet, is-Sottokomitat imsemmi fl-Artikolu 16.14 għandu jirrieżamina l-lista ta' oqsma fil-paragrafu 1 tal-Anness 16-B. Is-Sottokomitat jista' jirrakkomanda lill-Kunsill Kongunt biex jemenda l-Anness 16-B, skont is-subparagrafu (a) tal-Artikolu 8.5(1).

ARTIKOLU 16.10

Trasparenza

1. F'konformità mar-regoli u mal-proċeduri rispettivi tagħha u mingħajr preġudizzju għall-Kapitolu 36 meta tiżviluppa regolamenti tekniċi ewlenin li jista' jkollhom effett sinifikanti fuq il-kummerċ fil-merkanzija, kull Parti għandha tiżgura li jkun jeżistu proċeduri trasparenti li jippermettu lill-persuni tal-Partijiet jipprovdu input permezz ta' proċess ta' konsultazzjoni pubblika, hlief meta jirrizultaw jew ikun hemm periklu li jirrizultaw problemi ta' sikurezza, saħħa, protezzjoni ambjentali jew sigurtà nazzjonali.

2. Kull Parti għandha tippermetti lill-persuni tal-Parti l-oħra jipparteċipaw fil-proċess ta' konsultazzjoni msemmi fil-paragrafu 1 f'termini mhux anqas favorevoli minn dawk mogħtijin lill-persuni tagħha stess, u għandha tagħmel ir-rizultati ta' dak il-proċess ta' konsultazzjoni pubblici.

3. Kull Parti għandha tippermetti perjodu ta' mill-inqas 60 jum wara n-notifika tagħha lir-Registru Ċentrali ta' Notifiki tad-WTO ta' regolamenti tekniċi u proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità proposti sabiex il-Parti l-oħra tipprovdi kummenti bil-miktub, hliet meta jirriżultaw jew ikun hemm periklu li jirriżultaw problemi ta' sikurezza, saħħa, protezzjoni ambjentali jew sigurtà nazzjonali. Parti għandha tikkunsidra kwalunkwe talba raġonevoli mill-Parti l-oħra biex testendi dak il-perjodu ta' kumment.
4. Fil-każ li t-test notifikat ma jkunx b'waħda mil-lingwi uffiċjali tad-WTO, il-Parti ta' notifika għandha tipprovdi deskrizzjoni dettaljata u komprensiva tal-kontenut tar-regolamenti tekniċi proposti u tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità fil-format ta' notifika tad-WTO.
5. Jekk Parti tirċievi kummenti bil-miktub kif imsemmi fil-paragrafu 3, għandha:
- (a) jekk mitluba mill-Parti l-oħra, tiddiskuti l-kummenti bil-miktub bil-partecipazzjoni tal-awtorità regolatorja kompetenti tagħha, fi żmien meta jkunu jistgħu jitqiesu; kif ukoll
 - (b) tweġeb bil-miktub għall-kummenti mhux aktar tard mid-data tal-pubblikazzjoni tar-regolament tekniku jew tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità adottati.
6. Kull Parti għandha tagħmel hliet sabiex tippubblika fuq sit web it-tweġibiet tagħha għall-kummenti bil-miktub kif imsemmi fil-paragrafu 3 li tirċievi mill-Parti l-oħra mhux aktar tard mid-data tal-pubblikazzjoni tar-regolament tekniku adottat jew tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità.

7. Jekk tintalab mill-Parti l-oħra, kull Parti għandha tipprovdi informazzjoni dwar l-objettivi, il-bażi ġuridika u l-ħsieb wara regolament tekniku jew proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità li l-Parti tkun adottat jew tkun qiegħda tipproponi li tadotta.
8. Kull Parti għandha tiżgura li r-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità li tkun adottat ikunu aċċessibbli permezz ta' siti web uffiċjali jew gurnali uffiċjali online bla ħlas.
9. Kull Parti għandha tipprovdi informazzjoni dwar l-adozzjoni u d-dhul fis-seħħ tar-regolament tekniku jew tal-proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità u tat-test finali adottat permezz ta' addendum għan-notifika originali lir-Registru tan-Notifiki tad-WTO.
10. Kull Parti għandha tippermetti intervall raġonevoli bejn il-pubblikazzjoni tar-regolamenti tekniċi u d-dhul fis-seħħ tagħhom, soġġett għall-kundizzjonijiet speċifikati fl-Artikolu 2.12 tal-Ftehim dwar l-OTK. Għall-finijiet ta' dan l-Artikolu, "intervall raġonevoli" normalment tfisser perjodu ta' mhux anqas minn 6 xhur, sakemm dan ma jkunx ineffikaċi għall-issodisfar tal-objettivi legittimi segwiti.
11. Parti għandha tqis kwalunkwe talba raġonevoli mill-Parti l-oħra, riċevuta qabel it-tmiem tal-perjodu tal-kummenti msemmi fil-paragrafu 3, sabiex jiġi estiz il-perjodu bejn il-pubblikazzjoni tar-regolament tekniku u d-dhul fis-seħħ tiegħu, ħlief meta d-dewmien ma jkunx effettiv sabiex jiġu ssodisfati l-objettivi legittimi segwiti.

ARTIKOLU 16.11

Markatura u tikkettar

1. Il-Partijiet jaffer maw li r-regolamenti tekniċi tagħhom li jinkludu jew jindirizzaw esklużivament l-immarkar jew it-tikkettar għandhom josservaw il-prinċipji tal-Artikolu 2.2 tal-Ftehim dwar l-OTK.
2. Sakemm ma jkunx meħtieġ għall-issodisfar tal-oġġettivi legittimi msemmijin fl-Artikolu 2.2 tal-Ftehim dwar l-OTK, Parti li tirrikjedi mmarkar jew tikkettar obligatorju tal-prodotti:
 - (a) għandha tirrikjedi biss informazzjoni li tkun rilevanti għall-konsumaturi jew l-utenti tal-prodott jew informazzjoni li tindika l-konformità tal-prodott mar-rekwiziti tekniċi obligatorji;
 - (b) ma tirrikjedix xi approvazzjoni, registrazzjoni jew ċertifikazzjoni minn qabel tal-marki jew tat-tikketti tal-prodotti, u lanqas xi żborż ta' tariffi, bhala prekondizzjoni għat-tqeghid fis-suq minnha ta' prodotti li, kieku, huma konformi mar-rekwiziti tekniċi obligatorji tagħha;
 - (c) jekk tirrikjedi l-użu ta' numru ta' identifikazzjoni uniku mill-operaturi ekonomiċi, għandha toħroġ tali numru lill-operaturi ekonomiċi tal-Parti l-oħra mingħajr dewmien bla bżonn u fuq bażi mhux diskriminatorja;

- (d) diment li ma jkunux qarrieqa, kontradittorji jew li joħolqu konfużjoni fir-rigward tal-informazzjoni meħtieġa fil-Parti li timporta l-merkanzija, tippermetti dawn li ġejjin:
- (i) informazzjoni f'lingwi oħra flimkien mal-lingwa meħtieġa mill-Parti li timporta l-oġġetti;
 - (ii) nomenklaturi, pittogrammi, simboli jew grafika aċċettati internazzjonalment; kif ukoll
 - (iii) informazzjoni addizzjonali ma' dik meħtieġa fil-Parti li timporta l-oġġetti;
- (e) għandha taċċetta li t-tikkettar, inkluż it-tikkettar supplimentari jew il-korrezzjonijiet tat-tikkettar, isehħu, fi mhazen doganali jew f'żoni ddeżinjati oħrajn fil-pajjiż tal-importazzjoni bħala alternattiva għat-tikkettar fil-pajjiż tal-origini, sakemm tali tikkettar ma jkunx meħtieġ li jitwettaq minn persuni approvati għal raġunijiet ta' saħħa jew ta' sigurtà pubblika; kif ukoll
- (f) tagħmel hilitha biex taċċetta tikketti mhux permanenti jew li jistgħu jinqalghu, jew l-inkluzjoni ta' informazzjoni rilevanti fid-dokumentazzjoni ta' akkumpanjament, aktar milli tikketti mwaħħla fizikament mal-prodott.

ARTIKOLU 16.12

Diskussjonijiet u konsultazzjonijiet tekniċi

1. Parti tista' titlob lill-Parti l-oħra tipprovdi informazzjoni dwar kwalunkwe kwistjoni koperta minn dan il-Kapitolu. Il-Parti l-oħra għandha tipprovdi dik l-informazzjoni f'perjodu ta' żmien raġonevoli.
2. Jekk Parti tqis li kwalunkwe abbozz jew proposta ta' regolament tekniku jew proċedura ta' valutazzjoni tal-konformità tal-Parti l-oħra jista' jkollha effett sinifikanti fuq il-kummerċ bejn il-Partijiet, din tista' titlob diskussjonijiet tekniċi dwar il-kwistjoni. It-talba għandha ssir bil-miktub u għandha tidentifika:
 - (a) il-miżura;
 - (b) id-dispożizzjonijiet ta' dan il-Kapitolu li magħhom huwa relatat it-tħassib; kif ukoll
 - (c) ir-raġunijiet għat-talba, inkluża deskrizzjoni tat-tħassib tal-Parti rikjedenti dwar il-miżura.
3. Il-Parti għandha tibgħat it-talba tagħha skont dan l-Artikolu lill-punt ta' kuntatt tal-Parti l-oħra ddeżinjat skont l-Artikolu 16.13.

4. Fuq talba ta' Parti, il-Partijiet għandhom jiltaqgħu biex jiddiskutu t-tħassib li tqajjem fit-talba msemmija fil-paragrafu 2, personalment jew permezz ta' vidjo jew telekonferenza, fi żmien 60 jum mid-data tat-talba. Il-Partijiet għandhom jagħmlu kull sforz sabiex jaslu għal soluzzjoni tal-kwistjoni sodisfaċenti għaż-żewġ naħat minnufih.
5. Jekk il-Parti rikjedenti tqis li l-kwistjoni hija urgenti, tista' titlob mill-Parti l-oħra li ssir laqgħa fi żmien iqsar. Il-Parti l-oħra għandha tikkunsidra dik it-talba.
6. Għal ċertezza akbar, dan l-Artikolu huwa mingħajr preġudizzju għad-drittijiet u għall-obbligi ta' kwalunkwe Parti skont il-Kapitolu 38.

ARTIKOLU 16.13

Punti ta' kuntatt

1. Kull Parti għandha taħtar punt ta' kuntatt biex jiffaċilita l-kooperazzjoni u l-koordinazzjoni skont dan il-Kapitolu, u tinnotifika lill-Parti l-oħra bid-dettalji ta' kuntatt tiegħu. Kull Parti għandha tinnotifika lill-Parti l-oħra dwar kwalunkwe bidla f'dawk id-dettalji ta' kuntatt.
2. Il-punti ta' kuntatt għandhom jaħdmu b'mod kongunt biex jiffaċilitaw l-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u l-kooperazzjoni bejn il-Partijiet dwar il-kwistjonijiet kollha li jikkonċernaw l-ostakli tekniċi għall-kummerċ. Il-punti ta' kuntatt għandhom:
 - (a) jorganizzaw diskussjonijiet tekniċi u konsultazzjonijiet imsemmija fl-Artikolu 16.12;

- (b) jindirizzaw fil-pront kwalunkwe kwistjoni mqajma minn Parti fir-rigward tal-izvilupp, l-adozzjoni, l-applikazzjoni jew l-infurzar tal-istandards, tar-regolamenti tekniċi u tal-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità;
 - (c) fuq talba ta' Parti, jorganizzaw diskussjonijiet dwar kwalunkwe kwistjoni li tirriżulta skont dan il-Kapitolu; kif ukoll
 - (d) jiskambjaw informazzjoni dwar żviluppi f'fora mhux governattivi, reġjonali u multilaterali relatati mal-istandards, ir-regolamenti tekniċi u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità.
3. Il-punti ta' kuntatt għandhom jikkomunikaw ma' xulxin bi kwalunkwe metodu miftiehem li jkun xieraq sabiex iwettqu l-funzjonijiet tagħhom.

ARTIKOLU 16.14

Sottokumitat dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ

Is-Sottokumitat dwar l-Ostakoli Tekniċi għall-Kummerċ ("Sottokumitat") stabbilit skont l-Artikolu 8.8(1) għandu:

- (a) jimmonitorja l-implimentazzjoni u l-amministrazzjoni ta' dan il-Kapitolu;

- (b) itejjeb il-kooperazzjoni fir-rigward tal-iżvilupp u t-titjib tal-istandards u r-regolamenti tekniċi, u l-proċeduri ta' valutazzjoni tal-konformità;
- (c) jistabbilixxi oqsma prijoritarji ta' interess reċiproku għal hidma futura skont dan il-Kapitolu u jikkunsidra proposti għal inizjattivi godda;
- (d) jimmonitorja u jiddiskuti l-iżviluppi skont il-Ftehim dwar l-OTK; kif ukoll
- (e) jieħu kwalunkwe pass ieħor li l-Partijiet iqisu li se jassistihom fl-implimentazzjoni ta' dan il-Kapitolu u tal-Ftehim dwar l-OTK.